

DECIZIA CCR Nr. 523

din 18 octombrie 2023

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, în ansamblul său, precum și a dispozițiilor art. III pct. 2 [cu referire la art. 18¹ alin. (1), (5) și (11), art. 18² și art. 18³], pct. 9 [cu referire la art. 60 pct. 5 lit. c)], pct. 10 [cu referire la art. 60 pct. 7 lit. c)], pct. 13 [cu referire la art. 117], pct. 19 [cu referire la art. 138⁴], pct. 28 [cu referire la art. 170 alin. (1) și alin. (3) lit. d)], pct. 29 [cu referire la art. 174], pct. 30 [cu referire la art. 174¹ alin. (12)], pct. 45 [cu referire la art. 291 alin. (3⁸)], pct. 65 [cu referire la art. 500³ alin. (1)], art. V alin. (1) și (2), art. VII alin. (1), art. XIV alin. (2) și (5), art. XV alin. (1), art. XVII alin. (3) și (4), alin. (5) lit. c), l) și n), alin. (7) și (8), art. XVIII alin. (2), art. XIX alin. (2) și (3), art. XX alin. (3) și (5), art. XXIII alin. (3), (4) și (5), art. XXVI pct. 1, art. XXVII alin. (3), (4) și (5), art. XXVIII alin. (1), art. XXIX, art. XXXI alin. (1), art. XXXIII, art. XXXIV, art. XXXV, art. XXXVI, art. XXXVII, art. LI alin. (1), art. LIV alin. (1) și (3) și art. LV din lege

Publicată în MOR 974/26.10.2023

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— prim-magistrat-asistent
Mihaela Ionescu	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, obiecție formulată de 42 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România, de 2 deputați aparținând Partidului Național Liberal și de 15 deputați neafiliați.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 7.011 din 29 septembrie 2023 și constituie obiectul Dosarului nr. 2.400A/2023.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate, autorii acesteia arată că legea care formează obiectul sesizării a fost inițiată sub denumirea „Proiect de Lege privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung (PL-x nr. 546/2023)” de către Guvernul României, prin procedura angajării răspunderii. Proiectul de lege a fost depus la Parlament în dimineața zilei de 26 septembrie 2023. Birourile permanente ale celor două Camere au stabilit ora 13.00 pentru depunerea amendamentelor, în aceeași zi, iar în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, din data precizată, la ora 18.00, a fost prezentată forma finală a legii. Autorii obiecției precizează că legea adoptată face parte din categoria legilor organice. În formularea criticilor de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă, aceștia susțin că proiectul de lege (PL-x nr. 546/2023) încalcă flagrant dispozițiile art. 1 alin. (3)—(5), ale art. 4, ale art. 15 alin. (2), ale art. 16 alin. (1), ale art. 44 alin. (8), ale art. 45, ale art. 56, ale art. 61, ale art. 69 alin. (1), ale art. 108, ale art. 114, ale art. 120 alin. (1), ale art. 135 alin. (1), ale art. 136 și ale art. 147 alin. (1), (2) și (4) din Constituție.

4. Potrivit primei critici de neconstituționalitate extrinsecă, modalitatea de adoptare a legii criticate contravine prevederilor

art. 1 alin. (4) și ale art. 114 din Constituție, deoarece norma fundamentală oferă Guvernului posibilitatea de a-și angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în condițiile respectării principiului echilibrului și al separării puterilor în stat.

5. Se susține că posibilitatea Guvernului de legiferare, în calitate de autoritate legislativă delegată, nu poate fi discreționară, această prerogativă nereprezentând un drept care nu este susceptibil de exercitare abuzivă, deoarece, în caz contrar, s-ar permite eludarea principiului fundamental al separației puterilor în stat, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituție. În acest sens, se invocă considerente ale Deciziei nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009, însă se susține că cele două modalități de legiferare excepționale, care aparțin Guvernului, ca autoritate legislativă delegată, în condițiile art. 115 ori 114 din Constituție, nu pot fi neîngrădite. Referitor la procedura de adoptare de către executiv a ordonanțelor simple ori de urgență, se arată că Legea fundamentală și jurisprudența Curții Constituționale au asanat eventualele neajunsuri, însă, în ceea ce privește legiferarea pe calea asumării răspunderii Guvernului, se impun, în virtutea art. 142 din Constituție, precizări menite să cristalizeze o viziune unitară asupra acesteia.

6. Se invocă considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 61 din 12 februarie 2020, pentru a se sublinia faptul că, în contextul politic actual din România, există o majoritate consolidată în Parlament, datorată colaborării dintre două partide pentru constituirea Guvernului. Prin urmare, se susține că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, nu era necesară recurgerea la procedura stipulată de art. 114 din Constituție. Mai mult, se observă că, prin Decizia nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, Curtea Constituțională a subliniat că această procedură are ca scop formarea unei majorități parlamentare și depășirea potențialelor blocări din partea opoziției în timpul discuțiilor legislative. Or, în situația actuală, nu există potențiale obstrucții, având în vedere majoritatea solidă care a stat la baza formării Guvernului. Se susține că nu a existat niciun indiciu că Guvernul nu ar fi susținut de o majoritate parlamentară și că ar avea nevoie să recurgă la actul extrem al asumării răspunderii parlamentare pentru a coagula o asemenea majoritate (ca alternativă la căderea Guvernului și instabilitate politică). Dimpotrivă, la acest moment, România este guvernată cu o susținere parlamentară masivă. Prin urmare, se susține că

utilizarea procedurii angajării răspunderii Guvernului s-a făcut *de plano*, cu ignorarea exigențelor constituționale.

7. Se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009, potrivit căreia angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege urmărește ca acesta să fie adoptat în condiții de maximă celeritate, conținutul reglementării vizând stabilirea unor măsuri urgente într-un domeniu de maximă importanță, iar aplicarea acestora trebuie să fie imediată. Se observă că, prin decizia menționată, Curtea a considerat că ocolirea procedurii de examinare și dezbateră a proiectului de lege, atât în cadrul comisiilor de specialitate, cât și în plenul fiecărei Camere a Parlamentului, potrivit competențelor stabilite de art. 75 din Constituție, și recurgerea la angajarea răspunderii asupra unui proiect de lege nu își găsesc o motivare în sensul celor arătate. Totodată, se observă că, tot în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că „nu subzistă condiția urgenței care să fi determinat o astfel de măsură din partea Guvernului (angajarea răspunderii pe proiectul de lege privind educația națională — s.n.), câtă vreme măsurile prevăzute în proiectul de lege intră în efectivitate începând cu anul școlar 2011—2012, iar unele dintre acestea chiar cu anul școlar 2012—2013” (Decizia nr. 1.431 din 3 noiembrie 2010). În acest cadru jurisprudențial, cu privire la condiția aplicării imediate a legii adoptate prin angajarea răspunderii de către Guvern, se observă că dispozițiile art. 4 alin. (1)—(3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal instituie un principiu esențial în materia reglementărilor normative fiscale, și anume principiul temporizării modificărilor Codului fiscal.

8. De asemenea, se susține că nu există o situație extraordinară de procedură de deficit bugetar excesiv constatată potrivit tratatelor Uniunii Europene și regulamentelor subsidiare agreeate la nivel european, care să motiveze o încercare de modificare a Codului fiscal prin procedura angajării răspunderii Guvernului. Spre această concluzie conduce faptul că Recomandarea Consiliului privind existența unui deficit public excesiv și solicitările adresate României pentru a pune capăt acestuia datează din 18 iunie 2021, cu termen de implementare 31 decembrie 2024. Or, în condițiile în care Guvernul pare să nu fi făcut nimic mai bine de 2 ani pentru reducerea deficitului bugetar și are la dispoziție un termen de grație până la finalul anului următor, se apreciază că situația extraordinară nu există. Așa încât, se susține că măsurile propuse nu pot rezolva, de îndată, situația extraordinară a cărei existență este clamată și nu sunt de imediată aplicare. Cu titlu de exemplu, se observă că perceperea unei contribuții de asigurări sociale de sănătate suplimentare pentru cei care realizează venituri din activități independente se va face pentru veniturile realizate cu începere de la 1 ianuarie 2024, cu termen de plată la 25 mai 2025 (adică după termenul-limită stabilit pentru reducerea deficitului bugetar). În plus, se observă că, în legea adoptată, sunt precizate termenele la care dispozițiile din lege intră în vigoare, în acest sens fiind dispozițiile art. VII și ale art. LXX lit. b) din lege.

9. Prin urmare, se susține că nu se poate angaja răspunderea Guvernului pentru o lege care se încadrează în art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, lege care putea trece prin procesul legislativ obișnuit pentru a intra în vigoare, spre exemplu, în anul 2024. În aceste condiții, se apreciază că nu este satisfăcut criteriul al patrulea specificat în Decizia Curții Constituționale nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, care se referă la aplicarea instantanee a respectivei legi. Raportat la argumentele expuse mai sus, se susține că legea criticată, pentru care Guvernul și-a asumat răspunderea, nu poate intra în vigoare decât cel mai devreme la data de 1 ianuarie 2025, iar dispozițiile legii care prevăd o dată a intrării în vigoare anterioară sunt neconstituționale. Soluția se impune prin raportare la dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, fiind

absolut necesară existența unei perioade de *vacatio legis*, în condițiile reglementate de art. 4 din Legea nr. 227/2015. În context, se observă că, în Polonia, introducerea perioadei de *vacatio legis* în materie fiscală s-a făcut prin jurisprudența Tribunalului Constituțional polonez, pornind de la principiul consacrat de art. 2 din Constituția Poloniei, și anume principiul preeminenței dreptului (*rule of law*) într-un stat democratic.

10. În plus, se susține că validitatea actului normativ în discuție nu este conformă cu principiile constituționale. Sub pretextul elaborării unui proiect de lege asupra căruia Guvernul să își angajeze răspunderea, au fost inserate modificări care, în esență, au valoare și impact de reformă, de program de guvernare. Așa fiind, se apreciază că ar fi fost imperativ, din punct de vedere juridic și constituțional, ca aceste modificări să fie prezentate și adoptate sub forma unei reforme, cu toate consultările și evaluările de impact necesare. Or, prin angajarea răspunderii Guvernului, s-a ajuns la realizarea unor modificări legislative de amploare, complexe, promovate sub denumirea de „proiect de lege”, creând un context de ambiguitate și neconstituționalitate.

11. În formularea celei de-a doua critici de neconstituționalitate extrinsecă, se susține că modalitatea de adoptare a legii criticate contravine prevederilor art. 114 din Constituție, deoarece norma fundamentală precitată oferă Guvernului posibilitatea de a-și angaja răspunderea asupra unui proiect de lege unitar.

12. În acest sens, se observă că una dintre condițiile conturate în jurisprudența Curții Constituționale cu privire la angajarea răspunderii Guvernului este aceea ca proiectul de lege să aibă un caracter unitar, obiectul de reglementare urmând să se subsumeze unui domeniu unic. În concepția legiuitorului constituant, angajarea răspunderii Guvernului este circumscrisă la „un program”, „o declarație de politică generală” sau la „un proiect de lege”, și nu la un set din aceste documente. Din această perspectivă, se reține că legea criticată este o legemamut care conține diverse reglementări, astfel: capitolul I — *Prevederi generale*; capitolul II — *Măsuri fiscale*; capitolul III — *Măsuri de disciplină economico-financiară*. *Descentralizarea unor servicii publice*; capitolul IV — *Măsuri pentru asigurarea conformării fiscale*; capitolul V — *Dispoziții tranzitorii și finale*. Raportat la acest aspect, se observă că, în doctrină, s-a precizat că angajarea răspunderii Guvernului, care este susținut de o majoritate parlamentară solidă, pentru o colecție de reglementări, ridică serioase probleme de constituționalitate. Totodată, se invocă considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 61 din 12 februarie 2020, paragrafele 71—73 și 77.

13. Cât privește legea criticată prin prezenta obiecție, se susține că atât titlul („Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung”), cât și conținutul normativ al legii sunt în sensul celor stipulate de Curtea Constituțională în Decizia nr. 61 din 12 februarie 2020, întrucât legea criticată vizează domeniul fiscal și pe cel bugetar, precum și un număr de domenii care se circumscriu operațiunii de modificare și completare a unor acte normative. Sunt invocate dispozițiile art. 14 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, și, totodată, se citează considerentele paragrafului 74 al Deciziei nr. 61 din 12 februarie 2020, potrivit cărora legea examinată abroga, modifica sau completa un număr de 23 de acte normative, astfel că scopul actului normativ analizat nu a fost unic, ci multiplu, subsumat fiecărui domeniu reglementat, care își păstra individualitatea. În aceste condiții, se susține că toate concluziile Curții Constituționale dezvoltate în Decizia nr. 61 din 12 februarie 2020 sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în cazul Legii privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea

sustenabilității financiare a României pe termen lung. În susținerea acestui argument, se observă că legea criticată modifică un număr de 22 de acte normative ori derogă de la prevederile în vigoare ale acestora. Or, în paragraful 76 din Decizia nr. 61 din 12 februarie 2020, Curtea a statuat că modificarea și completarea unui număr atât de însemnat de acte normative nu pot fi realizate pe calea unei singure legi, lege care nu reprezintă nici măcar o încercare de codificare în materie, ci una care exprimă diferite opțiuni legislative în domenii eterogene în sine. Se susține că executivul și-a asumat răspunderea în aceeași zi asupra mai multor proiecte de legi încadrate, formal, într-unul singur, legea adoptată modificând diverse acte normative, care au ca obiect de reglementare mai multe domenii, neavând un caracter unitar. În plus, se observă că legea criticată are și prevederi proprii (spre exemplu, cu privire la instituirea Sistemului național RO e-Sigiliu), care se vor aplica ca atare. În aceste condiții, se precizează că nu este exclus ca această lege să sufere în viitorul apropiat și alte modificări, reglaje fine, explicitări și corelări, având în vedere lipsa dezbaterilor la adoptarea ei, ceea ce va duce la adoptarea unor acte modificatoare suplimentare.

14. Se subliniază că în cuprinsul Deciziei Curții Constituționale nr. 61 din 12 februarie 2020 s-a precizat că modificarea unui număr semnificativ de acte normative îndepărtează procedura asumării răspunderii Guvernului de la scopul acesteia, nefiind posibilă reglementarea unitară într-un singur domeniu cât timp actele normative în discuție provin din varii domenii care nu se corelează între ele. Or, angajarea răspunderii trebuie să fie legată de un anumit proiect de lege, fiind esențial ca reglementările sale să fie limitate clar la un singur domeniu. În cazul de față, se susține că încă din titlu se observă că sunt incluse în obiectul de reglementare o gamă largă de măsuri din domenii diverse. Or, angajarea răspunderii nu permite ca printr-un singur proiect de lege să se facă schimbări sau adăugări cu privire la mai multe legi existente, care au fost adoptate separat de Parlament. Aceste legi pot reglementa relații sociale diferite și pot avea diverse naturi (organice sau ordinare), iar această restricție se aplică chiar și în cazul în care legile vizează un sector specific al realității socio-economice. De asemenea, se reamintește că instanța de control constituțional a recomandat, prin Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011 și Decizia nr. 80 din 16 februarie 2014, pronunțate în cadrul competenței Curții Constituționale de a verifica inițiativele de revizuire a Constituției, completarea prevederilor art. 114 alin. (1) din Constituție, în sensul limitării obiectului asupra căruia Guvernul își poate angaja răspunderea la un program, o declarație de politică generală sau la un singur proiect de lege care să reglementeze unitar, relații sociale care privesc un singur domeniu.

15. Se susține, totodată, că angajarea răspunderii Guvernului pentru un proiect de lege este o măsură extremă, aplicată atunci când nici procedura de urgență, nici ordonanțele de urgență nu pot oferi rezultate rapide. Adoptarea unei legi prin această metodă nu este doar o modalitate de a evita procedurile legislative standard, ci ar trebui să fie o reacție rapidă în fața situațiilor excepționale, analizate în jurisprudența Curții Constituționale, care nu sunt respectate în cauză. În astfel de circumstanțe, este esențial nu doar să se respecte regulile constituționale privind adoptarea, ci și să se asigure că proiectul de lege abordează o singură tematică, clar definită și dictată de situații neordinare. Așa încât, se susține că proiectele de lege cu un caracter complex, cum este cel criticat, sau cele care vizează modificarea, completarea sau abrogarea mai multor acte normative nu doar că nu sunt potrivite pentru această procedură, dar conduc la neconstituționalitatea procedurii de adoptare. Obiectivul unui astfel de proiect de lege, adoptat prin procedura angajării răspunderii, este sau cel puțin ar trebui să

fie introducerea unei noi norme juridice, esențială într-o situație dată. Prin urmare, se susține că necesitatea unui astfel de act legislativ nu ar trebui să se bazeze pe modificarea legislației existente, ci pe lipsa reglementărilor într-un domeniu specific al societății. Mai mult decât atât, se apreciază că nu este justificată urgența în adoptarea actului normativ criticat, reținându-se deja în jurisprudența constituțională că dezbaterile în procedură obișnuită în Parlament nu numai că ar fi fost benefică, pentru că s-ar fi putut aduce amendamente, dar ar fi permis implicarea societății civile, a contribuabililor. Se precizează că suntem în prezența unui amplu proiect de recalibrare administrativă, dublat de măsuri cu impact bugetar, financiar sau fiscal, care se vor aplica în timp și care vor produce efecte în timp. Se apreciază că proiectul este mult mai amplu decât premisa de la care s-a pornit, cât timp modificările propuse vizează intervenția în funcționarea aparatului administrativ, limitarea unor categorii de cheltuieli publice, prelevarea excedentului bugetar al întreprinderilor publice, instituirea de noi impozite și contribuții sociale obligatorii ori majorarea celor existente, înăsprirea regimului sancționator, operaționalizarea unor sisteme de raportare, restructurarea administrativă, stabilirea unor reguli detaliate în materie contravențională, întărirea disciplinei financiare în ceea ce privește sistemele de încasări și plăți, limitarea dreptului de a utiliza numerar pentru plata unor bunuri și servicii, respectarea drepturilor de proprietate intelectuală etc.

16. Potrivit celei de-a treia critici de neconstituționalitate, de natură extrinsecă, legea criticată este contrară principiului legalității, consacrat în art. 1 alin. (5) din Constituție, și dispozițiilor Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

17. În motivarea acestei critici, se susține că termenul legal de consultare publică (transparență decizională) de 10 zile calendaristice a fost ignorat. În acest sens, se observă că proiectul de lege privind măsurile fiscale bugetare a fost publicat pe site-ul Ministerului Finanțelor în data de 19 septembrie 2023, iar termenul ar fi trebuit să se împlinească în data de 28 septembrie 2023. Totodată, se susține că, deși sunt introduse o serie de obligații pentru o multitudine de actori economici și sociali, nu au fost solicitate puncte de vedere de la niciun organism reprezentativ sau instituție/autoritate vizată, aspect semnalat și în avizul pe care Ministerul Justiției l-a emis cu privire la proiectul de lege criticat. De asemenea, se susține că ocolirea procedurii de examinare și dezbateri a proiectului de lege, atât în cadrul comisiilor de specialitate, cât și în plenul fiecărei Camere a Parlamentului, potrivit competențelor stabilite de art. 61 și 75 din Constituție, și recurgerea la angajarea răspunderii asupra unor domenii atât de complexe și importante nu își găsesc vreo motivare.

18. Potrivit primei critici de neconstituționalitate intrinsecă, prin conținutul normativ pe care îl cuprinde, legea dedusă controlului de constituționalitate aduce atingere principiului previzibilității, securității juridice și clarității normelor, astfel cum acesta își găsește expresia atât în prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție și jurisprudența constituțională aferentă, cât și în dispozițiile art. 1 alin. (3)—(5) din Legea fundamentală. Se susține că obligația consacrată în art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală revine atât persoanelor fizice, cât și persoanelor juridice, se aplică în egală măsură Guvernului și Parlamentului, inclusiv în privința modului de exercitare a atribuției sale principale și esențiale, respectiv aceea de unică autoritate legiuitoare a țării, care constă în elaborarea proiectelor de lege și adoptarea acestora ca legi ale statului român. Se arată că principiul securității juridice este un principiu de drept european, recunoscut ca atare în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, din care decurg și două principii „naționale”, care pot fi considerate componente ale principiului securității juridice: certitudinea

impunerii, prin elaborarea de norme juridice clare, care să nu conducă la interpretări arbitrare, iar termenele, modalitatea și sumele de plată să fie precis stabilite pentru fiecare plătitor, respectiv acesta să poată urmări și înțelege sarcina fiscală ce îi revine, precum și să poată determina influența deciziilor lor de management financiar asupra sarcinii lor fiscale [art. 3 lit. b) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal], pe de o parte, și predictibilitatea impunerii, care asigură stabilitatea impozitelor, taxelor și contribuțiilor obligatorii, pentru o perioadă de timp de cel puțin un an, în care nu pot interveni modificări în sensul majorării sau introducerii de noi impozite, taxe și contribuții obligatorii [art. 3 lit. e) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal], pe de altă parte. De asemenea, sunt invocate considerente ale deciziilor Curții Constituționale referitoare la calitatea legii, precum Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, Decizia nr. 494 din 10 mai 2012, Decizia nr. 473 din 21 noiembrie 2013, Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016, Decizia nr. 139 din 13 martie 2019 și Decizia nr. 681 din 21 octombrie 2021. În acest cadru jurisprudențial, se susține că, prin modul deficitar de redactare, legea criticată încalcă exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, cu consecința neconstituționalității legii în ansamblul său. Cu titlu de exemplu, se arată că modul în care sunt redactate dispozițiile legale din legea criticată referitoare la impunerea unui impozit minim pe cifra de afaceri și formula de calcul conduc la interpretări arbitrare, aspect care conduce la încălcarea principiului previzibilității și al certitudinii impunerii. Se apreciază că principiul predictibilității și al certitudinii fiscale reprezintă o transpunere la nivel infraconstituțional a principiului legalității prevăzut de art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, legiuitorul fiind ținut să adopte o legislație previzibilă și coerentă, în măsură să asigure stabilitatea raporturilor juridice existente în domeniul fiscal. Așa încât, în ceea ce privește reglementarea impunerii unui impozit minim pe cifra de afaceri, se precizează că au fost identificate numeroase neclarități cu privire la aplicarea acestui impozit. În context, se face referire la avizul Consiliului Economic și Social nr. 6.398 din 25 septembrie 2023, potrivit căruia „mediul de afaceri are nevoie de predictibilitate și stabilitate pentru o dezvoltare economică sănătoasă, deziderat negat de punerea în aplicare a acestor măsuri începând cu data de 1 ianuarie 2024, respectiv în termen de 3 luni, și nu de 6 luni, așa cum prevede Codul fiscal.” Se reamintește că dispozițiile art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 227/2015 instituie un principiu esențial în materia reglementărilor normative fiscale, respectiv principiul temporizării modificărilor Codului fiscal, astfel că se apreciază că prevederile din legea adoptată ar fi trebuit să intre în vigoare într-un interval de 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I. Se apreciază că ipoteza de la alin. (3) al art. 4 din Legea nr. 227/2015, în care se pot prevedea termene mai scurte de intrare în vigoare, privește exclusiv materia unei ordonanțe de urgență. Or, în speță, Guvernul și-a angajat răspunderea cu privire la un proiect de lege. Cu privire la aspectele menționate anterior, se invocă unele considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020. În concluzie, se susține că asumarea răspunderii Guvernului cu privire la un proiect de lege care contravine dispozițiilor art. 4 din Codul fiscal reprezintă în sine o încălcare a principiului securității raporturilor juridice. Acest principiu se referă la faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol creat de legiuitor, prin normele juridice pe care le propune și adoptă, în sens contrar fiind afectată însăși securitatea juridică a persoanei. Astfel, legiuitorul are „obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și a libertăților fundamentale” (Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, Decizia nr. 90 din 3 februarie 2012, Decizia nr. 240 din 3 iunie 2020, Decizia nr. 504 din 12 iunie 2020,

Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, Decizia nr. 836 din 1 octombrie 2018, Decizia nr. 187 din 17 martie 2021, Decizia nr. 478 din 7 mai 2021 și Decizia nr. 688 din 21 octombrie 2021). Totodată, se susține că modificările bruște în fiscalitate, cu nerespectarea termenelor imperative prevăzute de Codul fiscal, au un impact negativ asupra piețelor financiare și afectează libertatea economică a persoanelor. Cu privire la acest din urmă aspect, se reține că, potrivit jurisprudenței instanței de control constituțional, limitările aduse libertății economice trebuie să îndeplinească următoarele condiții: (i) să fie nediscriminatorii; (ii) limitarea să fie justificată de un interes general; (iii) limitarea să fie necesară obiectivului urmărit de legiuitor și să fie proporțională cu scopul propus. Raportat la condițiile precitate, se apreciază că legea criticată nu respectă condițiile referitoare la interesul general și proporționalitatea limitării în raport cu scopul propus, măsurile adoptate fiind discriminatorii, iar afectarea concurenței și a libertății economice nu doar că nu este proporțională cu scopul propus, ci scopul nu există. Se apreciază că o perioadă adecvată de tranziție, respectiv o perioadă adecvată de dezbatere pe marginea dispozițiilor care se vor modifica, în special având în vedere că, în speță, sunt aduse modificări privind impozitarea pe cifra de afaceri și introducerea unor impozite speciale, ar permite pieței să se adapteze treptat și ar garanta libertatea economică, aspecte remarcate și de către Consiliul Economic și Social în avizul său. Se subliniază că practica instanței europene a drepturilor omului a evidențiat o lipsă de previzibilitate și o incoerență legislativă care au creat atât „un climat de incertitudine juridică”, cât și un „echivoc al situațiilor juridice incerte”, având un caracter sistematic pe fondul imperfecțiunii în ordinea juridică internă și al disfuncționalității legislației române în anumite materii (în acest sens este citată Hotărârea din 9 decembrie 2008, pronunțată în Cauza *Viașu împotriva României*).

19. În formularea celei de-a doua critici de neconstituționalitate intrinsecă, se susține că dispoziții ale art. III din capitolul II al legii aduc atingere atât principiului previzibilității și clarității normelor, principiului legalității și al securității juridice, statuat prin art. 1 alin. (5) din Constituție și dezvoltat în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, cât și dispozițiilor constituționale ale art. 56 alin. (2) privind justa așezare a sarcinilor fiscale.

20. Astfel, în ceea ce privește dispozițiile art. III pct. 2 din lege [cu referire la art. 18¹ alin. (5)], se susține că trimiterile la „alte sume care se scad din impozitul pe profit, potrivit legilor speciale” și la „reducerea impozitului pe profit conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 153/2020” sunt lipsite de claritate și conduc la imprevizibilitatea normei.

21. Cât privește dispozițiile art. III pct. 2 din lege [cu referire la art. 18¹ alin. (11)], se susține că quantumul impozitului, element esențial al acestuia, va fi determinat prin normă de nivel terțiar. Or, conform art. 139 alin. (1) din Constituție, „Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege.” Se subliniază că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, stabilirea taxelor și impozitelor se face prin lege, la nivel infralegal fiind posibilă numai stabilirea quantumului acestora.

22. Se susține, de asemenea, că prin intermediul dispozițiilor art. III pct. 2 din lege [cu referire la art. 18²] se intenționează reglementarea unui impozit suplimentar în sarcina instituțiilor de credit, datorat pe lângă impozitul pe profit, respectiv impozitul pe cifra de afaceri. Or, introducerea a două impozite distincte ale căror baze impozabile se suprapun parțial reprezintă o injustă așezare a sarcinii fiscale, contrar art. 56 alin. (2) din Constituție. Se invocă unele considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 39 din 5 februarie 2013, conform căreia „Curtea constată că, în virtutea principiului general valabil în materie fiscală, impozitele și taxele se aplică asupra materiei

impozabile — venituri sau bunuri, nu și asupra celorlalte impozite, or aplicarea taxei (de clawback) la o altă taxă este contrară prevederilor constituționale referitoare la așezarea justă a sarcinilor fiscale.”

23. Totodată, se susține că, potrivit dispozițiilor art. III pct. 2 din lege [cu referire la art. 18³], contribuabilii care plătesc impozitul vor fi stabiliți prin norme de nivel secundar — ordin, aspect care conduce la o lipsă de predictibilitate a normei fiscale, cu încălcarea art. 139 alin. (1) din Constituție. Se apreciază că norma creează confuzie între două domenii, respectiv sectorul de petrol și gaze și distribuția de energie electrică și gaze. Contribuabilii care desfășoară activități de distribuție sunt scutiți de la plata noului impozit suplimentar, dar nu este clar dacă sunt scutiți și de la plata celui prevăzut la art. 18¹ din Codul fiscal (care este mai mare, respectiv 1%, față de cel specific de 0,5%). Se arată că nu este clar dacă impozitul se plătește în paralel cu cel prevăzut la art. 18¹ din Codul fiscal. În concret, se precizează că impozitul se numește „suplimentar”, dar se prevede că, după data de 1 ianuarie 2026, „*contribuabilii prevăzuți la alin. (1) [s.n. al art. 18³] aplică prevederile art. 18¹”.*

24. Cât privește art. III pct. 2 din lege [cu referire la art. 18³], se susține că impunerea unui impozit minim pe cifra de afaceri este discriminatorie, existând sectoare de activitate/tipuri de businessuri mai afectate decât altele. Or, art. 16 și 50 din Constituție impun exercitarea prerogativelor statului fără discriminări nejustificate. Faptul că anumite companii au cifra de afaceri de peste 50.000.000 euro nu înseamnă, în mod automat, că sunt mai profitabile decât cele cu cifra de afaceri sub acest plafon, și, implicit, că ar trebui să plătească impozite mai mari la bugetul de stat fără o motivare în expunerea de motive a legii. Se apreciază că pragul de 50.000.000 euro este stabilit aleatoriu, neexistând nicio motivare și niciun studiu de impact în expunerea de motive, este impus din rațiuni politice și nu are vreun fundament economic, generând distorsiuni concurențiale majore. Se observă, totodată, că acest prag a fost stabilit în lipsa unei dezbateri cu mediul de afaceri și cetățenii. Se reține că există numeroase industrii sau domenii de activitate ce au volume mici de vânzări și profit mare sau, din contră, domenii/industrii cu volume mari de vânzări și o rată a profitabilității redusă, de 1%—2%. Plata unui astfel de impozit pe cifra de afaceri poate conduce la diminuarea suplimentară a profitabilității, aceste sectoare/companii fiind vădit dezavantajate, în mod inechitabil, față de altele. În lipsa unor studii de impact reale, se susține că este de așteptat ca anumite sectoare de activitate să ajungă în adevărate blocaje economice din cauza imposibilității de a susține financiar noul sistem de taxare. Cu alte cuvinte, se susține că un astfel de demers conduce, implicit, și la încălcarea principiului justei impunerii [art. 56 alin. (2) și art. 1 alin. (3) din Constituție] sau al echității fiscale, potrivit căruia sarcina fiscală a fiecărui contribuabil trebuie să fie stabilită pe baza puterii contributive, respectiv în funcție de mărimea veniturilor sau a proprietăților acestuia. Se invocă jurisprudența Curții Constituționale potrivit căreia statul are o marjă largă de apreciere în stabilirea politicii fiscale și revine legiuitorului competența exclusivă de a stabili cuantumul impozitelor și de a acorda exceptări sau scutiri de la aceste obligații în favoarea anumitor categorii de contribuabili și pe anumite perioade de timp, sub rezerva respectării dispozițiilor art. 56 din Constituție privind justa așezare a sarcinilor fiscale. Se susține, astfel, că prin aplicarea impunerii unui impozit minim pe cifra de afaceri se poate ajunge la situații în care inclusiv companiile care înregistrează pierdere fiscală vor fi impozitate, ceea ce ar conduce la discriminare și la reducerea capitalizării și a lichidităților necesare pentru activitatea curentă, pentru susținerea afacerii, generând dezechilibre financiare majore. Totodată, se observă că mecanismul nu permite deducerea din impozitul rezultat de plată a creditului fiscal extern aferent

impozitului plătit în străinătate, situație ce contravine principiilor de evitare a dublei impunerii consacrate la nivel internațional. Se susține, astfel, că introducerea acestui impozit generează efecte colaterale în ceea ce privește crearea unor dezavantaje competitive pentru companiile care activează în România, cu încălcarea art. 135 alin. (1) din Constituție, având în vedere că acestea se află într-o piață concurențială extrem de dură, la nivel național și internațional. Se apreciază că măsura fiscală avută în vedere generează reducerea competitivității companiilor românești în comparație cu entitățile din alte țări, care nu au un impozit similar. În aceste condiții, se susține că legea criticată este în contradicție cu prevederile art. 4 din Constituție, consacrand o discriminare pe baza criteriilor de avere. Față de cele menționate anterior, se invocă considerente ale deciziei Curții de Justiție a Uniunii Europene reținute în Cauza C385/12 *Hervis Sport*, paragraful 30, în care a fost analizat un impozit introdus de Ungaria pe cifra de afaceri a operatorilor de telecomunicații, conform cărora „Potrivit unei jurisprudențe constante, normele privind egalitatea de tratament interzic nu numai discriminările evidente, întemeiate pe sediul societăților, ci și orice forme disimulate de discriminare care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc în fapt la același rezultat.” Se arată că, în paragraful 44 al aceleiași decizii, se stabilește că nu ar putea fi invocate în mod valabil, în susținerea unui astfel de sistem, nici protecția economiei țării, nici restabilirea echilibrului bugetar prin creșterea veniturilor fiscale.

25. Se susține că, în cuprinsul dispozițiilor art. III pct. 9 din lege [cu referire la art. 60 pct. 5 lit. c)], formularea „*veniturile (...) sunt calculate la un salariu brut de încadrare pentru 8 ore de muncă/zi prin raportare la nivelul salariului de bază minim brut (...)*” nu este de natură să asigure claritatea normei. Se precizează că motivele de neconstituționalitate sunt valabile și în ceea ce privește art. III pct. 10 din lege [cu referire la art. 60 pct. 7 lit. c)].

26. Se susține că, în cuprinsul textului art. 68 alin. (5) lit. e) sau art. 157 alin. (1) lit. v), se face referire la „*echivalentul în lei al tichetelor de masă, voucherelor de vacanță, în aceleași limite și condiții, precum și cu aceleași destinații.*” Raportat la acest text, se precizează că nu este clar cum se poate verifica, în concret, dacă sumele acordate au fost utilizate cu o anumită destinație.

27. Se susține că legea criticată are mai multe reglementări ce ridică probleme de ordin constituțional din perspectiva încălcării art. 16 din Constituție. În acest sens, se susține că impozitarea cu 70% a veniturilor nejustificate, de îndată, inclusiv pentru perioadele anterioare intrării în vigoare a modificării Codului fiscal, potrivit art. III pct. 13 din lege, ridică probleme din perspectiva principiului neretroactivității legii fiscale și a principiului nediscriminării.

28. Se susține că art. III pct. 19 din lege, prin care persoanele care obțin venituri din salarii pentru activitatea de creare de programe de calculator sunt scutite de la plata contribuției la fondul de pensii administrat privat, reglementat de Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, încalcă principiul egalității în drepturi. În acest sens, se susține că, prin această scutire de la plata contribuției la fondul de pensii administrat privat, persoanele care obțin venituri din activitatea de creare de programe de calculator au un regim fiscal diferit de restul cetățenilor care obțin venituri din muncă, iar acest tratament diferit nu este justificat, ambele categorii aflându-se în situații juridice similare, neexistând o motivare obiectivă și rezonabilă pentru un tratament diferit. Faptul că persoanele care fac obiectul acestei prevederi legale pot opta pentru plata contribuției — cu o cerere scrisă depusă la angajator — nu atenuază această discriminare, în condițiile în care salariații „generalști” nu trebuie să facă un asemenea demers. Se observă că nici această abordare discriminatorie — cu opțiunea

unei cereri scrise depuse la angajator — nu are o motivare obiectivă și rezonabilă. Se apreciază că reglementarea încalcă inclusiv principiul protecției sociale, prevăzut la art. 41 alin. (2) din Constituție. Astfel, prin scutirea de la plata contribuției la fondul de pensii administrat privat, cetățenii care fac obiectul acestei scutiri vor avea active individuale mai mici la fondul de pensii administrat privat, iar la finele perioadei de contribuție vor avea venituri mai mici din pensia privată (în timp ce pensia publică nu va compensa această diminuare a pensiei private). Se apreciază că acest mecanism va avea drept rezultat direct o categorie de pensionari cu pensiile diminuate în comparație cu pensiile pe care le-ar fi avut în absența prevederii legale în discuție. Se reține că o parte semnificativă din categoria persoanelor care fac obiectul modificării legislative în discuție a aderat în mod expres și deliberat la un fond de pensii administrat privat, semnând, în acest sens, o documentație contractuală. Se apreciază că prevederea legislativă desființează contractul încheiat odată cu aderarea la un fond de pensii administrat privat și, eventual, pune persoanele care obțin venituri din salarii pentru activitatea de creare de programe de calculator în situația de a semna din nou un document pentru a rămâne în fondul de pensii administrat privat la care aderaseră deja. Se susține, astfel, că această soluție legislativă nu are nicio motivare obiectivă și rezonabilă, fiind încălcat și principiul libertății comerțului, înscris în art. 135 alin. (2) lit. (a) din Constituție.

29. Se susține că dispozițiile art. III pct. 28 din lege [cu referire la art. 170] încalcă prevederile art. 56 alin. (2) din Constituție. Se precizează că, astfel cum a fost formulată, critica privește și dispozițiile art. III pct. 29 din lege [cu referire la art. 174]. În motivarea criticii se arată că, în prezent, potrivit dispozițiilor art. 155 din Codul fiscal, în România se datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate pentru mai multe categorii de venituri: venituri din salarii [lit. a)]; venituri din pensii, pentru partea care depășește 4.000 lei [lit. a¹)]; venituri din activități independente [lit. b)]; venituri din drepturi de proprietate intelectuală [lit. c)]; venituri din asocierea cu o persoană juridică, contribuabil potrivit titlului II sau III din Codul fiscal [lit. d)]; venituri din cedarea folosinței bunurilor [lit. e)]; venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultură [lit. f)]; venituri din investiții [lit. g)]; venituri din alte surse [lit. h)]. Baza de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate se determină conform art. 170 din Codul fiscal, prin însumarea veniturilor impozabile din categoriile de venituri de la art. 155 alin. (1) lit. b)—h) din Codul fiscal. În raport cu suma acestor venituri, conform art. 170 alin. (4) din Codul fiscal, baza de impozitare la calculul contribuției de asigurări sociale de sănătate este în prezent: 6 salarii minime brute pe țară, dacă veniturile anuale sunt cuprinse între 6—12 salarii minime; 12 salarii minime brute pe țară, dacă veniturile anuale sunt cuprinse între 12—24 salarii minime; 24 de salarii minime brute pe țară, dacă veniturile anuale sunt cel puțin egale cu 24 de salarii minime. Se observă că, potrivit modificării propuse, cuprinse în legea criticată, începând cu 1 ianuarie 2024, regulile de calcul al bazei de impozitare se vor aplica diferențiat: (i) pentru persoanele fizice care realizează venituri din sursele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h) din Codul fiscal se păstrează vechile reguli (plafonare la 6, 12 sau 24 de salarii minime brute pe țară). Singura diferență față de actuala reglementare este dată de creșterea salariului minim, care va mări baza de calcul; (ii) în schimb, pentru persoanele fizice care realizează venituri din activități independente — art. 155 alin. (1) lit. b) din Codul fiscal, cu trimitere la art. 68, art. 68¹ și art. 69 din Codul fiscal — nu se vor mai aplica plafoanele care se aplică în cazul celorlalte categorii de contribuabili. Conform noii forme a art. 170 alin. (1) din Codul fiscal, pentru veniturile din activități independente: contribuția de asigurări sociale de sănătate, de 10%, se va raporta la venitul net anual; pierderile fiscale, care ar putea diminua venitul net

anual, nu vor fi luate în considerare; se recunoaște un plafon maxim de 60 de salarii minime brute pe țară, respectiv dacă se realizează venituri peste acest prag se vor plăti contribuții la nivelul bazei de impozitare reprezentate de 60 de salarii minime brute pe țară. În aceste condiții, se susține că reglementarea contribuției de asigurări sociale de sănătate în cazul persoanelor care realizează venituri din activități independente ridică trei mari probleme de constituționalitate: (i) în primul rând, nu a fost formulat de Guvern și nu există niciun criteriu obiectiv pentru impozitarea diferită și semnificativ mai severă a celor care realizează venituri din activități independente. Practic, după 1 ianuarie 2024, criteriul de impozitare nu va mai fi mărimea venitului, ci calitatea celui care îl realizează; (ii) în al doilea rând, deși Curtea Constituțională a stabilit, în jurisprudența sa mai veche, că principiul solidarității permite aplicarea aceleiași cote de impozitare tuturor veniturilor, indiferent de mărimea lor, această ipoteză nu mai poate fi verificată, în prezent, în practică. Astfel, cota de impozitare de 10% se va aplica unei baze reale, în cazul avocaților și al celor care realizează venituri din activități independente (până la plafonul de 60 de salarii minime), și unei baze estimate, plafonate, în cazul categoriilor de venituri prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h) din Codul fiscal; (iii) în al treilea rând, deși persoanele care realizează venituri din activități independente vor plăti diferit și mai mult începând cu data de 1 ianuarie 2024, nu se produc niciun fel de schimbări în beneficiile pe care aceștia le au în sistemul public de asigurări sociale de sănătate. Destinatarii normei modificate rămân discriminați față de salariați (deși vor plăti mai mult decât în 2023) și cu aceleași beneficii precum contribuabilii care realizează veniturile prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h) din Codul fiscal (deși vor plăti mai mult decât aceștia).

30. De asemenea, se susține că, în cuprinsul textului art. III pct. 28 din lege [cu referire la art. 170 alin. (3) lit. d)], referirea la anul 2018 conferă normei un caracter retroactiv, contrar dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție.

31. Se susține că dispozițiile art. III pct. 30 din lege [cu referire la art. 174¹ alin. (12)] conțin o trimitere la o altă normă de trimitere, procedeu care conduce la neclaritatea normei, încălcând și dispozițiile art. 50 alin. (1) din Legea nr. 24/2000.

32. În ceea ce privește intervenția legislativă propusă prin art. III pct. 45 din lege [cu referire la art. 291 alin. (3⁸)] se susține că este neclară situația registrului reglementat în prezent la alin. (3⁵) al art. 291 din Codul fiscal, respectiv dacă cele două registre urmează să coexiste.

33. În ceea ce privește impozitul special pe bunuri imobile și mobile de valoare mare, din cadrul art. III pct. 65 din lege [cu referire la introducerea în Codul fiscal a titlului X¹, alcătuit din art. 500¹—500³], având în vedere inclusiv dispozițiile art. 500³ alin. (1), nou-introduse, conform cărora „*impozitul (...) este datorat pentru întregul an fiscal*”, se susține că nu rezultă dacă în cazul achiziționării unui imobil după data de 30 aprilie se datorează impozit pentru anul respectiv, având în vedere că, până la această dată, impozitul pentru anul curent trebuie calculat, declarat și plătit. În cazul în care se datorează și în această situație impozit, se apreciază că era necesară o normă clară care să reglementeze termenul de calcul, declarare și plată a sa. Se precizează că motivele de neconstituționalitate privind afectarea principiului așezării juste a sarcinilor fiscale, prevăzut de art. 56 din Constituție, sunt aplicabile și pentru măsurile din cuprinsul titlului X¹ — *Impozitul special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare*.

34. În ceea ce privește art. V din capitolul II al legii criticate, se susține că stabilirea în sarcina cumpărătorului a unei alte obligații fiscale decât cea avută în vedere la încheierea antecontractului și plata avansului determină o impredictibilitate a normei, contrar art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel, se

apreciază că sintagma „în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2023”, prevăzută la alin. (1) al art. V din legea criticată, va conduce la situații litigioase, întrucât în practică sunt frecvente situațiile în care au fost încheiate acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziționarea unei astfel de locuințe și anterior datei de 1 ianuarie 2023 și care au un termen de finalizare mai mare de 1 an. Se susține, totodată, că această prevedere constituie și o încălcare a art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție, întrucât persoanele care au antecontracte semnate în anul 2022, care prevăd livrarea locuințelor în anul 2024, vor plăti TVA majorat față de persoanele care au semnat antecontractele în anul 2023. Se apreciază că este o încălcare a egalității în fața legii ca, pentru persoanele care au antecontracte încheiate cu plata în avans în anul 2022, cota de TVA să crească, iar pentru cei cu avans plătit în 2023 TVA să rămână la 5%. De asemenea, se susține că, în ceea ce privește art. V alin. (2) din capitolul II al legii criticate, este neclar care sunt situațiile în care se aplică cota redusă de TVA de 5% sau cea de 9%.

35. În formularea criticii de neconstituționalitate intrinsecă ce are ca obiect dispoziții din capitolul III — *Măsuri de disciplină economico-financiară. Descentralizarea unor servicii publice* al legii criticate se susține că neconstituționalitatea textelor derivă din lipsa de claritate și precizie a acestora. Or, pentru a se evita interpretarea diferită și aplicarea neunitară a normelor, se apreciază că era necesară definirea termenilor și a sintagmelor utilizate în texte sau trimiterea la normele legale în vigoare care le definesc. Cu titlu de exemplu se arată că sunt utilizate mai multe sintagme care nu au o definiție legală, precum: „entitate publică”, „autoritate publică de interes central sau local”, „autoritate de reglementare”, „autoritate națională de reglementare”, „autorități publice centrale asimilate ministerelor”, „entități publice de interes național asimilate”, „instituții publice de subordonare centrală sau locală”, „entități publice asimilate cu instituții publice”, „case de pensii speciale”, „instituții publice asimilate”.

36. Cu privire la dispozițiile art. XIV alin. (2) din secțiunea 1 — *Măsuri economico-financiare referitoare la autoritățile/instituțiile publice* a capitolului III al legii criticate, se susține că trimiterea la art. VIII alin. (1) lit. a) din lege este eronată, la articolul menționat fiind realizată o modificare a Codului fiscal ce nu are legătură cu anumite autorități sau instituții publice. Totodată, se apreciază că referirea la „măsurile specifice rezultate din aplicarea prevederilor prezentei legi” este vagă și generală, de natură să genereze imprecizie în aplicare. Se apreciază, de asemenea, că la art. XIV alin. (5) din legea criticată, trimiterea la comisiile și comisiile de specialitate menționate, prin raportare la caracterul de persoană juridică a acestora, este aptă să confere imprecizie cu privire la natura juridică și la regimul juridic aplicabil celor două categorii de entități menționate. Mai mult, se arată că la art. XVII alin. (2) lit. i) din legea criticată se face referire la comisii și comisii de specialitate care au independență funcțională și financiară de funcționare, natura juridică și regimul juridic aplicabil acestor entități fiind și mai neclar.

37. Se susține că norma de la art. XV alin. (1) din legea criticată este neclară, nefiind stabilit la ce se raportează numărul total al posturilor respective și procentul de minimum 25%, norma fiind lipsită de previzibilitate în forma propusă.

38. Cu privire la dispozițiile art. XVII alin. (3) și (4) din legea criticată, se susține că măsurile propuse prin textele acestora sunt nemotivate, lipsite de claritate și, implicit, neconstituționale din perspectiva necesității reorganizării menționate, ca efect al măsurilor propuse la alin. (1) și (2) ale aceluiași articol, cu atât mai mult cu cât din alin. (4) al art. XVII din lege rezultă că urmează ca unele persoane să fie eliberate din funcțiile de conducere pe care le ocupă în prezent. În context, se menționează că instanța de control constituțional a stabilit că

„unul dintre principiile care stau la baza dreptului la muncă este stabilitatea raporturilor juridice care iau naștere odată cu încheierea contractului individual de muncă, acest principiu decurgând din obligația statului de a crea cadrul legislativ menit să asigure salariaților siguranța și garanția păstrării locului de muncă” (Decizia nr. 1.039 din 9 iulie 2009). Se apreciază că acest considerent de principiu își găsește aplicabilitatea, *mutatis mutandis*, cu atât mai mult în raport cu funcționarii publici, din moment ce unul dintre scopurile reglementării statutului acestora este asigurarea unui serviciu public stabil. Încălcarea acestui principiu constituțional ce derivă din dreptul la muncă are drept rezultat înfrângerea principiului constituțional al statului de drept prevăzut de art. 1 alin. (3) și a principiului supremației Constituției prevăzut de art. 1 alin. (5), astfel cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010.

39. Cu privire la art. XVII alin. (4) din legea criticată, se susține că a fost redactat fără a se ține cont de exigențele prevăzute de Legea nr. 24/2000, fiind necesară împărțirea acestuia în mai multe alineate, astfel încât fiecare ipoteză avută în vedere să fie redată în mod clar și predictibil. În ceea ce privește prima teză a alin. (4) al art. XVII din legea criticată, se susține că aceasta nu are niciun efect juridic propriu, fiind evident că se aplică legile incidente în ipoteza dată. În ceea ce privește teza finală a alin. (4) al art. XVII din legea criticată, se susține că, dincolo de faptul că este formulată într-o manieră ambiguă, nu rezultă cine și în raport cu ce criterii decide că funcția respectivă poate fi transformată într-o funcție publică de conducere superioară, în măsura în care s-ar respecta condiția referitoare la încadrarea în normativul de personal și în procentul de funcții de conducere. În plus, se menționează că nu rezultă din textele propuse cum se procedează în situația în care sunt mai multe persoane aflate într-una dintre ipotezele prevăzute de norme. În ceea ce privește art. XVII alin. (5) din legea criticată, se apreciază că intenția de reglementare cu privire la textul lit. c) este neclară și dificil de pus în aplicare având în vedere sintagma „procedurile de concurs proba scrisă sau interviu”. De asemenea, se susține că nu este clar la ce categorii de personal se referă lit. l) de la alin. (5), sintagma „(...) pentru organizarea de spectacole și concerte, organizarea și valorificarea patrimoniului mobil și imobil, constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți” fiind vagă și susceptibilă de interpretări și aplicări neunitare. Se consideră, totodată, că lit. n) a aceluiași alineat este neclară și imprevizibilă, neprecizându-se ce se are în vedere prin norma prezentată, în condițiile în care (i) posturile se desființează la data intrării în vigoare a prezentei legi; astfel, nu este clar momentul temporal în care va aproba Guvernul prin memorandum alte posturi care să nu se desființeze; (ii) legea adoptată prin procedura angajării răspunderii Guvernului ar trebui să fie de imediată aplicare, nefiind clar până unde se poate ajunge în timp cu desființarea posturilor. Cât privește art. XVII alin. (7) din legea criticată, se susține că nu rezultă cu claritate la ce posturi și din cadrul căror structuri organizatorice se referă textul și în ce condiții se pot acestea înființa, sintagma „în cazuri temeinic justificate” fiind vagă și susceptibilă de interpretări și aplicări diferite, cu atât mai mult cu cât nu se deduce cine ar urma să facă justificarea respectivă. Cu privire la art. XVII alin. (8) din legea criticată, se susține că, dat fiind că alin. (8¹) al art. III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 63/2010, la care se face trimitere, nu prevede cum se stabilește efectiv numărul de posturi, ci reglementează modalitatea în care acesta se actualizează anual, în anumite condiții, textul criticat este neclar și imprevizibil.

40. Cu privire la soluțiile propuse la art. XVIII din legea criticată, se susține că lipsa unei motivări în expunerea de motive a legii cu privire la desființarea funcțiilor publice de șef birou duce la neconstituționalitatea textului de lege, dat fiind că

devin incidente considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 414 din 14 aprilie 2010. Cu privire la art. XVIII alin. (2) din legea criticată, se susține că acesta a fost redactat fără a se ține cont de exigențele prevăzute de Legea nr. 24/2000, fiind necesară împărțirea acestuia în mai multe alineate, astfel încât fiecare ipoteză avută în vedere să fie redată clar și predictibil. Se apreciază că prima teză a alin. (2) al art. XVIII din legea criticată este neclară și imprevizibilă, dat fiind faptul că nu se poate deduce cu exactitate care este intenția de reglementare. Potrivit dispozițiilor art. 519 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, în ipoteza reducerii postului ocupat de un funcționar public, ca urmare a reorganizării activității autorității sau instituției publice, acesta este eliberat din funcție, iar, în perioada de preaviz, dacă în cadrul autorității sau instituției publice există funcții publice vacante corespunzătoare, angajatorul are obligația să le pună la dispoziția funcționarilor publici. Sunt considerate funcții publice corespunzătoare: funcțiile publice de același nivel, identificat prin categorie, clasă și, după caz, grad profesional, respectiv funcțiile publice de nivel inferior, în cazul în care în cadrul autorității sau instituției publice nu există funcțiile publice de același nivel. Se reține că acestea sunt „drepturile legale” de care beneficiază o persoană aflată în ipoteza descrisă de norma în discuție. Prin urmare, se apreciază că utilizarea termenului „*inclusiv*” din cuprinsul normei criticate este incorectă, având în vedere că posibilitatea ocupării unei funcții publice de conducere ierarhic superioare sau a unei funcții publice de execuție vacante „*corespunzătoare*”, „*de comun acord cu conducerea (...)*” este una specială, reglementată de legea criticată, și nu se regăsește printre „drepturile legale” existente în legislația în vigoare în prezent. În plus, se apreciază că norma este vagă și imprevizibilă și lasă practic la latitudinea subiectivă a angajatorului posibilitatea pentru funcționarul public de a ocupa una dintre cele două funcții, aspect care nu este compatibil cu art. 41 alin. (1) și art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție. De asemenea, se susține că sintagma „*în condițiile legii*” presupune inclusiv că funcția publică de conducere respectivă se poate ocupa de persoana eliberată din funcția de șef birou, dacă îndeplinește condițiile din Codul administrativ, prin concurs sau examen, or această posibilitate există oricum, indiferent că aceasta este sau nu prevăzută în proiectul de lege criticat. Totodată, se susține că din teza a doua a alin. (2) al art. XVIII din legea criticată nu rezultă ce se are în vedere prin sintagma „*funcție publică corespunzătoare*”, iar expresia „*de regulă*” face ca norma să fie neclară și imprevizibilă. În ceea ce privește teza finală a alin. (2) al art. XVIII din legea criticată, se susține că, dincolo de faptul că este formulată într-o manieră ambiguă, nu rezultă cine și în funcție de ce criterii decide că funcția respectivă poate fi transformată într-o funcție publică de conducere superioară, în măsura în care s-ar respecta condiția referitoare la încadrarea în normativul de personal și în procentul de funcții de conducere.

41. Se susține că observațiile privind neconstituționalitatea dispozițiilor sus-menționate vizează și textele de la art. XX alin. (5) și art. XXIII alin. (4) din legea criticată. Cu privire la alin. (4) al art. XXIII din lege, se precizează că, potrivit normelor legale în vigoare, personalul ar urma să fie „*numit*” în funcția publică de conducere de șef birou interimar și nu „*încadrat*” în această funcție. Se susține, totodată, că teza finală a alin. (4) al art. XXIII din lege este neclară și lipsită de predictibilitate dat fiind că și după aprobarea noilor organigrame personalul își va exercita atribuțiile stabilite din fișa postului și în regulamentul de organizare și funcționare. Se precizează că alin. (5) al art. XXIII din lege este neinteligibil, astfel că nu se poate nici măcar anticipa intenția de reglementare.

42. Cu privire la redactarea art. XIX alin. (2) din legea criticată, se menționează că nu sunt respectate dispozițiile art. 48 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, având în vedere că alin. (1) al articolului criticat reglementează aspecte total diferite. De asemenea, se reține că, din varianta adoptată, se poate deduce că există și ipoteze în care articolul indicat din Codul administrativ se aplică personalului contractual, ceea ce nu corespunde cadrului legal în vigoare, iar, pe de altă parte, pentru că exprimarea „*nu pot deține funcția*” nu este una consacrată juridic. De altfel, se precizează că nu entitatea publică deține o anumită funcție, ci personalul exercită funcții publice. În concluzie, se susține că intenția de reglementare, care pare să fie aceea de desființare a posturilor de șef birou ocupate de personal contractual, nu rezultă fără echivoc, făcând textul imprevizibil și greu de pus în aplicare.

43. În ceea ce privește dispozițiile art. XIX alin. (3) din legea criticată, având în vedere diferența dintre statutul funcționarilor publici și regimul juridic al personalului contractual, precum și faptul că este necesar să se asigure protecția dreptului la muncă și stabilitatea raporturilor de muncă și în situația acestei categorii de personal, se susține că este lipsit de claritate și imprevizibil dacă soluțiile de la art. XVIII alin. (2)—(4) și (6) din lege pot fi aplicate „*în mod corespunzător*”, având în vedere că ar fi fost necesară reglementarea clară a ipotezelor incidente în acest context.

44. Cu privire la art. XX alin. (3) din lege, se menționează că sunt incidente considerentele din Decizia Curții Constituționale nr. 414 din 14 aprilie 2010. De asemenea, se apreciază că exprimarea „*Funcționarii publici (...) nu mai îndeplinesc condițiile privind normativul de personal...*” este improprie, aceste normative fiind stabilite pentru constituirea unor compartimente. Se consideră că normele de tehnică legislativă sunt încălcate flagrant având în vedere formula introductivă a acestui articol, în condițiile în care, *de lege lata*, art. 391 din Codul administrativ are doar 3 alineate, iar prin legea criticată nu doar că se modifică alin. (3) al art. 391 din Codul administrativ, așa cum prevede formula introductivă, dar se introduc încă 6 alineate noi. De asemenea, se precizează că numerotarea este eronată, articolele nou-introduse fiind de la (4) la (9). Se susține, de asemenea, că la alin. (5) al art. 391 din Codul administrativ, la care face referire art. XX din lege, inițiatorul are în vedere criteriile de ocupare a funcțiilor de conducere și în ipoteza desființării mai multor structuri și comasarea acestora astfel încât să corespundă noilor normative de personal. Se apreciază că prima teză a alin. (4) al art. 391 din Codul administrativ, la care face referire art. XX din legea criticată, nu respectă normele de tehnică legislativă, neavând un efect juridic propriu, fiind evident că o astfel de funcție se poate ocupa „*în condițiile prevăzute de legislația în vigoare*”, chiar dacă nu se precizează în acest text. În ceea ce privește teza finală a alin. (4) al art. 391 din Codul administrativ, la care face referire art. XX din legea criticată, se susține că, dincolo de faptul că este formulată într-o manieră ambiguă, nu rezultă cine și în funcție de ce criterii decide că funcția respectivă poate fi transformată într-o funcție publică de conducere superioară, în măsura în care s-ar respecta condiția referitoare la încadrarea în normativul de personal și în procentul de funcții de conducere.

45. Cu privire la art. XXIII alin. (3) din lege, se susține că nu este clar ce presupune faptul că „*sunt afectate*” unul sau mai multe posturi de conducere, respectiv ce se are în vedere prin sintagma „*concurs intern*” și nici ce urmează să stabilească metodologia respectivă. Se apreciază că, pentru claritatea textului, era necesar să se stabilească natura posturilor respective și statutul lor juridic, iar măsura propusă trebuia justificată inclusiv prin raportare la actuala reglementare aplicabilă în ipoteza ocupării acestora, pentru a evita interpretarea normei ca discriminatorie.

46. Cu privire la soluția propusă la art. XXVI din lege, se menționează că, în situația în care norma nu intră în vigoare cel târziu la data de 1 octombrie 2023, textul va avea caracter retroactiv, contrar art. 15 alin. (2) din Constituție.

47. Cu privire la dispozițiile art. XXVII alin. (3) din lege, se susține că nu este clară și previzibilă procedura prin care eventualele depășiri ale costului de achiziție pentru aparatele de telefonie mobilă sau ale costului cu abonamentele lunare de telefonie mobilă urmează să fie suportate de personalul beneficiar al serviciilor de telefonie. De asemenea, nu este clar dacă eventuale depășiri de costuri au loc ca urmare a solicitării personalului beneficiar al serviciilor de telefonie mobilă. În caz contrar, dacă este o cheltuială impusă beneficiarului, se susține că măsura ar putea crea premisele încălcării art. 44 din Constituție.

48. În ceea ce privește art. XXVII alin. (4) din lege, se apreciază că sintagma „*precum și cele aprobate pentru activități specifice*” este ambiguă, întrucât nu rezultă ce anume ar fi aprobat pentru activități specifice. De asemenea, se susține că la alin. (5) al art. XXVII din lege sintagma „*funcțiile de demnitate publică și asimilate*” nu indică expres cadrul legislativ care definește funcțiile asimilate funcțiilor de demnitate publică, fiind contrară art. 50 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, conform căruia „*dacă norma la care se face trimitere este cuprinsă în alt act normativ, este obligatorie indicarea titlului acestuia, a numărului și a celorlalte elemente de identificare.*”

49. Se susține că, în cuprinsul art. XXVIII din lege, formularea „*cheltuielile cu activitățile sportive (...) trebuie să aibă bugetele de venituri și cheltuieli (...) precum și grilele de salarizare*” nu este de natură să asigure claritatea și previzibilitatea normei, în măsura în care se intenționează ca norma să fie aplicabilă și contractelor în curs la data intrării în vigoare a legii, încălcându-se principiul neretroactivității legii, consacrat în cuprinsul art. 15 alin. (2) din Constituție.

50. Cu privire la art. XXIX din lege, se precizează că, în lipsa acordului expres al structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale cu privire la soluțiile propuse, prevederile încalcă autonomia locală, garantată de art. 120 din Constituție. Referitor la lit. b) a alin. (1) al art. XXIX din lege, se susține că, dincolo de modalitatea defectuoasă de redactare, nu rezultă, în această ipoteză, cine și în funcție de ce criterii apreciază similitudinea. Cu privire la alin. (2) al art. XXIX din lege, având în vedere modalitățile în care pot proceda instituțiile publice care nu îndeplinesc condițiile de la alin. (1), se precizează că fuziunea și comasarea sunt forme de reorganizare, astfel că alternanța „*se pot comasa/desființa/reorganiza/fuziona*” nu este corectă, clară, previzibilă din punct de vedere juridic. În plus, având în vedere că, potrivit art. 234 din Codul civil, fuziunea poate avea loc inclusiv prin contopirea mai multor persoane juridice pentru a alcătui o persoană juridică nouă, se apreciază că nu se justifică menționarea expresă a „comasării” care constă în contopire, formă a fuziunii. Mai mult, se consideră că „*transferarea activității și personalului încadrat (...)*” este de fapt un efect al reorganizării sau desființării instituțiilor respective. Se susține că, pentru ca legea să respecte normele de tehnică legislativă, ar trebui să fie reglementate clar ipotezele avute în vedere, prin coroborare cu dispozițiile Codului civil referitoare la reorganizarea persoanei juridice, respectiv la încetarea acesteia, precum și la efectele acestor operațiuni. În ceea ce privește entitatea la care se pot transfera activitatea și posturile, se consideră că este necesar să se lămurească ce se are în vedere prin „*structura organizatorică*” ce ar urma să le preia. De asemenea, se susține că formularea „*(...) prin modificarea corespunzătoare a numărului de posturi, organigramei și a regulamentelor de organizare și funcționare*” este ambiguă și, în plus, nu este clar cine ar trebui să procedeze în acest sens. Totodată, se susține

că nu rezultă ce entitate trebuie să respecte condițiile de la lit. a) și b) ale alin. (3) al art. XXIX din lege. Cu privire la alin. (4) al art. XXIX din lege, se susține că textul este redactat fără respectarea normelor de tehnică legislativă, având în vedere că transferul privește personalul, și nu „*numărul de personal*”. Cu privire la alin. (5) al art. XXIX din lege, se apreciază că, pe de o parte, acesta ar trebui să se refere și la ipoteza desființării instituțiilor publice, iar, pe de altă parte, nu rezultă clar la ce „*drepturi legale salariale prevăzute de lege*” se referă. Astfel, în ipoteza disponibilizării, personalul respectiv trebuie să beneficieze de toate drepturile legale prevăzute de actele normative aplicabile în domeniu pentru această ipoteză, indiferent că acest lucru se precizează sau nu expres în acest proiect. Totodată, având în vedere că suntem deja în luna septembrie a anului 2023, se poate considera că alin. (6) al art. XXIX din lege are efect retroactiv. De asemenea, se susține că termenul final este neclar, pentru că alin. (6) al art. XXIX din lege prevede data de 1 ianuarie 2023, iar alin. (7) prevede data de 31 decembrie 2023, neexistând o corelare între acestea. Cu privire la alin. (7) al art. XXIX din lege, se susține că norma nu este clară, dat fiind că nu se poate deduce cum anume, în urma reorganizării, respectiv desființării unei instituții publice, „*pot fi păstrate structuri organizatorice fără personalitate juridică (...)*”. Se apreciază, totodată, că, pentru asigurarea exigențelor constituționale privind claritatea legii, prin condițiile stabilite la lit. a)—c) ale alin. (9) al art. XXIX din lege, ar trebui, în funcție de intenția de reglementare, să fie lămurit sensul juridic al sintagmelor: „*activitatea (...)* este unică prin specificul său”, „*instituții publice/entități publice care reprezintă elemente de identitate națională ale României*”, „*impactul (...)* este major asupra mediului (...) economico-social”. În plus, se susține că nu sunt precizate procedura și autoritatea competentă să decidă cu privire la impactul major asupra mediului cultural, economico-social.

51. Cu privire la alin. (10) al art. XXIX din lege, se susține că nu este clar care ar putea fi ipoteza înființării unei instituții publice „*ca urmare a primirii unor donații cu sarcini*” și nici ce presupune sintagma „*structurile cu organizare militară/de poliție*”. În plus, se susține că expresia „*orice alte instituții publice care se aprobă prin memorandum de către Guvernul României*” este formulată într-o manieră vagă și imprevizibilă, lăsând loc interpretărilor diferite și aplicării neunitare a acestei norme. De asemenea, se observă că, potrivit acestui text, ar urma ca, printr-un act fără valoare normativă, să fie stabilite noi excepții de la prevederile art. XXIX alin. (1) din lege, aspect care afectează rolul Parlamentului ca autoritate legiuitoare, consacrat de art. 61 din Constituție, și principiul ierarhiei actelor normative, consacrat de art. 1 alin. 5 din Legea fundamentală, precum și rolul Guvernului, consacrat de art. 108 din Constituție.

Se susține că alin. (11) al art. XXIX din lege este neclar și imprevizibil. Potrivit art. 8 alin. (4) din Legea nr. 24/2000, „*Textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce. Nu se folosesc termeni cu încărcătură afectivă. Forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor*”. Astfel, se observă că, pe de o parte, din formularea alin. (10) al art. XXIX din lege se poate deduce că acesta se aplică inclusiv anumitor instituții din domeniul culturii aflate în subordonarea/coordonarea/autoritatea autorităților publice locale/județene și, pe de altă parte, că textul criticat nu stabilește în ce condiții și în funcție de ce criterii se poate recurge la o astfel de excepție. Deși norma pare o modalitate de exercitare a autonomiei publice locale, garantată de art. 120 din Legea fundamentală, se susține că aceasta nu poate fi manifestată în afara legii. Așadar, se susține că sfera de aplicare a textului legal trebuie să fie clar stabilită, iar exceptarea de la lege să se facă în condiții certe și echitabile. De asemenea, se

apreciază că ipoteza în care se poate stabili un alt domeniu aprobat prin memorandum de Guvern este echivocă și imprevizibilă. Se invocă jurisprudența Curții Constituționale referitoare la principiul autonomiei locale, respectiv Decizia nr. 154 din 30 martie 2004 și Decizia nr. 136 din 3 mai 2001. Se susține că alin. (12) al art. XXIX din lege este neclar, fiind imprevizibil de stabilit care sunt situațiile în care Guvernul sau, după caz, consiliile locale/județene pot decide să se procedeze altfel decât conform alin. (1) al aceluiași articol. În plus, se precizează că nu rezultă care este actul prin care Guvernul aprobă altă procedură de reorganizare.

52. Se susține că soluțiile prevăzute la art. XXXI alin. (1) din lege sunt lipsite de previzibilitate și predictibilitate din cauza faptului că nu definesc criteriile în funcție de care operează reducerea numărului de posturi. Invocă considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 55 din 5 februarie 2014, potrivit căreia „ordonatorii principali de credite, în mod discreționar, pot desființa posturi ocupate, din moment ce actul normativ criticat nu prevede criterii/condiții în acest sens. De altfel, atunci când s-au desființat posturi ocupate au fost menționate explicit și criteriile avute în vedere pentru încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu ale personalului [a se vedea, în acest sens, art. 6 alin. (5) și (6) din Legea nr. 329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 761 din 9 noiembrie 2009]”. Astfel, se apreciază că nu este respectat principiul securității raporturilor juridice, prin instituirea unor criterii neclare în funcție de care va avea loc reducerea numărului de posturi.

53. În ceea ce privește măsurile propuse prin art. XXXIII și următoarele din lege pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernarea corporativă a întreprinderilor publice, se susține că neconstituționalitatea modificărilor derivă din faptul că, așa cum Curtea Constituțională a stabilit în precedent, modificările frecvente ale legislației privind guvernarea corporativă sunt de natură să afecteze principiul securității raporturilor juridice. Cu privire la art. XXXIII din lege, în privința măsurilor referitoare la „disciplina” societăților cu capital integral sau majoritar de stat ori al unităților administrativ-teritoriale, în realitate măsuri de organizare internă a acestor operatori economici, precum și de guvernare corporativă, se observă că, de fapt, se derogă de la Legea nr. 31/1990 care stabilește că remunerațiile membrilor organelor executive sunt stabilite de adunarea generală a acționarilor. Or, se reține că la toate societățile cu capital integral sau majoritar de stat există reprezentanți ai statului în adunarea generală a acționarilor, care primesc mandat de la instituția publică implicată cu privire la modul de a vota în adunarea generală a acționarilor, și nu se poate distinge necesitatea derogării de la dreptul comun. Se reține că societățile naționale și companiile naționale au caracter strategic, iar realizarea unor proiecte de interes strategic pentru securitatea națională (de exemplu, energetică) nu va fi posibilă prin plafonarea, nemotivată în vreun fel în expunerea de motive a legii, în procedura angajării răspunderii Guvernului, a remunerațiilor membrilor organelor executive sub nivelul general acceptat în industrie. În privința societăților cu capital integral sau majoritar al unităților administrativ-teritoriale, precum și a regiilor autonome, se susține că intervențiile preconizate creează premisele încălcării principiului autonomiei locale, reglementat în art. 120 din Constituție, și dreptului de proprietate privată al unităților administrativ-teritoriale. Se apreciază că, în ceea ce privește dispozițiile art. XXXIII din lege, era necesar să se prevadă cum va fi stabilită și acordată componenta variabilă a indemnizației în situația în care condițiile enumerate la pct. 2 al acestui articol, cu

referire la art. 8 alin. (4) paragraful 3) lit. a)—f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2011, sunt îndeplinite doar în anumite perioade ale lunii. În plus, se precizează că și condițiile sunt neclare. Astfel, se observă că nu este clară perioada în care operatorul economic nu trebuie să înregistreze datoriile restante față de bugetul general consolidat, față de creditorii și furnizorii. De asemenea, se susține că art. 8 alin. (4) paragraful 3) lit. d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2011, la care face referire art. XXXIII pct. 2 din lege, prezintă un caracter echivoc având în vedere formularea „*nu are înregistrate pierderi contabile anterioare*”. Totodată, se apreciază că este necesară stabilirea clară a termenului „*anterioare*” condițiilor avute în vedere pentru acordarea componentei fixe majorate.

54. Se susține că, la art. XXXIV din lege, se impunea justificarea interdicției depășirii numărului de maximum 5 persoane. De asemenea, se impunea justificarea soluției de a excepta operatorii economici ale căror acțiuni sunt listate la bursă, precum și instituțiile de credit, fondurile de garantare și contragarantare unde statul este acționar majoritar de la măsura reducerii numărului de membri ai comitetelor menționate în text, în sens contrar fiind încălcat art. 16 din Constituție. Se precizează că observațiile sunt valabile și pentru art. XXXVII din lege.

55. Se susține că soluția legislativă preconizată la art. XXXVI și XXXVII din lege, care impune obligația membrilor executivi și neexecutivi din consiliile de administrație, a căror remunerație aflată în plată depășește nivelul stabilit prin legea criticată, de a încheia acte adiționale la contractele de mandat pentru reducerea remunerațiilor, este de natură să aducă atingere libertății contractuale și, implicit, principiului securității raporturilor juridice prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție. Se observă că la alin. (3) și (5) ale art. XXXVII din lege este utilizată sintagma „*conducătorii operatorilor economici*”, însă aceasta nu are consacrare legală, motiv pentru care nu sunt respectate normele de tehnică legislativă. Se susține că alin. (7) al art. XXXVII din lege este lipsit de predictibilitate, având în vedere că acesta poate avea ca efect desființarea unor structuri organizatorice existente. De asemenea, se apreciază că este necesar să se clarifice ce se întâmplă cu personalul încadrat în eventualele structuri organizatorice care vor fi desființate. Se reține, în acest sens, că raporturile de muncă ale personalului contractual încadrat în structurile organizatorice anterior menționate sunt guvernate de Codul muncii — Legea nr. 53/2003 —, reglementarea de drept comun în această materie. Astfel, regimul juridic aplicabil nașterii, modificării ori stingerii raporturilor de muncă trebuie să respecte legea menționată, orice modificare cu privire la aceste aspecte fiind necesar să se încadreze în condițiile expres și limitativ prevăzute de Codul muncii. Se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 1.039 din 9 iulie 2009, potrivit căreia „*unul dintre principiile care stau la baza dreptului la muncă este stabilitatea raporturilor juridice care iau naștere odată cu încheierea contractului individual de muncă, acest principiu decurgând din obligația statului de a crea cadrul legislativ menit să asigure salariaților siguranța și garanția păstrării locului de muncă. Mai mult, Constituția prevede expres dreptul persoanei de a-și alege în mod liber locul de muncă, ceea ce implică obligația corelativă a statului de a reglementa condiții obiective și nediscriminatorii, de natură a garanta accesul la un loc de muncă*”. Prin urmare, se susține că sunt afectate structura organizatorică a operatorilor economici și stabilitatea raporturilor juridice de muncă prin intermediul angajării răspunderii Guvernului, procedură rapidă și lipsită de dezbateri.

56. Cu privire la art. XXXV din lege, se susține că formularea „*Conducătorii autorităților publice centrale/județene și locale la care Statul Român, sau după caz, unitățile administrativ-teritoriale sunt acționari unici sau majoritar la companiile*

naționale/societățile naționale/societățile respectiv au în coordonare/subordonare/autoritate regii autonome (...)” este lipsită de claritate, coerență, nefiind în concordanță cu normele de tehnică legislativă prevăzute în Legea nr. 24/2000. În plus, se apreciază că sintagma „conducătorii autorităților publice centrale/județene și locale” nu este consacrată juridic.

57. Se susține că, formal, prin alin. (1) al art. LI din lege se instituie o derogare de la prevederile art. 21 din Legea nr. 25/2023 privind integrarea voluntară a organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul European de Cercetare, precum și pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, cel puțin din perspectiva următoarelor aspecte: (i) în sistemul Legii nr. 25/2023, operațiunea juridică de fuziune este eminentamente voluntară, art. 12 alin. (1) având caracterul unei norme permissive; (ii) în cazul organizațiilor de cercetare încadrate în clasa a III-a de performanță, potrivit art. 19 alin. (9) din Legea nr. 25/2023, „comisia de evaluare elaborează un plan de transformare având ca scop creșterea performanței organizației cel puțin la nivelul clasei a II-a de performanță, aprobat prin ordin al ministrului cercetării, inovării și digitalizării”, iar alin. (1) al art. 21 din aceeași lege prevede o serie de măsuri care trebuie luate pentru creșterea performanței organizației de cercetare; (iii) sunt utilizate 3 concepte distincte (fuziunea, desființarea și lichidarea), fără a se realiza însă o delimitare clară de conținut, aspect care este de natură să imprime normei juridice un caracter echivoc, mai ales în condițiile în care în dreptul comun aceste concepte au o semnificație bine conturată. Dacă în cazul fuziunii se poate face apel la dispozițiile art. 233 și următoarele din Codul civil, iar contextul și efectele desființării pot fi deduse din economia reglementării, este discutabilă operațiunea preconizată de lichidare a unei organizații de cercetare, având în vedere că lichidarea în sine poate reprezenta (doar) un efect al fuziunii sau, după caz, al desființării.

58. Se precizează că observațiile anterioare sunt valabile și în privința entităților prevăzute la art. LIV din lege, care ar urma să intre „în proces de desființare și lichidare”. Referitor la art. LIV din lege, se susține că unele dintre criteriile enumerate la alin. (1) al acestui articol implică o apreciere subiectivă, textul fiind susceptibil să genereze interpretări și aplicări arbitrare. Cu titlu de exemplu, se rețin textele de la lit. b) a alin. (1) al art. LIV din lege — „rezultatele activității desfășurate nu stau la baza fundamentării strategiilor respectiv politicilor publice” ori de la lit. d) a alin. (1) al art. LIV din lege — „activitatea desfășurată nu este de interes și uz public”. De asemenea, se susține că perioada indicată la alin. (3) al art. LIV din lege, respectiv „1 octombrie 2023—30 iunie 2024”, conduce la retroactivitatea legii, dacă aceasta nu va intra în vigoare până la 1 octombrie 2023. Se reține că, potrivit art. 8 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, republicată, în realizarea obiectivelor sale, Academia Română „avizează proiecte de acte normative care privesc domeniile de activitate ale Academiei Române”. Având în vedere că legea criticată vizează, necircumstanțiat, organizațiile de cercetare din România, categorie în care se înscriu și institutele și centrele de cercetare din sistemul Academiei Române, se apreciază că nesolicitarea avizului acestei instituții de interes public național reprezintă o încălcare a principiului constituțional al supremației legii.

59. Cu referire la art. LV din lege, se reține că, potrivit art. 5 lit. x) din Codul administrativ, descentralizarea reprezintă transferul de competențe administrative și financiare de la nivelul administrației publice centrale la nivelul administrației publice din unitățile administrativ-teritoriale, împreună cu resursele financiare necesare exercitării acestora. Regulile și etapele procesului de descentralizare sunt prevăzute de

art. 77—80 din Codul administrativ, astfel încât sunt transferate competențele către autoritățile administrației publice locale cu respectarea principiului subsidiarității și criteriului ariei geografice a beneficiarilor, prin lege, fundamentat pe analize de impact și ale unor sisteme de indicatori de monitorizare, în etapele descrise la art. 78 din același act normativ, în colaborare cu structurile asociative ale autorităților administrației publice locale. Potrivit art. 79 din Codul administrativ, transferul de competențe, precum și exercitarea acestora se fac concomitent cu asigurarea tuturor resurselor necesare, finanțarea competențelor delegate fiind asigurată în totalitate de către administrația publică centrală. Competențele delegate sunt exercitate de către autoritățile administrației publice locale sau de către alte instituții publice locale, în numele unei autorități a administrației publice centrale, în limitele stabilite de către aceasta. În aceste condiții, se susține că soluția normativă propusă la art. LV din lege are ca efect golirea de conținut a regulilor în materia descentralizării, anterior expuse, și creează un climat de neclaritate, imprevizibilitate și instabilitate normativă, prezentând vicii de neconstituționalitate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție. Or, conform jurisprudenței Curții Constituționale, o dispoziție legală trebuie să fie precisă, neechivocă și să instituie norme clare, previzibile și accesibile a căror aplicare să nu permită arbitrarul sau abuzul, iar norma juridică trebuie să reglementeze în mod unitar și uniform și să stabilească cerințe minimale aplicabile tuturor destinatarilor săi. În plus, se susține că ignorarea setului de reguli în materia descentralizării, descris în actualul cadru legislativ în domeniu, are ca efect nerespectarea nu doar a prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5), dar și a celor ale art. 120—122, vizând principiul autonomiei locale (inclusiv în rezolvarea treburilor publice în orașe/comune și, respectiv, și coordonarea activității consiliilor comunale/orășenești, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean), ale art. 136 referitor la proprietate, precum și ale art. 147 vizând caracterul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, sens în care se invocă Decizia nr. 1 din 17 februarie 2014, paragrafele 91—167.

60. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizările au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere asupra acestora.

61. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis punctul său de vedere cu Adresa nr. 2/2997CP din 12 octombrie 2023, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 7.393 din 12 octombrie 2023, prin care apreciază că Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung a fost adoptată cu respectarea prevederilor art. 15, 16 și 114 din Constituție și îndeplinește condițiile esențiale privind claritatea, previzibilitatea și predictibilitatea actului normativ, pentru a orienta corespunzător conduita destinatarilor ei, așa încât solicită respingerea sesizării de neconstituționalitate ca neîntemeiată.

62. În acest sens, apreciază că motivele de neconstituționalitate extrinsecă, potrivit cărora legea criticată a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (4) și ale art. 114 din Constituție, nu pot fi reținute. Arată că prin adoptarea legii criticate pe calea angajării răspunderii Guvernului nu a fost încălcat principiul constituțional al separației și al echilibrului puterilor, având în vedere că, recurgând la această procedură de legiferare, puterea executivă nu s-a substituit puterii legislative. Guvernul și-a exercitat dreptul de inițiativă legislativă, în conformitate cu art. 114 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia acesta își poate angaja răspunderea în fața Camerelor reunite ale Parlamentului, printre altele, și asupra unui proiect de lege. Apreciază că adoptarea unui proiect de lege pe calea angajării

răspunderii Guvernului este o procedură legislativă parlamentară. Adoptarea proiectului de lege, elaborat de Guvern, pe calea acestei proceduri respectă regulile specifice procedurii ordinare de adoptare a legii, cu unele excepții (suprimarea dezbaterilor în comisii și în plen), aspect care nu conduce la caracterizarea exclusiv guvernamentală a mecanismului de promovare a proiectului de lege. Reține că nicio normă constituțională nu împiedică Guvernul să promoveze pe calea angajării răspunderii un proiect de lege. Susține că afirmațiile autorilor în sprijinul motivării sesizării, conform cărora „nu era necesară recurgerea la procedura stipulată de art. 114 din Constituție”, deoarece există „majoritatea consolidată din Parlament, datorată colaborării dintre două partide pentru constituirea Guvernului”, nu pot conduce la prezumția de neconstituționalitate. Guvernul și-a motivat opțiunea de a recurge la această modalitate extremă de legiferare, urgența demersului legislativ fiind determinată de angajamentele Guvernului de a armoniza legislația privind domeniul fiscal-bugetar, modalitatea de colectare a taxelor și impozitelor cu principiile din instrumentele internaționale ratificate de România, precum și de a lua în considerare toate recomandările formulate în cadrul mecanismelor europene. În viziunea legiuitorului constituant, alegerea modului în care Guvernul transpune în plan legislativ măsurile preconizate este lăsată, fără îndoială, la latitudinea acestuia.

63. Apreciază că nu este încălcat nici principiul loialității constituționale, întrucât Guvernul nu a interferat cu activitatea de legiferare a Parlamentului, având în vedere că acesta din urmă nu era sesizat cu un proiect de lege cu obiect de reglementare similar. Apreciind că, în acest moment, implementarea măsurilor fiscal-bugetare prezintă o importanță deosebită pentru realizarea Programului de guvernare și având în vedere exigența ca adoptarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru reducerea deficitului bugetar, asumată de România prin Planul național de redresare și reziliență, să nu rămână lipsită de conținut, Guvernul a considerat că, reglementarea instituită prin legea criticată are caracter de urgență, caracter justificat în expunerea de motive a legii în concordanță cu cerințele jurisprudenței constituționale în materie. Reține că parlamentarii au avut posibilitatea de a formula amendamente în cadrul acestei proceduri, admise în parte de Guvern, iar susținerea autorilor sesizării referitoare la existența unei majorități parlamentare care să asigure adoptarea legii prin procedura obișnuită de legiferare este subiectivă, dat fiind specificul activității parlamentare. Cu privire la practica instanței constituționale în materia asumării răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege, invocă anumite considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 383 din 23 martie 2011 și Deciziei nr. 298 din 29 martie 2006.

64. Cu privire la condițiile în care Guvernul are posibilitatea constituțională de a-și angaja răspunderea în fața Parlamentului, în conformitate cu art. 114 din Constituție, condiții analizate în practica Curții Constituționale, precizează că existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea este enunțată și argumentată în expunerea de motive a legii. Astfel, în expunerea de motive a legii criticate, Guvernul a adus în prim-plan cel puțin trei aspecte pentru a justifica urgența adoptării legii în procedura angajării răspunderii, și anume: (i) evoluția deficitului bugetar raportat la traiectoria de ajustare asumată de România prin intermediul Programului de convergență 2022—2025; (ii) numeroasele dificultăți întâmpinate în această evoluție datorate crizei economice și politicii fiscal-bugetare actuale; (iii) necesitatea unui răspuns prompt la situația creată. Prin urmare, urgența situației este motivată prin angajamentele europene ale României, precum și de atribuțiile ce îi revin

Guvernului pentru evitarea unor măsuri de sancțiune ce se pot transpune în suspendarea fondurilor europene.

65. Cât privește necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate, reține că, potrivit jurisprudenței instanței de control constituțional, „maxima celeritate” trebuie analizată în raport cu momentul propus al intrării în vigoare a legii criticate. În acest sens, observă că legea criticată intră în vigoare în termenul constituțional prevăzut la art. 78 din Constituție, însă, potrivit art. VII lit. a), doar anumite măsuri reglementate vor intra în vigoare la data de întâi a lunii următoare intrării în vigoare a legii, dar și la termene diferite, începând cu 1 ianuarie 2024 sau 1 iulie 2024. Faptul că sunt prevăzute mai multe termene pentru intrarea în vigoare a măsurilor adoptate nu echivalează cu acceptarea ideii conform căreia legea nu trebuia adoptată cu maximă celeritate și ar fi fost adecvată mai degrabă utilizarea procedurii parlamentare obișnuite sau de urgență. Din contră, termenele în cauză au fost date tocmai pentru ca destinatarii actului normativ, și anume majoritatea populației țării, precum și instituțiile publice sau private vizate de normele adoptate să aibă suficient timp pentru luarea la cunoștință a noilor dispoziții legale. Este, de fapt, o condiție de previzibilitate a legii care nu poate fi transformată într-un argument în sensul că Guvernul nu ar fi avut îndrituirea să folosească un instrument constituțional care să asigure o maximă celeritate în adoptarea legii. În acest sens, invocă unele considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 298 din 29 martie 2006, potrivit cărora „predictibilitatea nu exclude urgența reglementării, întrucât cu cât mai repede este adoptată legea, cu atât mai repede intră în vigoare”.

66. Cu privire la condiția aplicării imediate a legii, apreciază că aplicarea legii criticate este preponderent imediată, însă unele măsuri ce îi însoțesc scopul sunt de durată și nu pot fi de aplicare imediată, instantanee. Astfel, apreciază că Guvernul nu poate prevedea în textul legii termene mai scurte, având în vedere complexitatea măsurilor, atât în plan fiscal, cât și în plan bugetar, multitudinea de beneficiari ai acestor măsuri, măsurile subsecvente ce trebuie adoptate, drept consecință a dispozițiilor adoptate, această condiție de temporalitate fiind susținută în mod obiectiv și rațional de natura implicațiilor sale economice, dar și sociale.

67. Apreciază, totodată, că susținerea potrivit căreia legea criticată a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art. 114 din Constituție, în ceea ce privește posibilitatea Guvernului de a-și angaja răspunderea asupra unui proiect de lege unitar, este neîntemeiată. Analizând dispozițiile art. 114 din Constituție, în temeiul cărora a fost adoptată legea criticată, semnaleză că acestea nu prevăd condiții exprese referitoare la proiectul de lege asupra căruia Guvernul își angajează răspunderea, la domeniul de reglementare și la structura acesteia, aspect reținut de altfel și de Curtea Constituțională în jurisprudența sa anterioară (Decizia nr. 298 din 29 martie 2006). Câtă vreme legiuitorul constituant nu a înțeles să facă distincție între domeniul și/sau structura reglementării, rămâne la latitudinea Guvernului să contureze dimensiunile și conținutul proiectului de lege. Reține că legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea în temeiul art. 114 alin. (1) din Constituție este o lege complexă și cuprinzătoare, titlurile în care este structurată fiind părți componente ale unui întreg unitar, subsumându-se aceleiași concepții unice de legiferare.

68. Cât privește afirmația din sesizarea de neconstituționalitate potrivit căreia legea criticată modifică un număr de 22 de acte normative ori derogă de la prevederile în vigoare ale acestora, apreciază că această lege reprezintă un mod eficient de reaşezare a sarcinilor fiscale, de diminuare a cheltuielilor publice și de reechilibrare a gradului de colectare a taxelor la bugetul de stat, menit să conducă la înlăturarea cauzelor și condițiilor care generează creșterea deficitului bugetar. Deși legea criticată

modifică mai multe acte normative, susține că nu poate fi vorba de mai multe legi promovate prin asumarea răspunderii Guvernului, ci de o reglementare complexă, dar unitară și coerentă, ce cuprinde nu doar dispoziții ce se circumscriu domeniului fiscal-bugetar, ci și sferei combaterii fenomenului evaziunii fiscale, cu dispoziții din materii conexe absolut indispensabile realizării scopului propus. Invocă Decizia Curții Constituționale nr. 147 din 16 aprilie 2003, prin care instanța de control constituțional a examinat obiecția de neconstituționalitate asupra Legii privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, una dintre susținerile de neconstituționalitate fiind aceea că Guvernul și-a asumat răspunderea asupra unui număr de 15 legi, și nu asupra unui singur proiect de lege, cum este cerut de art. 114 alin. (1) din Constituția revizuită [fost art. 113 alin. (1)]. Asupra acestei obiecții de neconstituționalitate, Curtea Constituțională s-a pronunțat, reținând că „(...) nu poate fi primită deoarece legiuitorul poate să reglementeze printr-o lege un grup complex de relații sociale, în vederea obținerii unui rezultat dezirabil la nivelul întregii societăți. (...) Astfel de reglementări nu se abat de la regulile întocmirii unui proiect de lege, așa cum sunt stabilite prin Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, însă prin complexitatea lor nu au aceeași alcătuire ca un proiect de lege consacrat reglementării unei singure materii. Având în vedere scopul unic al noii reglementări cuprinse în Legea privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, modul în care aceasta este structurată nu este de natură să afecteze, așa cum susțin autorii sesizării, dispozițiile art. 113 din Constituție și nici pe cele ale art. 3 și 12 din Legea nr. 24/2000”. În concluzie, consideră că nicio dispoziție a Legii fundamentale nu interzice ca printr-o lege, indiferent de modalitatea de adoptare, să fie reglementate mai multe domenii ale relațiilor sociale și mai ales atunci când acestea se circumscriu unui scop unic.

69. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, observă că autorii sesizării invocă, lipsit de temei, nerespectarea principiului constituțional al legalității, cu referire la încălcarea dispozițiilor Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică. Critica adusă prin sesizarea de neconstituționalitate în discuție se referă la nerespectarea termenului legal de consultare publică (transparență decizională) de 10 zile calendaristice, precum și la lipsa punctelor de vedere de la organisme sau instituții reprezentative vizate de măsurile propuse în cuprinsul legii contestate. Apreciază că susținerile mai sus evocate nu pot fi reținute ca argument în sprijinul ideii neconstituționalității legii în discuție. Examinând parcursul proiectului de lege, precum și informațiile cuprinse în expunerea de motive, consideră că această critică nu este întemeiată, întrucât procedura de angajare a răspunderii Guvernului atribuie proiectului caracterul urgent, nefiindu-i aplicabile prevederile art. 7 alin. (2) și (4) din Legea nr. 52/2003. În ceea ce privește procedura de adoptare a legii criticate, apreciază că sunt incidente dispozițiile art. 7 alin. (13) din actul normativ menționat. Reține că angajarea răspunderii Guvernului asupra proiectului de lege, ca modalitate de adoptare urgentă, este generată de împrejurări excepționale, astfel cum se invocă în expunerea de motive. În acest sens, invocă și considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 785 din 15 decembrie 2016. Așa încât, dat fiind caracterul excepțional al proiectului de lege, apreciază că susținerile referitoare la nesolicitarea punctelor de vedere de la alte instituții nu pot fi reținute, având în vedere și considerentele aduse prin Decizia nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009. În considerarea celor

arătate, consideră că principiul constituțional al legalității a fost pe deplin respectat.

70. Analizând motivele de neconstituționalitate intrinsecă formulate de autori cu privire la legea criticată, președintele Camerei Deputaților apreciază că sunt neîntemeiate. Reține, în acest sens, că autorii sesizării, prin motivele dezvoltate, interpretează în mod greșit că există o încălcare a prevederilor art. 1 alin. (3)—(5) din Constituție. În acest sens, apreciază că dispozițiile art. III pct. 2 din legea criticată, cu referire la art. 18¹ din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, îndeplinesc condițiile de claritate și predictibilitate, atât în ceea ce privește categoria de contribuabili, cât și cu privire la formula de calcul, detaliată la alin. (3) al art. 18¹, norma fiind adoptată cu respectarea principiului așezării juste a sarcinilor fiscale, ca urmare a efectuării unor analize asupra obligațiilor fiscale datorate la bugetul de stat de către contribuabilii plătitori de impozit pe profit și contribuabilii plătitori de impozit pe veniturile microîntreprinderilor în raport cu cifra de afaceri realizată. Ca rezultat al analizei a reieșit faptul că există contribuabili plătitori de impozit pe profit care înregistrează o sarcină fiscală mai mică decât unii contribuabili plătitori de impozit pe veniturile microîntreprinderilor, în condițiile în care prezintă indicatori financiari similari. Prin urmare, consideră că revine legiuitorului sarcina de a adopta măsurile legislative necesare, proporționale, rezonabile și echitabile.

71. Referitor la pretinsa neconstituționalitate a legii, în componenta privind modificarea Codului fiscal prin încălcarea prevederilor art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, care instituie principiul temporizării modificărilor aduse actului normativ în cauză, reglementare ce ar afecta principiul securității juridice, care decurge din principiul legalității statuat de art. 1 alin. (5) din Constituția României, reține că argumentele invocate sunt neîntemeiate, iar unele considerente au caracter abstract, reprezentând doar alegații. Menționează că, potrivit alin. (4) al art. 4 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, „*fac excepție de la prevederile alin. (1) și (2) modificările care decurg din angajamentele internaționale ale României, precum și modificările și/sau completările prin care se introduc impozite, taxe sau contribuții obligatorii noi, se majorează cele existente, se elimină sau se reduc facilități existente, exclusiv în situații extraordinare de procedură de deficit bugetar excesiv constatate potrivit tratatelor Uniunii Europene și regulamentelor subsidiare agreeate la nivel european*”.

72. Totodată, observă că autorii sesizării invocă neconstituționalitatea art. 18¹ alin. (11), prin a cărei reglementare se ajunge la situația în care quantumul impozitului să fie determinat prin normă de nivel terțiar. Contrar susținerilor autorilor sesizării, apreciază că dispoziția criticată este redactată cu respectarea normelor de tehnică legislativă specifice. Cu privire la pretinsa neclaritate a prevederilor cuprinse în art. 18¹ alin. (5), în art. 60 pct. 5 lit. c), în art. 60 pct. 7 lit. c), în art. 68 alin. (5) lit. e), în art. 157 alin. (1) lit. v), în art. 174¹ alin. (12) și în art. 291 alin. (3⁸), susține că, din perspectiva interpretării logico-juridice și gramaticale a dispozițiilor contestate, reiese că acestea sunt redactate într-o manieră clară, indubitabilă atât din perspectiva regulilor gramaticale, cât și a tehnicii legislative. Observă, de asemenea, că anumite aprecieri cuprinse în sesizarea de neconstituționalitate nu au relevanță pentru soluționarea acesteia, iar susținerile privind înțelegerea conținutului normelor juridice criticate prin corelare cu alte dispoziții legale vizează interpretarea și aplicarea legilor în cauzele deduse judecătii, operațiuni care în niciun caz nu se pot circumscrie controlului de constituționalitate. Subliniază, astfel, că neconstituționalitatea unui text de lege presupune în mod exclusiv nerespectarea unor principii ori dispoziții din Legea

fundamentală, iar eventualul caracter inconvenabil ori deranjant al unei dispoziții legislative față de anumite subiecte de drept, precum și modalitățile de punere în practică a acestora nu pot echivala cu neconstituționalitatea măsurii legislative preconizate.

73. Referitor la pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 56 alin. (2) și (3) din Constituție raportat la modificarea adusă art. 170, precum și la introducerea prevederilor titlului X¹ din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, precizează că argumentele autorilor nu sunt suficiente pentru a arăta încălcarea principiului așezării juste a sarcinilor fiscale. Cu privire la această critică de neconstituționalitate, raportată la prevederile art. 56 alin. (2) din Constituție, Curtea a statuat, prin Decizia nr. 452 din 15 septembrie 2005, că „principiul constituțional al așezării juste a sarcinilor fiscale pentru suportarea cheltuielilor publice impune, de asemenea, diferențierea contribuției persoanelor care realizează venituri mai mari, iar cota de contribuție, exprimată procentual, este unică, neavând nici caracter progresiv, diferența valorică a contribuției fiind determinată de nivelul diferit al venitului”. Prin urmare, consideră că este firesc ca valoarea contribuției să difere de la persoană la persoană, în raport cu cuantumul veniturilor realizate, dar această diferență este rezonabilă și justificată de situația obiectiv deosebită în care se află persoanele care realizează venituri mai mari față de cele ale căror venituri sunt mai reduse, precum și de principiul solidarității și subsidiarității în colectarea și utilizarea fondurilor. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, prin modificarea art. 170 alin. (3) lit. d) din Codul fiscal, consideră că simpla menționare a anului 2018, fără a analiza cadrul general al normei, nu poate conduce la concluzia că legiuitorul a adoptat o normă cu aplicabilitate retroactivă. Norma în discuție face referire la „*veniturile din dividendele plătite, diminuate cu impozitul reținut, distribuite începând cu anul 2018*”. Dividendele pot fi distribuite, dar neplătite, norma făcând referire la dividendele care au fost distribuite din 2018, dar neplătite, din care se va reține impozitul aferent, pentru a constitui baza de calcul și încadrarea în plafonul anual de cel puțin 6, 12 sau 24 de salarii minime brute pe țară. Cu privire la această susținere, consideră că sunt relevante considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 214 din 14 aprilie 2005, prin care s-a statuat că „planificarea bugetului statului și concretizarea politicilor și măsurilor financiare și bugetare ale statului în plan legislativ sunt aspecte ce nu privesc controlul de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională, în caz contrar realizându-se o ingerință a acestei instanțe în atribuțiile puterilor legislative și executive ale statului, ceea ce ar contraveni principiului separației și echilibrului puterilor în stat, consfințit de art. 1 alin. (4) din Constituție”. Astfel, apreciază că este prerogativa absolută a Parlamentului și a Guvernului de a stabili cadrul legal, modalitatea de aducere la îndeplinire, precum și termenul în care intră în vigoare măsurile financiare sau fiscale adoptate.

74. Cu referire la art. V din legea criticată, opinează că nu pot fi reținute ca fiind semnificative considerentele pentru care autorii sesizării apreciază că ar fi aduse atingeri art. 16 alin. (1) și (2) din Legea fundamentală. Argumentele evocate nu pot conduce la răsturnarea prezumției de adoptare a normei cu respectarea principiului egalității în drepturi, deoarece persoanele invocate de autorii sesizării nu se află în situații similare. Reține că art. 291 alin. (3) lit. c) pct. 3 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, a suferit modificări substanțiale în fiecare an, începând cu 2019. Analizând argumentele autorilor, observă că s-a aplicat cota redusă de TVA, conform prevederilor legale în vigoare pentru anul 2022, persoanelor care au beneficiat de „*livrarea de locuințe care au o suprafață utilă de maximum 120 mp, exclusiv*

anexele gospodărești, a căror valoare, inclusiv a terenului pe care sunt construite, nu depășește suma de 450.000 lei, exclusiv taxa pe valoare adăugată, achiziționate de persoane fizice”. Având în vedere măsurile preconizate prin adoptarea legii contestate, în ceea ce privește aplicarea unei cote de TVA diferite față de anii precedenți, pentru achiziționarea de locuințe, ca parte a politicii sociale, legiuitorul a reglementat o normă derogatorie în ceea ce privește „*livrarea de locuințe care au o suprafață utilă de maximum 120 mp, exclusiv anexele gospodărești, a căror valoare, inclusiv a terenului pe care sunt construite, nu depășește suma de 600.000 lei, exclusiv taxa pe valoarea adăugată, achiziționate de persoane fizice în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, dacă au încheiat în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2023 acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziționarea unei astfel de locuințe*”. Din analiza modificărilor ce au intervenit asupra art. 291 alin. (3) lit. c) pct. 3 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, observă că beneficiarii derogării sunt persoanele care se supun normei începând cu 1 ianuarie 2023, astfel cum a fost modificată. Prin urmare, consideră că principiul egalității în drepturi nu a fost afectat prin norma derogatorie, deoarece în discuție sunt persoane care se supun unor norme juridice diferite.

75. Sub aspectul criticilor dezvoltate cu privire la dispozițiile capitolului III — *Măsuri de disciplină economico financiară. Descentralizarea unor servicii publice* din legea criticată, referitoare la lipsa de claritate și de precizie și, în consecință, referitoare la neconformitatea acestora cu prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, opinează că acestea nu pot fi acceptate, întrucât actul normativ dedus controlului de constituționalitate respectă în ansamblul său cerințele privind claritatea, precizia și previzibilitatea normelor juridice. Reține că în conținutul legii criticate nu se regăsesc pasaje obscure sau soluții normative contradictorii, conținutul legii este precis, fiind redactat într-un stil specific normativ dispozitiv, care prezintă norma instituită fără explicații sau justificări, prin folosirea cuvintelor în înțelesul lor curent din limba română. Conceptele și noțiunile utilizate sunt configurate în concordanță cu dreptul pozitiv, iar stabilirea soluțiilor normative este departe de a fi ambiguă, acestea fiind redacte previzibil și univoc, cu respectarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Invocă Decizia Curții Constituționale nr. 733 din 10 iulie 2012, prin care instanța de control constituțional s-a pronunțat asupra aspectelor privitoare la lipsa de claritate și previzibilitate, în sensul că acestea „nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci vizează în fapt probleme de aplicare a legii”, aceste dispoziții neintrând în sfera de competență a instanței de contencios constituțional, ci în competența exclusivă a Parlamentului de a interveni pe calea unor modificări, completări sau abrogări, pentru a asigura ordinea juridică necesară. Totodată, Curtea Constituțională prin jurisprudența sa (Decizia nr. 1.358 din 21 octombrie 2010), precum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin jurisprudența sa (Hotărârea din 5 ianuarie 2000, pronunțată în *Cauza Beyeler contra Italiei*, Hotărârea din 23 noiembrie 2000, pronunțată în *Cauza ex-regele Greciei și alții contra Greciei*, și Hotărârea din 8 iulie 2008, pronunțată în *Cauza Fener Rum Patrikligi contra Turciei*) au statuat că principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, conducând la caracterul de *lex certa* al normei (deciziile Curții Constituționale nr. 189 din 2 martie 2006 și nr. 26 din 18 ianuarie 2012). Or, ținând cont de aceste considerente și raportându-ne la intenția legiuitorului, așa cum reiese în mod explicit și din expunerea de motive a legii criticate care, potrivit art. 31 alin. (1)

lit. a) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „*reprezintă și motivul emiterii actului normativ, cerințele care reclamă intervenția normativă, cu referire specială la insuficiențele și neconcordanțele reglementărilor în vigoare; principiile de bază și finalitatea reglementărilor propuse, cu evidențierea elementelor noi [...]*”, apreciază că legea criticată răspunde exigențelor privind claritatea și previzibilitatea la edictarea normelor juridice.

76. Contrar susținerilor autorilor sesizării, opinează că norma juridică de trimitere care se regăsește la art. XIV alin. (2) din legea criticată este redactată cu respectarea normelor de tehnică legislativă specifice, aceasta vizând „*conducătorii instituțiilor și autorităților publice prevăzute la art. XIII lit. a)*”, și nu o modificare a Codului fiscal, astfel cum susțin autorii obiecției, norma juridică rezultată având înțelesul „*conducătorii instituțiilor și autorităților publice, indiferent de modul de finanțare și subordonare, după caz, au obligația de a mandata reprezentanții legali ai acestora în adunările generale ale acționarilor/consiliile de administrație (...), în termen de cel mult 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi (...)*”, destinatarilor fiindu-le astfel facile parcurgea și, în consecință, asumarea regulii de conduită edictate.

Referitor la susținerea potrivit căreia sintagma „*măsurile specifice rezultate din aplicarea prevederilor prezentei legi*” ar fi de natură să genereze „*imprecizie în aplicare*”, apreciază că absența unui suport argumentativ asociat, prin raportare la care s-ar putea reține o astfel de concluzie, plasează la nivelul unei simple afirmații neconcludente pretinsa neconformitate. Menționează că această perspectivă se poate reține și cu privire la susținerile autorilor referitoare la dispozițiile art. XV alin. (1) și ale art. XVII alin. (3) și (4) din legea criticată. Totodată, apreciază că, prin prevederile art. XIV alin. (5) din lege, comisiilor și comitetelor de specialitate nu li se conferă caracterul de persoană juridică, astfel cum afirmă autorii sesizării, această noțiune nefiind nici măcar existentă în conținutul normei juridice, regula fiind stabilită pentru conducătorii institutelor/institutelor naționale/comisiilor/comisiilor de specialitate, care se află în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice centrale sau locale, aceștia având obligația să întreprindă măsurile legale care se impun pentru a pune în aplicare prevederile legii până cel târziu la data de 31 decembrie 2023. De asemenea, consideră că nici afirmația că în art. XVII alin. (2) lit. i) se face referire la comisii și comisii de specialitate care au independență funcțională nu este reală, întrucât, pe de o parte, la alin. (2) al articolului respectiv nu se regăsește litera menționată, acesta fiind redat sub forma unei părți introductive urmate de două litere, lit. a) și b), iar, pe de altă parte, prin articolul menționat, în ansamblu, se reglementează situația posturilor vacante din statele de funcții aprobate potrivit legii la data intrării în vigoare a legii pentru care Guvernul și-a asumat răspunderea, și nu materia la care se raportează autorii sesizării.

77. Referitor la afirmația potrivit căreia alin. (4) al art. XVII din lege a fost redactat fără a se ține cont de exigențele prevăzute de Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fiind necesară împărțirea acestuia în mai multe alineate, din analiza sistematică a articolului menționat, opinează că Guvernul a ales judicios soluția specifică situației în care dintr-o dispoziție normativă decurg mai multe ipoteze juridice, prezentând în alineate distincte succesiunea logică a ideilor și asigurând, astfel, coerența reglementării. Prin dispozițiile art. 48 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este stabilită posibilitatea ca, în situația în care în cadrul unui alineat dispoziția nu poate fi exprimată într-o singură propoziție sau frază, să se poată adăuga noi propoziții sau fraze, soluție de tehnică legislativă la care Guvernul a și recurs, ca urmare a specificului

materiei reglementate în respectivul alineat (acela al personalului cu funcții de conducere eliberat din funcția de conducere deținută ca urmare a reorganizării) în ansamblul articolului în care este integrat (care tratează materia posturilor vacante din statele de funcții aprobate potrivit legii). Totodată, nu este de acord nici cu afirmația potrivit căreia prima teză a alin. (4) al art. XVII din lege nu are un efect juridic propriu, fiind evident că se aplică legile incidente în ipoteza dată, prin dispoziția criticată fiind avută în vedere situația personalului cu funcții de conducere eliberat din funcția de conducere deținută ca urmare a reorganizării, pentru care este reglementat faptul că beneficiază de drepturile prevăzute de lege. Reiterează perspectiva dezvoltată și în ceea ce privește susținerile autorilor sesizării cu privire la art. XX alin. (5) din legea criticată. Referitor la criticile care vizează teza finală a alin. (4) al art. XVII din lege, apreciază că, la redactarea respectivei norme juridice, s-a utilizat o tehnică legislativă specifică soluțiilor normative cu caracter facultativ pentru destinatari, prin formularea ipotezei inițiale „*funcția de conducere poate fi transformată într-o funcție de conducere superioară*”, iar în continuarea acesteia fiind enumerate criteriile care trebuie să fie avute în vedere în măsura în care se recurge la respectiva reorganizare: încadrarea în normativul de personal și procentul de funcții de conducere prevăzute de prezenta lege, personalul cu funcție de conducere să îndeplinească condițiile de vechime și studii de specialitate prevăzute de lege, iar ocuparea să se realizeze cu acordul funcționarului în cauză. Prin urmare, apreciază că Guvernul a redactat dispoziția în forma prescriptivă proprie normelor juridice, cu o exprimare adecvată, textul rezultat fiind clar, iar aplicarea sa având efecte previzibile.

78. De asemenea, reține că opinia autorilor sesizării în ceea ce privește art. XVII alin. (5) lit. c) din lege, potrivit căreia acesta ar fi neclar și dificil de pus în aplicare, având în vedere sintagma „*procedurile de concurs proba scrisă sau interviu*”, nu poate fi reținută, întrucât redactarea excepției pentru posturile pentru care sunt în curs de desfășurare procedurile de probă scrisă sau interviu de la regula-cadru, prevăzută la alin. (1), de desființare a posturilor vacante, din statele de funcții aprobate potrivit legii la data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția celor din cadrul unităților administrativ-teritoriale și subdiviziunilor acestora, este clară, fluentă și întru totul inteligibilă, stabilind cu precizie categoria căreia i se aplică norma cu caracter special, diferită în raport cu reglementarea-cadru în materie, aceasta din urmă păstrându-și caracterul său general obligatoriu.

79. Cu referire la art. XX din legea criticată, opinează că nu pot fi reținute ca fiind semnificative considerentele pentru care autorii sesizării apreciază că normele de tehnică legislative sunt încălcate flagrant, inclusiv cu privire la formula introductivă a acestui articol. Reține că prin prevederile primului alineat al art. XX este dispusă modificarea alin. (3) al art. 391 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, iar prin alineatele subsecvente, respectiv alin. (2)—(7), sunt reglementate măsurile adiacente elementelor de noutate aduse respectivei structuri normative din Codul administrativ și care urmează să se aplice ca dispoziții proprii legii deduse controlului de constituționalitate, și nu Codul administrativ. Prin urmare, alin. (2)—(7) nu se integrează în art. 391 din ordonanța de urgență menționată, ci reprezintă prevederi ale art. XX din legea criticată, fără renumerotarea prezumată ca fiind necesară de către autori. Acest fapt rezultă atât din redactarea părții introductive a alin. (1), în care se enunță doar modificarea alin. (3) al art. 391 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 și care este urmată de redarea acestuia în noua redactare între ghilimele, tehnică legislativă care evidențiază faptul că doar respectivul alineat, alin. (3), se integrează în Codul administrativ, cât și din analiza fondului normativ

al celorlalte alineate care conțin măsuri tranzitorii menite să asigure derularea în mod firesc a raporturilor juridice născute în temeiul vechii reglementări, care urmează să fie înlocuită cu noua soluție normativă, cu evitarea conflictului dintre normele juridice succesive. Prin urmare, neîncălcând niciuna dintre prevederile cadrului normativ referitor la tehnica legislativă pentru elaborarea actelor normative, apreciază că dispozițiile criticate sunt constituționale prin raportare la prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, conform cărora respectarea Constituției și a legilor este obligatorie.

80. În ceea ce privește obiecția referitoare la art. XXVI din lege, conform căreia în situația în care norma nu intră în vigoare cel târziu la data de 1 octombrie 2023 textul va avea caracter retroactiv, semnaleză că modificarea dispozițiilor art. 18 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, conform pct. 1 al art. XXVI din legea contestată, nu încalcă prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție având în vedere că: (i) aplicarea dispoziției normative se va face conform prevederilor art. 78 teza întâi din Legea fundamentală; (ii) modul de redactare a normei — „începând cu 1 octombrie 2023, ordonatorii de credite acordă ... lunar ... indemnizații de hrană” — implică executarea succesivă a obligației reglementate, nefiind o obligație cu executare *uno actu*; (iii) în aplicarea normei, trebuie să avem în vedere că veniturile din salarii se calculează și se încasează lunar, plata efectuându-se, de regulă, pentru luna anterioară.

81. Apreciază că obiecțiile referitoare la dispozițiile art. XXVII alin. (3) din lege nu sunt întemeiate. Reține că norma juridică contestată este redactată într-un stil clar și precis, fiind folosiți termeni cu înțeles comun, utilizabili în vorbirea curentă, astfel încât textul să fie deprins cu ușurință de către destinatarii acestuia. Precizează că, potrivit dispozițiilor art. 6 din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, actul normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile, care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă, fiind recomandat ca norma să fie clară, dar suplă în aplicare, fără a prescrie în detaliu eventuala procedură aplicabilă în vederea implementării sale. În acest scop, fiecare subiect de drept stabilește, prin conducerea sa, procedura internă incidentă. În acest sens, invocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și, totodată, observă că, în numeroase cauze, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiate/inadmisibile obiecțiile/exceptiile de neconstituționalitate invocate, reținând că, sub aparența unor critici referitoare la ambiguitatea și neclaritatea textelor de lege, se solicită interpretarea acestora, aspect ce excedează competenței Curții Constituționale. Subliniază că existența unor probleme de interpretare și aplicare a legii este inerentă oricărui sistem de drept, deoarece, în mod inevitabil, normele juridice au un anumit grad de generalitate. Referitor la încălcarea dispozițiilor art. 44 din Legea fundamentală, reține că simpla menționare a unui articol din Constituție nu este suficientă în considerarea/aprecierea caracterului neconstituțional al dispoziției legale contestate, fiind imperios necesară argumentarea susținerii. Subliniază, totodată, că neconstituționalitatea unui text de lege presupune în mod obligatoriu nerespectarea unor principii ori dispoziții din Legea fundamentală, iar eventualul caracter nedrept, injust al unei dispoziții legislative față de anumite persoane, așa cum susțin autorii sesizării, precum și modalitățile de punere în practică a normei criticate nu pot echivala cu neconstituționalitatea reglementării respective.

82. În ceea ce privește obiecția referitoare la dispozițiile art. XXVII alin. (4) din lege, consideră că aprecierea formulată de autorii obiecției este superficială și neîntemeiată. Semnaleză că sintagma „*precum și cele aprobate pentru*

activități specifice” este preluată de autorii sesizării în mod parțial, cu ignorarea celorlalte prevederi ale art. XXVII alin. (4) din lege. În realitate, textul este redactat în mod clar, fiind lipsit de ambiguitate. Din parcurgerea integrală a dispozițiilor contestate, reiese însă că acestea conțin o normă de trimitere clar identificată „*precum și cele aprobate pentru activități specifice, conform alin. (3) al art. 5 din această ordonanță*” (cu referire la Ordonanța Guvernului nr. 80/2001, prevăzută anterior în același alineat). În ceea ce privește obiecția referitoare la dispozițiile art. XXVII alin. (5) din lege, referitoare la sintagma „*funcțiile de demnitate publică și asimilate*”, care ar fi contrară art. 50 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, întrucât nu indică expres cadrul legislativ care definește funcțiile asimilate funcțiilor de demnitate publică, apreciază că este lipsită de fundament juridic. Conform dispozițiilor art. 7 lit. h) din Legea-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare, funcția de demnitate publică este „*acea funcție publică care se ocupă prin mandat obținut direct, prin alegeri organizate, sau indirect, prin numire, în condițiile legii*”, iar în anexa nr. IX la aceeași lege, la lit. D, sunt reglementate „*funcții asimilate cu funcții de demnitate publică*”.

83. În ceea ce privește obiecția referitoare la dispozițiile art. XXVIII din lege, pe care autorii sesizării le consideră lipsite de claritate și previzibilitate, neînțelegând dacă se aplică și contractelor în curs la data intrării în vigoare a legii, semnaleză că obiecția este irelevantă având în vedere dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol, potrivit căruia „*Cuantumul onorariilor (...) stabilite prin contractele (...) încheiate, după data intrării în vigoare a prezentei legi, nu poate depăși (...)*”. Or, potrivit regulii interpretării sistematice, în interpretarea normei juridice, aceasta se raportează la alte dispoziții normative din același act normativ ori din alte acte normative.

84. În ceea ce privește obiecțiile referitoare la dispozițiile art. XXIX, XXXI, XXXIII și XXXV din lege, pe care autorii sesizării le consideră neclare și impredictibile, apreciază că acestea nu sunt întemeiate. Revenind la Decizia nr. 733 din 10 iulie 2012, observă că instanța de control constituțional s-a pronunțat asupra aspectelor privitoare la lipsa de claritate și previzibilitate în sensul că acestea „nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci vizează în fapt probleme de aplicare a legii ...”. Ca urmare, consideră că dispozițiile cu aceste caracteristici nu se pot circumscrie în sfera de competență a Curții Constituționale, ci în competența exclusivă a Parlamentului, care poate interveni asupra normelor de drept în vigoare pe calea unor modificări, completări sau abrogări, pentru a asigura ordinea juridică necesară. Reamintește că invocarea unei eventuale neclarități legate de aplicarea normelor juridice nu intră în sfera exercitării controlului de neconstituționalitate, ci mai degrabă ține în mod strict de interpretarea și aplicarea legii.

85. Apreciază că nu sunt întemeiate obiecțiile referitoare la dispozițiile art. XXXIII din lege, în raport cu care autorii sesizării consideră că plafonarea remunerațiilor membrilor organelor executive ale operatorilor economici nu este motivată în niciun fel în expunerea de motive, precum și la dispozițiile art. XXXIV din lege, față de care autorii sesizării consideră că se impune justificarea depășirii numărului de maximum 5 persoane. Astfel, conform dispozițiilor art. 30 alin. (2) și ale art. 31 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, expunerea de motive constituie instrumentul de prezentare și motivare a noilor reglementări propuse, care include conținutul evaluării impactului actelor normative, iar în cazul unui act normativ amplu, precum cel contestat, expunerea de motive în mod obiectiv nu poate viza toate măsurile legislative reglementate. Din examinarea expunerii de motive depuse de Guvern, aflată pe pagina de internet a Camerei

Deputaților (PL-x 546/2023), reiese că în secțiunea dedicată motivelor emiterii proiectului de act normativ, la rubrica „*Măsuri de disciplină economico-financiară*”, sunt prezentate informații privind remunerațiile membrilor executivi/neexecutivi ai consiliului de administrație/supraveghere de la întreprinderile publice, iar în secțiunea dedicată schimbărilor legislative preconizate, la pct. 4—7, sunt prezentate informații privind noile măsuri preconizate. Apreciază că, în cazul angajării răspunderii asupra unui proiect de lege, decizia cu privire la măsurile propuse este a Guvernului. În acest sens, invocă jurisprudența Curții Constituționale, respectiv Decizia nr. 30 din 27 ianuarie 2016, potrivit căreia „Pe de altă parte, în temeiul prevederilor art. 61 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora este unica autoritate legiuitoare a țării, Parlamentul poate adopta orice soluție pe care o consideră oportună și necesară.” Face referire și la Decizia nr. 52 din 1 februarie 2018, în care Curtea Constituțională a reținut că „Un ipotetic control cu privire la aceasta (oportunitate n.a.) excedează în totalitate sferei de competență a Curții Constituționale, având în vedere că adoptarea măsurii în cauză ține de marja de apreciere exclusivă a Parlamentului, a cărui opțiune în privința caracterului oportun al măsurii nu poate fi cenzurată.”

86. Constată că este nefondată critica privind art. LIV din lege, potrivit căreia unele dintre criteriile stabilite la alin. (1) implică o apreciere subiectivă, textul fiind susceptibil să genereze interpretări și aplicări arbitrare. În acest sens, reține că arhitectura art. LIV din lege respectă cerințele de calitate și coeziune ale actului normativ, astfel cum acestea sunt prevăzute de Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Reține că obiectul de reglementare al art. LIV, supus criticii de neconstituționalitate, îl constituie intrarea în procesul de desființare și lichidare a institutelor, institutelor naționale, comisiilor/comisiilor de specialitate indiferent de natura acestora și forma lor de organizare aflate în coordonarea/subordonarea/autoritatea/controlul Parlamentului României și a Secretariatului General al Guvernului. Observă că autorii sesizării nu formulează critici specifice fiecărei litere a alineatului, ci utilizează formula „unele dintre criteriile”. Apreciază că acest aspect conduce la ipoteza că autorii sesizării nu formulează veritabile critici de neconstituționalitate, ci aprecieri subiective cu caracter politic.

87. Constată că și critica privind alin. (3) al art. LIV din lege, în sensul că perioada 1 octombrie 2023—30 iunie 2024 implică retroactivitatea legii, este eronată. Reține că textul alineatului vizat stabilește că „*Procesul de desființare și lichidare, de valorificare a patrimoniului existent prevăzut la alin. (1) se aprobă prin lege de către Parlamentul României, la propunerea Guvernului sau la inițiativa Secretariatului General al Guvernului României și se desfășoară în perioada 1 octombrie 2023—30 iunie 2024*”. În opoziție cu criticile autorilor sesizării, textul alin. (3) nu lasă la „aprecierea subiectivă” a Guvernului procesul de desființare, ci, ca un criteriu absolut obiectiv de control asupra Guvernului, norma în cauză impune obligativitatea ca procesul de desființare și lichidare, de valorificare a patrimoniului existent să se aprobe prin lege, ca act normativ al Parlamentului. Prin urmare, reține că norma criticată stabilește perioada 1 octombrie 2023—30 iunie 2024 pentru derularea procesului de desființare, fără a afecta principiul neretroactivității legii civile, având în vedere că până la data-limită de 30 iunie 2024 se vor fi consumat toate termenele procedurale prevăzute de Constituție ca legea să intre în vigoare.

88. Constată că și critica adusă normei reglementate de art. LV din lege, potrivit căreia procesul de descentralizare dispus de acest articol ignoră setul de reguli stabilite de art. 77—80 din Codul administrativ, este nefondată. Reține că, în raport cu legea adoptată prin procedura angajării răspunderii

Guvernului în fața Parlamentului, ce face obiectul controlului de neconstituționalitate, cadrul general în materia descentralizării este stabilit de Codul administrativ, adoptat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare. Prin norma vizată de autorii sesizării legiuitorul a urmărit punctual descentralizarea unor servicii publice prin transferul acestora sub autoritatea/coordonarea/subordonarea consiliilor județene, procedură ce nu se substituie vreunei norme speciale. Observă că art. LV reglementează descentralizarea serviciilor publice expres prevăzute la lit. a)—c) ale alin. (2), respectiv direcțiile județene de familie și tineret care se află în subordinea Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, direcțiile județene de sport, care se află în subordinea Agenției Naționale pentru Sport, palatele copiilor/cluburile elevilor și patrimoniul aferent aflate în subordonarea Ministerului Educației. Așadar, descentralizarea dispusă prin legea supusă controlului de neconstituționalitate privește doar aceste servicii publice în mod specific. Astfel cum observă și autorii sesizării, potrivit art. 77 alin. (2) din Codul administrativ, descentralizarea în privința transferului competenței se realizează prin lege, ceea ce s-a și realizat prin legea ce face obiectul controlului de neconstituționalitate. Faptul că legea a fost adoptată prin procedura asumării nu prezintă relevanță juridică în ceea ce privește procesul de descentralizare dispus pentru serviciile publice enumerate în mod specific. În final, apreciază că și critica privind asigurarea tuturor resurselor necesare este nefondată, având în vedere faptul că alin. (3)—(5) reglementează cele arătate în mod eronat de autorii sesizării ca fiind nereglementate. Prin urmare, observă că susținerea autorilor sesizării nu privește legea adoptată de Parlament, ci, mai degrabă, mai multe nemulțumiri cu privire la faptul că legea în cauză a fost adoptată prin procedura reglementată la art. 114 din Constituție. Ca observație cu titlu general, constată că întregul act de sesizare, inclusiv criticile asupra art. LV, reprezintă *de facto* argumentele unei moțiuni de cenzură mascate și au un predominant caracter politic.

89. Sub aspectul criticilor referitoare la încălcarea art. 15 și 16 din Constituție, referitoare la dispozițiile din capitolul II al legii criticate, opinează că nu pot fi acceptate, întrucât actul normativ dedus controlului de constituționalitate respectă în ansamblul său cerințele privind principiul egalității în drepturi și al neretroactivității legii civile. Astfel, reține că, la art. III. din lege, prevederile pct. 13 modifică art. 117 din Codul fiscal în sensul creșterii cotei de impozitare a veniturilor a căror sursă nu a fost identificată de la 16% la 70%. Apreciază că nu poate fi invocată vreo formă de discriminare prin măsura adoptată, deoarece impozitul de 70% se aplică doar acelor persoane care, ca urmare a controalelor organelor fiscale, în condițiile Codului de procedură fiscală, au venituri a căror sursă nu a fost identificată. Această măsură are menirea să așeze în același registru juridic obligațiile pe care le au toți cetățenii, de a-și declara și de a-și plăti taxele și impozitele, fără vreun privilegiu sau vreo discriminare. Mai mult, apreciază că nu poate fi vorba nici despre o retroactivare a legii fiscale. Reține că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit, de principiu, cu prilejul soluționării unor excepții de neconstituționalitate având ca obiect alte dispoziții legale criticate pentru încălcarea dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, că „o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare”. (Decizia nr. 330 din 27 noiembrie 2001). Or, în situația de față, impozitul pe veniturile a căror sursă nu a

fost identificată este datorat deja în baza legii vechi, noua lege doar modificând cota de impozitare (modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior).

90. Apreciază că nici impunerea unui impozit minim pe cifra de afaceri nu poate fi tratată ca o măsură discriminatorie, aplicându-se același regim juridic tuturor persoanelor juridice aflate în situații similare. Faptul că ar exista sectoare de activitate mai afectate decât altele nu poate reprezenta un criteriu de analiză din perspectiva principiului nediscriminării; de altfel, orice impozit sau taxă care se aplică unitar tuturor sectoarelor de activitate ar putea afecta diferit persoanele impozabile, în funcție de situația economică particulară a fiecăreia. Motivul instituirii impozitului pe cifra de afaceri este susținut în expunerea de motive unde se arată că este necesar pentru întărirea disciplinei fiscale, norma fiind adoptată cu respectarea principiului așezării juste a sarcinilor fiscale, ca urmare a efectuării unor analize asupra obligațiilor fiscale datorate la bugetul de stat de către contribuabilii plătitori de impozit pe profit și contribuabilii plătitori de impozit pe veniturile microîntreprinderilor în raport cu cifra de afaceri realizată. Cu privire la principiul justei impunerii, apreciază că demersul introducerii impozitului minim pe cifra de afaceri nu poate să conducă la prezumția de neconstituționalitate a reglementărilor adoptate în acest sens. Precizează că, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că stabilirea cotelor de impozitare este atributul legiuitorului, care, respectând art. 56 din Constituție privind justa așezare a sarcinilor fiscale, le poate mări sau micșora în funcție de politica fiscală promovată și de interesele generale ale societății la un moment dat. Totodată, reține că, la paragraful 24 al Deciziei nr. 425 din 17 iunie 2021, Curtea Constituțională, învestită să constate că textul art. 489 din Codul fiscal a fost adoptat „insuficient de precis și clar în legătură cu criteriile care stau la baza supraimpozitării, iar proprietarii sunt puși în imposibilitatea de a prevedea în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, putând fi supraimpozitați în mod arbitrar, fără nicio justificare rezonabilă”, a constatat că „această orientare legislativă în materie fiscală a ținut seama de realitățile socio-economice existente, aspect cu privire la care legiuitorul are o largă marjă de apreciere”.

91. Precizează că argumentele sus-menționate sunt valabile în ceea ce privește norma ce vizează art. III pct. 19 din lege, prin care persoanele care obțin venituri din salarii pentru activitatea de creare de programe de calculator sunt „scutite de la plata contribuției la fondul de pensii administrat privat, reglementat de Legea nr. 411/2004, cu modificările și completările ulterioare”. Egalitatea în drepturi nu este afectată în situația dată, întrucât persoanelor aflate în situații similare li se aplică același regim fiscal. Astfel, toate persoanele care obțin venituri din activitatea de creare de programe de calculator au un regim fiscal identic. Statul deține o marjă largă de apreciere în materie fiscală, iar facilitățile fiscale create pentru anumite sectoare ale economiei rămân în această marjă, statul având posibilitatea modificării sau suprimării lor.

92. Cu privire la invocarea art. 135 alin. (1) din Constituție, apreciază că susținerile autorilor sesizării potrivit cărora introducerea acestui impozit generează efecte colaterale în ceea ce privește crearea unor dezavantaje competitive pentru companiile care activează în România nu sunt argumente de neconstituționalitate. Acest tip de impozit intră în marja de apreciere a statului, astfel cum s-a argumentat anterior. În final, cu caracter general, constată că o mare parte din argumentele invocate de autorii sesizării de neconstituționalitate cu privire la Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung se referă, în principal, la elemente care țin de oportunitatea reglementării.

93. **Guvernul** a transmis punctul său de vedere cu Adresa nr. 5/7.677/2023, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 7.394 din 13 octombrie 2023, prin care apreciază că sesizarea ce privește Dosarul Curții Constituționale nr. 2.400A/2023 este neîntemeiată.

94. Referitor la afirmațiile potrivit cărora modalitatea de adoptare a Legii privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung (PL-x nr. 546/2023), dedusă controlului de constituționalitate, contravine prevederilor art. 1 alin. (4) și art. 114 din Constituție, deoarece norma fundamentală oferă Guvernului posibilitatea de a-și angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în condițiile respectării principiului echilibrului și al separării puterilor în stat, arată că modalitatea de adoptare a legii este criticată de autorii sesizării din perspectiva normelor constituționale invocate, susținându-se interpretarea potrivit căreia Legea fundamentală oferă Guvernului posibilitatea de a-și angaja răspunderea asupra unui proiect de lege, în condițiile respectării principiului echilibrului și al separării puterilor în stat, însă limitând dreptul Guvernului de a apela la această procedură în raport cu jurisprudența Curții Constituționale.

95. Din această perspectivă, apreciază că este relevant de subliniat că tot în jurisprudența Curții Constituționale s-a reținut că „Guvernul poate recurge la angajarea răspunderii sale, indiferent de faza în care se află procedura legislativă. Rolul unei asemenea proceduri este de a coagula o majoritate parlamentară, dar și de a surmonta actele obstructioniste ale opoziției în cursul dezbaterilor legislative. Adoptarea acestei legi prin procedura prevăzută de art. 114 din Constituție a fost necesară pentru a răspunde într-un timp cât mai scurt la cerințele Fondului Monetar Internațional. Prin prisma acestor considerente, Curtea reține că Guvernul a recurs la această procedură *in extremis*, întrucât structura politică a Parlamentului nu permitea adoptarea proiectului de lege în procedură uzuală sau de urgență”. Pe de altă parte, apreciază că argumentele din sesizarea Curții, care vizează actuala majoritate parlamentară (60% din voturi) care ar putea fi de natură să suprimă dreptul Guvernului la a apela la instrumentul consacrat la art. 114 alin. (1) din Constituție, nu pot fi primite. În caz contrar, s-ar accepta teza potrivit căreia doar un Guvern minoritar poate apela la procedura angajării răspunderii în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședință comună, asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege. Faptul că procedura angajării răspunderii nu este rezervată exclusiv unui Guvern minoritar reiese și din doctrina pe marginea acestui subiect. Mai exact, în doctrină s-a reținut că o asemenea procedură este indicată mai ales în situația unui Guvern sigur pe majoritatea parlamentară, atunci când dorește să promoveze extrem de repede o lege pe care o consideră vitală pentru programul său de guvernare. Din această perspectivă, invocă deciziile Curții Constituționale nr. 57 din 12 februarie 2020, nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009, nr. 34 din 17 februarie 1998 și nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009.

96. Cu privire la critica referitoare la faptul că angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege urmărește ca acesta să fie adoptat în condiții de maximă celeritate, conținutul reglementării vizând stabilirea unor măsuri urgente într-un domeniu de maximă importanță, care trebuie să se aplice imediat, altfel nu se justifică recurgerea de către Guvern la procedura angajării răspunderii asupra proiectului de lege, în principal, dar și referitor la susținerile autorilor sesizării, potrivit cărora, deși exista Recomandarea Consiliului privind existența unui deficit public excesiv, iar solicitările adresate României pentru a pune capăt acestuia datează din 18 iunie 2021, cu termen de implementare 31 decembrie 2025, interval în care Guvernul pare să nu se fi implicat mai bine de doi ani pentru redresarea deficitului bugetar, arată, astfel cum reiese din

Programul de convergență 2022—2025, că România face obiectul Procedurii de deficit excesiv (PDE) de la începutul anului 2020, primind o recomandare din partea Comisiei Europene pe baza deficitului bugetar planificat pentru anul 2019, situat peste valoarea de referință din Pactul de stabilitate și creștere (PSC) de 3% din PIB. Din perspectiva PDE, conform Recomandării Consiliului din iunie 2021, România trebuie să pună capăt situației de deficit excesiv până cel târziu în 2024. Arată prin coordonarea politicii fiscale că va permite realizarea graduală a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit bugetar prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024. De asemenea, arată că România a beneficiat în anii 2020 și 2021 de „clauza generală derogatorie” de la prevederile PSC. Circumstanțele speciale ale declanșării pandemiei de COVID-19 au determinat activarea clauzei derogatorii generale a PSC de către Comisia Europeană, clauză ce a continuat să fie aplicată în 2022 și urmează să fie dezactivată în 2023.

97. Precizează că, în cursul anului 2021, s-a semnalat tendința clară de eliminare graduală a politicii fiscale pro-ciclice, practică în perioada 2017—2019, iar obiectivul politicii fiscal-bugetare pe termen mediu s-a orientat spre reducerea graduală a deficitului, fără a pune în pericol perspectivele redresării economice. Asigurarea transpunerii măsurilor adoptate la nivel european reprezintă un pas important pentru ajustarea macroeconomică ce trebuie să fie realizată astfel încât până la sfârșitul anului 2024 deficitul ESA să ajungă până la un nivel inferior limitei de 3% din PIB, în conformitate cu prevederile Tratatului de la Maastricht, favorizând ieșirea de sub incidența Procedurii de deficit excesiv. De asemenea, precizează că evenimentele din ultimii ani și cele din prezent, cu care România s-a confruntat, respectiv pandemia de COVID-19, conflictul armat din Ucraina și poziția geopolitică a României, efectele directe și indirecte ale acestor evenimente, pe termen scurt, mediu și lung, au avut un impact semnificativ asupra economiei naționale și asupra resurselor bugetare. De altfel, documentul sus-referit a anticipat, în contextul conflictului Rusia—Ucraina, provocările (riscurile de contagiune) care vor surveni prin persistența presiunilor inflaționiste, o încredere mai slabă a operatorilor economici și o creștere economică prognozată semnificativ încetinită în cazul principalilor parteneri comerciali ai României (cu precădere zona euro). Același document făcea trimitere la faptul că incertitudinea mai ridicată ar putea suspenda unele proiecte de investiții private, dar acestea ar trebui compensate de o creștere mai puternică a investițiilor publice, susținută de o absorbție ridicată a fondurilor UE. Totodată, din conținutul aceluiași document se mai relevă și faptul că „România, ca multe alte state membre UE, se confruntă (...) cu creșterea prețurilor la energie. Presiunile apărute pe piața energiei în 2021 au generat creșterea accelerată a prețurilor și au impus necesitatea adoptării unor măsuri specifice în toamna anului 2021, gândite ca soluții temporare pentru depășirea iernii: plafonarea prețurilor la energie, compensarea parțială de către stat a facturilor la energie electrică și gaze naturale. La începutul anului 2020, România avea o piață reglementată la gaze naturale, prețul pentru consumatorii finali fiind stabilit de ANRE. Tendința de creștere începută în iunie 2021 s-a prelungit, iar din octombrie prețurile din România au avut o creștere bruscă, pe fondul factorilor externi și interni. La finalul anului 2021 a fost introdus și un impozit de 80% pentru venitul suplimentar realizat de producătorii de energie electrică din surse regenerabile. Pe fondul evoluției prețurilor din economie, au fost adoptate noi plafoane de preț la energie și gaze naturale pentru consumatorii finali. În completare la măsurile privind plafonarea prețurilor la energie aplicabile în sezonul rece, au fost adoptate noi plafoane ale tarifelor pentru consumatorii finali, care conțin și o extindere

a taxării pentru producătorii de energie electrică, pentru perioada 1 aprilie 2022—31 martie 2023. (...) Rata anuală a inflației a continuat trendul ascendent și în primul trimestru al anului curent, deși dinamica prețurilor la energie electrică și gaze naturale a înregistrat o diminuare determinată în principal de măsurile guvernamentale de compensare și plafonare a prețurilor pentru populație. Presiuni suplimentare s-au manifestat pe componenta mărfurilor alimentare, în contextul majorării cotațiilor materiilor prime și a produselor energetice”.

98. De asemenea, arată că, așa cum rezultă din expunerea de motive care însoțește legea criticată, traiectoria de ajustare asumată de țara noastră prin intermediul Programului de convergență 2022—2025 prevede ca deficitul bugetar (în termeni ESA) să nu depășească 8% din PIB în 2021, 6,2% din PIB în 2022 și, respectiv, 4,4% din PIB în 2023. Același instrument de motivare reține următoarele: „Noile regulamente europene privind utilizarea fondurilor externe nerambursabile, cât și cele rambursabile alocate unui stat membru prevăd în cuprinsul acestora o serie de măsuri de corelare cu principiile buneii guvernante economice. Astfel, în cazul fondurilor europene aferente Politicii de coeziune 2021—2027, în conformitate cu prevederile articolului 19 din cadrul Regulamentului (UE) 2021/1.060, sunt prevăzute sancțiunile aplicabile statului membru care pot duce până la suspendarea parțială a fondurilor europene. Acesta este completat de prevederile articolului 10 din cadrul Regulamentului (UE) 2021/241, unde în cazul Mecanismului de redresare și reziliență, Comisia prezintă Consiliului o propunere de suspendare totală sau parțială a angajamentelor sau plăților în cazul în care Consiliul decide, în conformitate cu articolul 126 alineatul (8) sau alineatul (11) din TFUE, că un stat membru nu a luat măsuri efective pentru a-și corecta deficitul excesiv, cu excepția cazului în care a stabilit existența unei recesiuni economice grave în Uniune în ansamblul său, în înțelesul articolului 3 alineatul (5) și al articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1.467/97 al Consiliului. În acest sens, pe parcursul anului 2023, începând cu luna februarie, în cadrul întâlnirilor dintre reprezentanții Comisiei Europene — SG Recovery/DG ECFIN și cei ai Guvernului României, respectiv Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Ministerul Finanțelor, a fost menționată situația fiscal-bugetară a României. Conform discuțiilor cu reprezentanții CE din ultimele luni rezultă că este necesar un pachet de măsuri care să permită menținerea și reducerea deficitului bugetar, pentru evitarea unor măsuri de sancțiune ce se pot transpune în suspendarea fondurilor europene alocate României. În ceea ce privește implicațiile aferente procedurii de deficit excesiv, Comisia a avertizat în discuțiile cu reprezentanții Guvernului că, dacă situația nu se redresează prin măsuri suficiente, nu există altă opțiune decât să concluzioneze că România nu a întreprins măsuri eficiente ca răspuns la Recomandarea Consiliului, cu toate consecințele asociate (pentru procedura de deficit excesiv și, eventual, pentru accesul la fondurile UE). În cadrul corespondenței purtate cu reprezentanții CE, în perioada iulie—septembrie 2023 au fost transmise și o serie de mesaje electronice prin care reprezentanții CE îndeamnă autoritățile, prin statuarea situației de fapt, să adopte în termen cât mai rapid pachetul de măsuri fiscal-bugetare prin care să se poată realiza progrese în ceea ce înseamnă revenirea în țintele de deficit bugetar. Ca urmare a discuțiilor constructive, Guvernul și reprezentanții au agreeat să convergem către un pachet de reforme, adoptat până la sfârșitul anului 2023 (adică înainte de următoarele etape în cadrul procedurii de deficit excesiv), care ar contribui la asigurarea conformității cerințelor cu Decizia de implementare a Consiliului aferentă PNRR al României și în readucerea deficitului bugetar al României pe o traiectorie sustenabilă”. În acest context, pentru a evita problema de deficit

bugetar, precum și riscul de suspendare a fondurilor alocate prin Planul național de redresare și reziliență și Politica de coeziune sau de creștere a costului finanțării pentru refinanțarea datoriei publice, precum și pentru finanțarea deficitului bugetar, consideră că sunt absolut necesare măsurile care au ca obiectiv general consolidarea fiscal-bugetară a României și care au un impact pozitiv asupra bugetului general consolidat la nivelul anului 2024 de circa 1% din PIB.

99. În continuare, în privința criticilor aduse din perspectiva respectării condiției aplicării imediate a măsurilor, prin raportare la prevederile art. 4 alin. (1)—(3) din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, precizează că art. 4 alin. (4) din Legea nr. 227/2015 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2023 pentru modificarea alineatului (4) al articolului 4 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, astfel că fac excepție de la prevederile alin. (1) și (2) ale art. 4 din Legea nr. 227/2015 modificările care decurg din angajamentele internaționale ale României, precum și modificările și/sau completările prin care se introduc impozite, taxe sau contribuții obligatorii noi, se majorează cele existente, se elimină sau se reduc facilități existente, exclusiv în situații extraordinare de procedură de deficit bugetar excesiv constatate potrivit tratatelor Uniunii Europene și regulamentelor subsidiare agreeate la nivel european. Observă că, pentru situația extraordinară de deficit bugetar excesiv, legiuitorul a instituit, în mod expres, excepția de la principiul temporizării modificărilor Codului fiscal. O astfel de intervenție a avut în vedere mai multe aspecte, astfel cum se regăsesc indicate în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 74/2023: „Având în vedere situația financiară dificilă a României reflectată în contul de execuție bugetară, în care la data de 30.06.2023 în ceea ce privește deficitul bugetar a fost înregistrat un procent de 2,32% din PIB, respectiv suma de aproximativ 37 mld lei la cheltuieli publice mai mare decât evoluția veniturilor publice încasate la bugetul general consolidat, ținând cont de faptul că România se află în procedură de deficit excesiv, în condițiile în care a înregistrat un deficit bugetar de 4,4% din PIB în anul 2019, ceea ce a dus la inițierea propunerii Comisiei Europene (CE) din martie 2020, înainte de activarea clauzei generale derogatorii la nivelul UE. Conform recomandării formulate de CE și adoptate de Consiliul Uniunii Europene în data de 18 iunie 2021, România trebuie să pună capăt situației de deficit excesiv până cel târziu în 2024, țintele de deficit ESA stabilite de Consiliul Uniunii Europene fiind de 4,4% din PIB pentru 2023 și 2,9% din PIB pentru 2024.

100. Întrucât din prognoza deficitului bugetar pentru anul 2023, în lipsa unor măsuri fiscale bugetare atât pentru gestionarea eficientă a veniturilor bugetare, cât și pentru eficiența utilizării fondurilor alocate finanțării cheltuielilor publice, nivelul prognozat al deficitului bugetar este de aproximativ 6,84% din PIB, ceea ce în valoare absolută reprezintă 109,44 mld lei, cu consecințe imediate asupra creșterii costurilor finanțării deficitului bugetar, dar și asupra fondurilor alocate pentru investiții în cadrul Politicii de coeziune cu un buget alocat de 46 mld euro, cât și asupra fondurilor alocate prin Planul național de redresare și reziliență cu un buget alocat de 29,33 mld euro, deoarece prognoza de deficit bugetar pentru anul 2023, de 6,84% din PIB, nu se înscrie în angajamentul față de Comisia Europeană, potrivit căruia nivelul de deficit bugetar asumat trebuie să fie de 4,4% din PIB, iar Comisia, pe cale de consecință, poate pune în aplicare prevederile Regulamentului (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, precum și ale Regulamentului (UE) 2021/1.060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de

coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrațiune și integrare, Fondului pentru securitate internă și instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize, conform cărora se pot lua măsuri pentru suspendarea alocării de fonduri europene sau chiar reducerea fondurilor alocate României atât în cadrul Politicii de coeziune, cât și în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, întrucât din situația descrisă mai sus, pentru a rezolva problema de deficit bugetar, dar și de sustenabilitate a finanțelor publice, precum și pentru a evita riscul de suspendare a fondurilor alocate prin PNRR și Politica de coeziune sau de creștere a costului finanțării pentru refinanțarea datoriei publice, precum și pentru finanțarea deficitului bugetar sunt necesare măsuri care au ca obiectiv general consolidarea fiscal-bugetară a României prin administrarea eficientă a veniturilor publice, deoarece problemele menționate mai sus vizează interesul public și strategic al României pentru asigurarea sustenabilității finanțelor publice, gestionarea fondurilor europene și constituie o situație extraordinară a cărei reglementare nu poate fi amânată, se impune adoptarea de măsuri imediate pe calea ordonanței de urgență.”

În consecință, Guvernul consideră că indicarea prevederilor art. 4 alin. (1)—(3) din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, este neadecvată, întrucât măsurile vizate, în ansamblul lor, se subsumează scopului general de reducere a deficitului bugetar excesiv.

101. În același context, pentru o mai bună conturare a punctului său de vedere, Guvernul subliniază că, în cursul anului 2020, Comisia Europeană, cu aprobarea Consiliului UE, a declanșat procedura de deficit excesiv (PDE) pentru România, ca urmare a depășirii, în 2019, a limitei de 3% din PIB stabilit pentru deficitul bugetar ESA în cadrul Pactului de stabilitate și creștere. În consecință, în aprilie 2020, Consiliul UE a recomandat României reducerea deficitului bugetar sub 3% din PIB până cel târziu în 2022, în conformitate cu art. 126 alin. (7) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Această recomandare nu a avut în vedere contextul economic excepțional determinat de pandemia de COVID-19, conjunctură în care corectarea deficitului bugetar într-un timp scurt nu era dezirabilă, întrucât ar fi afectat redresarea economică. Astfel, în luna iunie a anului 2021, Consiliul UE a emis o nouă recomandare României pentru a pune capăt situației de deficit excesiv până cel târziu în 2024, stabilind țintele de deficit ESA la 8,0% din PIB pentru 2021, 6,2% din PIB pentru 2022, 4,4% din PIB pentru 2023 și 2,9% din PIB pentru 2024. Această cale de ajustare corespunde unei rate de creștere nominală a cheltuielilor publice primare nete de 3,4% în 2021, 1,3% în 2022, 0,9% în 2023 și de 0,0% în 2024 și, totodată, corespunde unei ajustări structurale anuale de 0,7% din PIB în 2021, de 1,8% din PIB în 2022, de 1,7% din PIB în 2023 și de 1,5% din PIB în 2024. De altfel, în Programul de convergență 2021—2024, înaintat Comisiei Europene în mai 2021, Guvernul și-a asumat următoarele ținte de deficit bugetar ESA: 8,0% din PIB în 2021, 6,2% din PIB în 2022, 4,4% din PIB în 2023 și 2,9% din PIB în 2024 (PSC prevede ca statele membre UE să prezinte anual programe de stabilitate sau de convergență, care să includă pozițiile bugetare ale acestora pe termen scurt și mediu). În condițiile în care România și-a atins țintele de deficit bugetar efectiv în 2021 și 2022, procedura PDE a fost suspendată. În același timp, se preconizează că țintele pentru perioada 2023—2024 nu vor fi atinse în condițiile menținerii politicilor actuale, ceea ce indică necesitatea unor măsuri corective corespunzătoare. Precizează că statele care nu respectă recomandările Consiliului UE pot fi sancționate prin suspendarea parțială sau totală a fondurilor europene, inclusiv

a celor din cadrul MRR. Comisia prezintă Consiliului UE o propunere de suspendare integrală sau parțială a angajamentelor sau a plăților pentru unul sau mai multe programe ale unui stat membru în cazul în care Consiliul UE decide, în conformitate cu art. 126 alin. (8) sau (11) din TFUE, că un stat membru nu a întreprins acțiuni eficiente pentru corectarea deficitului său excesiv.

102. Precizează, totodată, că evaluarea COM din primăvara anului 2023 concluzionează că România a respectat țintele de deficit bugetar pentru anii 2021 și 2022, însă nu a respectat celelalte ținte stabilite în recomandarea formulată de Consiliu în iunie 2021: rata de creștere nominală a cheltuielilor publice primare nete și ajustarea deficitului structural. În special, în 2022, efortul fiscal a fost mult mai puțin pronunțat decât cel recomandat, cheltuielile guvernamentale crescând mult peste nivelul indicat, în timp ce o pondere ridicată a veniturilor excepționale, generate de creșterea economică și inflația ridicată, putea fi utilizată pentru o ajustare mai însemnată a deficitului bugetar. De asemenea, Comisia a constatat că, în 2023 și 2024, România trebuie să adopte măsuri suplimentare pentru a corecta deficitul excesiv până la finele anului viitor, prezentând un risc ridicat de a nu își îndeplini obiectivele fiscale în acești doi ani. Absența unor acțiuni eficiente ar putea avea implicații pentru atragerea fondurilor din cadrul Facilității de Redresare și Reziliență (RRF). Regulamentul RRF menționează că, în cazul în care Consiliul decide, în conformitate cu art. 126 alineatul (8) sau (11) din TFUE, că un stat membru nu a luat măsuri eficiente pentru a-și corecta deficitul excesiv, cu excepția cazului în care se constată existența unei recesiuni economice severe pentru Uniune în ansamblu, Comisia prezintă Consiliului o propunere de suspendare totală sau parțială a plăților din cadrul RRF pentru statul în cauză. În toamna anului 2023 Comisia va reexamina conformarea cu cerințele stabilite în recomandarea Consiliului.

103. Conform Regulamentului (CE) nr. 1.467/97 și Codului de conduită, se consideră că un stat membru a luat măsuri eficiente dacă a acționat fie în conformitate cu recomandarea Consiliului în temeiul art. 126 alin. (7) din TFUE, fie în conformitate cu decizia de notificare adoptată de Consiliu în temeiul art. 126 alin. (9). Precizează că, la data de 29 noiembrie 2016, Comitetul economic și financiar a adoptat avizul intitulat „Improving the assessment of effective action in the context of the excessive deficit procedure — a specification of the methodology” (Îmbunătățirea evaluării eficacității măsurilor în contextul procedurii de deficit excesiv — specificații privind metodologia), care a fost aprobat de Consiliul ECOFIN la 6 decembrie 2016. Avizul respectiv include un arbore decizional al PDE pentru a evalua dacă au fost luate măsuri eficiente. Dacă statul membru în cauză respectă ținta de deficit efectiv și realizează îmbunătățirea aferentă a soldului structural, procedura se suspendă. Dacă statul membru nu își atinge sau riscă să nu realizeze ținta de deficit sau îmbunătățirea solicitată a soldului structural, se efectuează o analiză aprofundată a motivelor acestei situații. Analiza aprofundată este, prin urmare, un element central al evaluării eficacității măsurilor. Analiza aprofundată utilizează mai întâi criteriul de referință privind cheltuielile pentru a evalua efortul bugetar. În cazul în care criteriul de referință privind cheltuielile este îndeplinit, ceea ce înseamnă că acesta reflectă un efort egal sau mai mare decât cel recomandat, se presupune că statul membru în cauză și-a îndeplinit angajamentele. În cazul în care criteriul de referință privind cheltuielile nu este îndeplinit, se presupune că statul membru nu și-a îndeplinit angajamentele.

104. În altă ordine de idei, reține că instanța de control constituțional a susținut ca fiind proprie promovarea unei reglementări cu caracter de urgență, în condițiile în care neadoptarea acesteia ar atrage riscul de a pierde unele

oportunități importante de valorificare a posibilităților de finanțare din fonduri europene care ar fi de natură să afecteze interesul public. Astfel, apreciază că, în contextul general mai sus prezentat, este evident că statul român este vizat de procedura deficitului excesiv, procedură de sorginte unională care are ca scop descurajarea deficitelor publice excesive și stimularea corectării lor prompte în situația în care acestea se produc. Toate acestea, în condițiile în care respectarea disciplinei bugetare este examinată pe baza criteriului deficitului public și a criteriului datoriei publice. Susține că proiectul de lege privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung (PL-x nr. 546/2023) generează un impact bugetar pozitiv asupra veniturilor bugetare de 0,5 mld lei în anul 2023 (în condițiile aprobării actului normativ până la finalul lunii octombrie) și de 15,9 mld lei în anul 2024 (circa 1% din PIB). Precizează că pachetul de măsuri poate fi recunoscut de către Comisia Europeană ca măsură efectivă de ajustare a deficitului bugetar pe termen mediu, în contextul în care România se află în procedură de deficit excesiv. Precizează că, în condițiile nerespectării repetate de către România a țintelor de deficit recomandate de Consiliul UE în cadrul Procedurii de deficit excesiv (România se află în PDE din 2020), pot apărea ca efecte: suspendarea parțială sau totală a fondurilor europene, inclusiv a celor din cadrul PNRR; creșterea volatilității în economie (dobânzi, curs valutar etc.); retrogradarea ratingului de țară/perspectivii economice de către agențiile de rating; creșterea costului finanțării/refinanțării deficitului bugetar și a datoriei publice. Prin urmare, este evidentă necesitatea promovării în regim de urgență a prezentelor reglementări pentru a evita sancțiunile cu reverberații pecuniare potențial a fi aplicate statului român în condițiile în care nu s-au luat măsuri efective pentru a-și corecta deficitul excesiv.

105. Precizează, în acest context că, în conformitate cu art. 126 alin. (8) sau alin. (11) din TFUE, Comisia poate prezenta Consiliului o propunere de suspendare integrală sau parțială a angajamentelor sau plăților de care beneficiază statul membru, respectiv măsuri pentru suspendarea alocării de fonduri europene sau chiar reducerea fondurilor alocate României atât în cadrul Politicii de coeziune, cât și în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, în cazul în care Consiliul decide că un stat membru nu a întreprins acțiuni eficiente pentru corectarea deficitului său excesiv. Altfel spus, în absența acestor măsuri, statul român riscă sancțiuni precum suspendarea angajamentelor și a plăților din cadrul fondurilor structurale și de investiții europene, Consiliul putând decide, în temeiul alin. (9) al art. 126 TFUE, să aplice sau, dacă este cazul, să consolideze una sau mai multe dintre măsurile următoare: (i) să solicite statului membru în cauză să publice informații suplimentare, care urmează să fie precizate de Consiliu, înainte de a emite obligațiuni și titluri; (ii) să invite Banca Europeană de Investiții să își revizuiască politica de împrumuturi față de statul membru în cauză; (iii) să solicite statului membru în cauză să constituie, pe lângă Uniune, până la data la care Consiliul consideră că deficitul excesiv a fost corectat, un depozit fără dobândă într-un quantum corespunzător; (iv) să aplice amenzi într-un quantum corespunzător.

106. În același registru al analizei, consideră relevantă Decizia Curții Constituționale nr. 232 din 10 mai 2013, referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, potrivit căreia „Raportat la legea criticată, Curtea reține că Guvernul a acționat pentru respectarea termenului-limită acordat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului până la care trebuia adoptată o nouă reglementare legislativă în materia restituirilor imobilelor

preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România. În considerarea urgenței adoptării proiectului de lege, Guvernul a optat pentru procedura de legiferare pe care a considerat-o potrivită raportată la situația dată. Curtea nu poate reține critica potrivit căreia, prin procedura de legiferare aleasă, Guvernul a încălcat rolul constituțional al Parlamentului. A apelat la această procedură o singură dată de la învestirea sa, iar Parlamentul avea posibilitatea să voteze o moțiune de cenzură care să ducă la demiterea Guvernului și, implicit, la respingerea proiectului de lege. Așadar, este responsabilitatea Guvernului de a folosi o procedură legislativă de natură a răspunde mai repede la o situație de fapt ce necesită urgență”. Consideră că poate fi avută în vedere, deopotrivă, în sensul celor de mai sus, și Decizia Curții Constituționale nr. 1 din 10 ianuarie 2014, în care Curtea a reținut că „examinarea Programului de guvernare 2013—2016 (...) relevă importanța domeniului de reglementare al legii, inclusiv din perspectiva obiectivelor asumate de Guvern. (...) Astfel, urgența și celeritatea procedurii au fost motivate în corelație cu adoptarea bugetului pe 2014 și cu faptul că în același an, 2014, începe un nou exercițiu bugetar la nivelul Uniunii Europene. Chiar dacă aceste susțineri nu sunt suficient de argumentate (câtă vreme Guvernul nu a precizat cum ar putea influența aceste modificări — cuprinzând anumite măsuri de descentralizare în raport cu obiectivele propuse — elaborarea de proiecte în vederea absorbției fondurilor europene, în baza noilor competențe), ele susțin recurgerea la procedura angajării răspunderii asupra unui proiect de lege în contextul obiectivelor avute în vedere de Guvern, astfel cum rezultă acestea din expunerea de motive a legii și din Programul de guvernare. Este evidentă intenția Guvernului de a accelera un proces care trenează de peste 20 de ani și de a realiza o corelare a unui segment de legislație, incident în domeniile supuse procesului de descentralizare”. Totodată, precizează că faptul că o parte din reglementările cu caracter fiscal intră în vigoare la 1 ianuarie 2024 ține, de exemplu, de specificitatea mecanismelor de resort fiscal, precum și de rațiuni de administrare a impozitelor, taxelor, contribuțiilor. Astfel, în anumite cazuri este necesar să se țină cont de principiul anualității/periodicității care caracterizează regimul de plată/declarare a obligațiilor fiscale, cu scopul de a evita aplicarea concomitentă a două regimuri fiscale în cursul aceleiași perioade de timp și de a potența în acest mod administrarea facilă și conformarea corectă a contribuabililor. Din aceleași considerente, precizează că majoritatea măsurilor care constituie obiectul proiectului de act normativ criticat vor produce efecte, din perspectivă bugetară, în anul 2024, în concordanță cu termenul de implementare din Recomandarea Consiliului privind existența unui deficit public excesiv (31 decembrie 2024). Totuși, apreciază că acest aspect nu este de natură să afecteze condiția aplicării imediate a legii adoptate prin procedura asumării răspunderii, mai cu seamă că această posibilitate legală nu este supusă niciunei condiții, oportunitatea demersului fiind apanajul exclusiv al Guvernului. În acest sens, invocă, cu titlu de exemplu, Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, prin care Curtea Constituțională a constatat că legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea (cu termen de intrare în vigoare la 1 ianuarie a anului următor) este constituțională. Consideră că motivarea Curții Constituționale din decizia invocată este aplicabilă și în cazul Legii privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, pentru care Guvernul a recurs la procedura angajării răspunderii, nu doar din rațiuni de oportunitate, ci mai ales datorită situației obiective care reclama o intervenție de urgență prin prisma consecințelor profund negative care s-ar produce în lipsa acesteia. Mai arată că, potrivit doctrinei de specialitate, procedura de asumare a răspunderii Guvernului este indicată atunci când un Guvern

„dorește să promoveze extrem de repede o lege pe care o consideră vitală pentru programul său de Guvernare. În astfel de cazuri, singurele șanse ale Guvernului de a promova un proiect de lege sunt fie adoptarea unei ordonanțe de urgență, fie angajarea răspunderii Guvernului asupra respectivului proiect de lege. Alegerea variantei ordonanței de urgență comportă anumite riscuri, în cadrul controlului asupra legislației delegate, poate să modifice prevederile acesteia sau chiar să o respingă.”

107. Reamintește că printre măsurile asumate prin Programul de guvernare 2023—2024 sunt: (i) susținerea unui model de dezvoltare sustenabilă; (ii) menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil; (iii) reforma cheltuielilor publice; (iv) adaptarea și implementarea recomandărilor formulate pe parcursul anului 2022 de către Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional; (v) creșterea sustenabilității finanțelor publice cu accent pe colectarea veniturilor, diminuarea evaziunii fiscale și eliminarea risipei bugetare, creșterea transparenței bugetare și eficientizarea cheltuielilor publice; (vi) ținerea sub control și reducerea deficitului bugetar pe termen mediu, contribuind, în acest fel, la scăderea inflației, a ratei dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului. Așadar, în lumina celor de mai sus, apreciază că este cât se poate de clar că măsurile care constituie obiectul proiectului de lege criticat sunt vitale pentru Programul de guvernare 2023—2024, implementarea lor cât mai urgentă fiind absolut necesară pentru a putea fi atinsă limita de deficit bugetar asumată pentru anul 2024.

108. Cu privire la critica referitoare la neconstituționalitatea ce vizează promovarea unui proiect de lege cuprinzând reglementări dintr-o multitudine de materii pe calea angajării răspunderii Guvernului, contrar art. 114 alin. (1) din Constituție, arată că, din perspectiva obiectului proiectului de lege asupra căruia Guvernul își poate angaja răspunderea, este relevantă Decizia Curții Constituționale nr. 375 din 6 iulie 2005, prin care s-a statuat că dreptul Guvernului de a stabili conținutul și structura proiectului de lege pentru care își angajează răspunderea nu este absolut, ci trebuie să se bazeze pe existența unui scop unic. Subliniază că nicio dispoziție a Legii fundamentale nu interzice ca printr-o lege să fie reglementate mai multe domenii. Astfel, Guvernul poate opta ca într-un proiect de lege pe care îl supune Parlamentului spre adoptare, fie pe calea procedurii obișnuite de legiferare, fie prin angajarea răspunderii în fața Parlamentului, să propună reglementarea mai multor domenii prin modificări, completări sau abrogări ale mai multor acte normative în vigoare. Astfel, dacă proiectul de lege asupra căruia Guvernul și-a angajat răspunderea urmărește realizarea unui scop unic, înseamnă că se conferă ansamblului de reglementări unitate.

Apreciază că, prin raportare la jurisprudența Curții Constituționale antemenționată, nu pot fi primite susținerile autorilor sesizării cu privire la faptul că obiectul reglementării legii trebuie să conțină prevederi care se circumscriu clar doar unui singur domeniu, că angajarea răspunderii nu se poate face asupra unor proiecte legislative complexe, care prin efectele lor pot depăși limitele previziunii parlamentare. Această modalitate de legiferare apare ca o situație de excepție, justificată de necesitatea unei consolidări fiscale, care să aibă în vedere pe lângă reducerea cheltuielilor și creșterea veniturilor bugetare, Guvernul asumându-și pachetul de măsuri/reforme care să diminueze deficitul bugetar (și să înlăture riscurile aferente acestei depășiri). Precizează că modificarea sistemului de taxe a devenit stringentă pe fondul unei tot mai probabile depășiri a țintei de deficit bugetar pentru 2023, însă problema deficitului poate fi evitată doar printr-o abordare care să vizeze sistemul de taxare, administrarea fiscală, politica bugetară, salarizarea în sectorul public — pensiile.

109. Reține că, din perspectiva temeiurilor de drept invocate în sesizare, autorii consideră că utilizarea metodei de legiferare prin angajarea răspunderii Guvernului nu a fost dictată de necesități obiective. Observă că, în ceea ce privește motivul invocat (procedura de angajare a răspunderii Guvernului vizează un singur proiect de lege), jurisprudența Curții Constituționale a stabilit că nicio dispoziție a Legii fundamentale nu interzice ca printr-o lege să fie reglementate mai multe domenii ale relațiilor sociale. Astfel, Guvernul poate opta ca într-un proiect de lege, pe care îl supune Parlamentului spre adoptare, fie pe calea procedurii obișnuite de legiferare, fie prin angajarea răspunderii în fața Parlamentului să propună reglementarea mai multor domenii prin modificări, completări sau abrogări a mai multor acte normative în vigoare (Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005). De altfel, observă că jurisprudența prin care Curtea Constituțională a permis reglementarea unui „grup complex de relații sociale în vederea obținerii unui rezultat dezirabil” este constantă (a se vedea deciziile nr. 147 din 16 aprilie 2003, nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009, nr. 1 din 10 ianuarie 2014), iar Curtea Constituțională a menționat explicit că și în această materie, a angajării răspunderii Guvernului, „când legea nu distinge, nici interpretul nu poate distinge, iar o normă constituțională nu poate fi modificată pe cale de interpretare” (Decizia nr. 34 din 17 februarie 1998). Totodată, potrivit considerentelor Deciziei nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009, expresia „unui proiect de lege” trebuie înțeleasă în sens larg, angajarea răspunderii putându-se face și cu privire la două sau mai multe proiecte de lege sau la un pachet de asemenea proiecte, care pot fi simple ori complexe, singura cerință impusă de textul constituțional fiind cea referitoare la specia ori clasa actelor asupra cărora Guvernul își poate angaja răspunderea, adică un program, o declarație de politică generală ori un proiect de lege. De asemenea, în cuprinsul Deciziei nr. 57 din 12 februarie 2020, Curtea a apreciat că obiecția formulată în cauză din această perspectivă „nu poate fi primită, deoarece legiuitorul poate să reglementeze printr-o lege un grup complex de relații sociale, în vederea obținerii unui rezultat dezirabil la nivelul întregii societăți”. Curtea a mai reținut că „astfel de reglementări nu se abat de la regulile întocmirii unui proiect de lege, așa cum sunt stabilite prin Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, însă prin complexitatea lor nu au aceeași alcătuire ca un proiect de lege consacrat reglementării unei singure materii. Având în vedere scopul unic al noii reglementări (...), modul în care aceasta este structurată nu este de natură să afecteze, așa cum susțin autorii sesizării, dispozițiile art. 113 alin. (1) din Constituție (n.a. în prezent art. 114 din Constituție) și nici pe cele ale art. 3 și 12 din Legea nr. 24/2000” (Decizia Curții Constituționale nr. 147 din 16 aprilie 2003). În continuare, Curtea și-a menținut abordarea, respingând critici similare reținând că „nicio dispoziție a Legii fundamentale nu interzice ca printr-o lege să fie reglementate mai multe domenii ale relațiilor sociale. Astfel, Guvernul poate opta ca într-un proiect de lege, pe care îl supune Parlamentului spre adoptare, fie pe calea procedurii obișnuite de legiferare, fie prin angajarea răspunderii în fața Parlamentului, să propună reglementarea mai multor domenii prin modificări, completări sau abrogări a mai multor acte normative în vigoare”. Curtea a constatat că prin legea supusă controlului „s-a urmărit realizarea unui scop unic, acela de reglementare unitară a mai multor domenii care privesc monitorizarea României în cadrul procesului de aderare la Uniunea Europeană, ceea ce conferă ansamblului de reglementări unitate”. Potrivit celor reținute de Curte cu acel prilej, „angajarea răspunderii Guvernului este o procedură parlamentară simplificată de adoptare a unei legi. Această procedură poate genera o moțiune de cenzură provocată de Guvern. În cazul în care cel puțin o pătrime din numărul total al

deputaților și senatorilor nu sunt de acord cu angajarea răspunderii Guvernului ori cu conținutul proiectului de lege, aceștia pot depune o moțiune de cenzură, iar dacă moțiunea este adoptată cu votul majorității deputaților și senatorilor, Guvernul suportă cea mai severă sancțiune, aceea a demiterii” (Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005).

110. În plus, reține că, potrivit doctrinei conturate pe marginea acestui subiect, în anul 2004, în primul comentariu al Constituției revizuite, a fost pusă în discuție problema legilor complexe, fiind avută în vedere atât situația în care Guvernul își poate asuma răspunderea nu doar pentru proiecte simple, dintr-un domeniu sau altul de activitate, ci și pentru proiecte complexe, cât și situația în care Guvernul propune, pe această cale, modificarea sau completarea unor legi deja existente. S-a apreciat că, de vreme ce legiuitorul constituant nu a înțeles să facă distincție, rămâne la latitudinea Guvernului să contureze dimensiunile și conținutul proiectului de lege, discuția mutându-se din sfera tehnicii legislative în sfera disputelor politice. De altfel, prin Decizia Curții nr. 298 din 29 martie 2006 s-a precizat că dispozițiile art. 114 nu prevăd cerințele pe care trebuie să le îndeplinească un proiect de lege sub aspectul structurii sale și al întinderii domeniului de reglementare. Curtea a mai precizat, invocându-și propria jurisprudență, că un proiect de lege poate avea caracter „complex”. În cazul de față, Guvernul precizează că a avut în vedere reglementarea relațiilor sociale referitoare la constituirea veniturilor și stabilirea cheltuielilor bugetului de stat, adică un domeniu de reglementare unitar, indiferent de împrejurarea că, formal, implicațiile actului normativ adoptat prin angajarea răspunderii Guvernului pot afecta mai multe acte normative. Este adevărat că în deciziile nr. 799 din 17 iunie 2011 și nr. 80 din 16 februarie 2014, pronunțate din oficiu cu privire la inițiative de revizuire a Constituției, care nu au fost finalizate cu modificarea textului acesteia, Curtea a sugerat ca într-o viitoare revizuire a Legii fundamentale să fie reținută soluția normativă conform căreia obiectul asupra căruia Guvernul își poate angaja răspunderea să fie limitat la un singur act normativ, care să privească un unic domeniu de reglementare. Precizează că, *de lege lata*, Curtea Constituțională nu are atribuții de inițiator sau decident final în cadrul procesului de revizuire a Constituției, ceea ce face ca astfel de sugestii să nu aibă caracter constrângător. Pe de altă parte, Curtea a precizat expres că o decizie a sa referitoare la o inițiativă de revizuire a Constituției ce nu a intrat în vigoare „nu poate face parte din fondul activ al jurisprudenței Curții Constituționale” și „nu poate avea același efect juridic obligatoriu *erga omnes* și pentru viitor ca și celelalte decizii pronunțate de Curte” (Decizia nr. 875 din 19 decembrie 2018). În concluzie, reține că recomandările făcute de jurisdicția constituțională în deciziile nr. 799 din 17 iunie 2011 și nr. 80 din 16 februarie 2014, adresate puterii constituante derivate, își păstrează statutul de sugestie și nu pot avea efect juridic obligatoriu *erga omnes* ca celelalte decizii ale jurisdicției. Observă că nu o dată jurisprudența Curții Constituționale a invalidat interpretarea de la nivel doctrinar potrivit căreia angajarea răspunderii Guvernului trebuie să privească un unic proiect de act normativ, care să reglementeze unitar relații sociale, care privesc un singur domeniu, și a dat câștig de cauză unei abordări care permite legiuitorului o largă marjă de apreciere în privința stabilirii domeniului reglementat prin utilizarea procedurii angajării răspunderii Guvernului.

111. Cu privire la critica de neconstituționalitate extrinsecă referitoare la încălcarea principiului legalității — art. 1 alin. (5) din Constituția României și a dispozițiilor Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, reține că, răspunzând unor critici similare, care au vizat o ordonanță de urgență a Guvernului, Curtea Constituțională a observat că dispozițiile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în

administrația publică, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 749 din 3 decembrie 2013, permit derogări de la termenele/procedurile pe care le stabilește. Astfel, potrivit art. 7 alin. (13) din Legea nr. 52/2003, „*Prin excepție de la prevederile alin. (2), în cazul reglementării unei situații urgente sau a uneia care, din cauza circumstanțelor sale excepționale, impune adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public, proiectele de acte normative se supun adoptării și anterior expirării termenului prevăzut de respectivul alineat*”. Curtea a constatat, prin urmare, netemeinicia respectivelor critici, reținând că „legiuitorul, ținând cont de realitatea existenței unor situații în care necesitatea protejării interesului impune în mod obiectiv adoptarea unor măsuri urgente, a permis adoptarea unor acte normative fără îndeplinirea tuturor cerințelor privind asigurarea transparenței decizionale” (Decizia nr. 785 din 15 decembrie 2016). Art. 7 alin. (13) din Legea nr. 52/2003 nu distinge în privința categoriei de acte normative, lăsând așadar în marja de apreciere/decizie a emitentului actului respectarea tuturor cerințelor impuse de lege, în raport cu soluțiile ce urmează a fi adoptate și circumstanțele adoptării lor (Decizia nr. 24 din 16 ianuarie 2019).

112. Cu privire la pretinsa încălcare a principiului previzibilității, securității juridice și clarității normelor, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție, consideră că instituția competentă — Consiliul Legislativ și-a exercitat atribuțiile ca urmare a avizării proiectului de act normativ. Astfel, examinarea conformității proiectului de lege cu prevederile și principiile Constituției s-a realizat, potrivit competențelor, de această instituție. Subliniază, totodată, că avizul instituțional s-a raportat și la înlăturarea contradicțiilor sau necorelărilor dintre prevederile proiectului de lege și asigurarea caracterului complet al acestora, respectarea normelor de tehnică legislativă. Prin toate aceste elemente au fost valorizate principiile considerate a fi încălcate. De asemenea, consideră a fi extrem de vizibil faptul că situația deficitului bugetar excesiv impune statului român introducerea unor măsuri, inclusiv de natură fiscală, adaptate împrejurărilor, care să acționeze în regim de urgență și în coordonate speciale. În circumstanțele date, dezideratul de predictibilitate și securitate juridică se subsumează interesului public general în contextul larg și de resort, imperativ, al respectării tratatelor UE care obligă statele membre la menținerea unei anumite ținte de deficit. Astfel, precizează că reglementarea răspunde exigențelor de claritate, eliminându-se orice premise de aplicare arbitrară a legii și, prin urmare, apreciază că reglementările propuse nu încalcă principiile care guvernează tehnica legislativă și, implicit, nu se pot susține criticile de încălcare a art. 1 alin. (5) din Constituție.

113. Cu privire la pretinsa încălcare a principiului previzibilității și clarității normelor, a principiului fundamental al legalității și al securității juridice — art. 1 alin. (5) și art. 56 alin. (2) din Constituție, în componenta privitoare la justa așezare a sarcinilor fiscale, reține că, prin Decizia nr. 877 din 16 decembrie 2021, paragraful 20, Curtea a reținut că principiul constituțional al justei așezări a sarcinilor fiscale implică un complex de condiții de care legiuitorul este ținut atunci când instituie anumite obligații fiscale în sarcina contribuabililor. Fiscalitatea trebuie să fie nu numai legală, ci și proporțională, rezonabilă, echitabilă și să nu diferențieze pe criteriul grupelor sau categoriilor de cetățeni. Însă așezarea justă a sarcinilor fiscale trebuie să reflecte însuși principiul egalității cetățenilor în fața legii, prin impunerea unui tratament identic pentru situații identice, și să țină cont, în același timp, de capacitatea contributivă a contribuabililor, luând în considerare elementele ce caracterizează situația individuală și sarcinile sociale ale acestora (Decizia nr. 325 din 25 iunie 2013 și Decizia nr. 6 din 25 februarie 1993) și în raport cu situația economico-financiară

a țării. Totodată, prin Decizia nr. 695 din 28 iunie 2012, Curtea a reținut că stabilirea cotelor de impozitare este atributul legiuitorului, care, respectând art. 56 din Constituție privind justa așezare a sarcinilor fiscale, le poate mări sau micșora în funcție de politica fiscală promovată și de interesele generale ale societății la un moment dat.

114. Cu privire la pretinsa lipsă de claritate a normei care conduce la imprevizibilitate, referitor la sintagma „*sume care se scad din impozitul pe profit potrivit legislației în vigoare*” și sintagma „*reducerea conform prevederilor OUG nr. 153/2020*”, menționează că acestea nu se mai regăsesc în această formă în cuprinsul proiectului de lege analizat. Astfel, sintagma „*sume care se scad din impozitul pe profit potrivit legislației în vigoare*” are următorul conținut: „*alte sume care se scad din impozitul pe profit, potrivit legilor speciale*”, iar sintagma „*reducerea conform prevederilor OUG nr. 153/2020*” se regăsește astfel: „*reducerea impozitului pe profit conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 153/2020*”.

115. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 139 alin. (1) din Constituție, referitor la aspectele legate de stabilirea activelor luate în calcul pentru determinarea indicatorilor I și A, prin ordin al ministrului finanțelor, precizează faptul că, în cadrul mecanismului de determinare a impozitului pe profit, anumite elemente nu pot fi stabilite prin lege, acestea fiind reglementate fie prin normele metodologice, fie prin ordin al ministrului finanțelor. Spre exemplu, (i) pentru determinarea amortizării fiscale, care este un element de calcul al impozitului pe profit, atât valoarea mijloacelor fixe, cât și duratele de amortizare fiscale, având în vedere amploarea reglementărilor respective, elementele respective sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 276/2013 privind stabilirea valorii de intrare a mijloacelor fixe și Hotărârea Guvernului nr. 2.139/2004 pentru aprobarea Catalogului privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe; (ii) pentru aplicarea prevederilor art. 20 „*Deduceri pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare*” din Codul fiscal, care reprezintă, de asemenea, un element de calcul al impozitului pe profit, mecanismul de aplicare a fost stabilit prin normele privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare, aprobate prin ordin comun al ministrului finanțelor publice și al ministrului educației și cercetării științifice. Menționează, de asemenea, că, în cadrul prevederilor art. 181 alin. (12) din lege, se precizează că selecția categoriilor de active eligibile se realizează pe baza unor criterii legate de natura activității desfășurate, fiind indicate astfel principiile de selecție a activelor respective.

116. Asupra susținerilor potrivit cărora se introduc două impozite distincte, ale căror baze impozabile se suprapun parțial, ceea ce ar reprezenta o injustă așezare a sarcinii fiscale, contrar art. 56 alin. (2) din Constituție, precizează că măsura fiscală reglementată la art. 182 din lege se subordonează obiectivului general de consolidare fiscală bugetară și urmărește finanțarea deficitului bugetar. În ceea ce privește așezarea sarcinii fiscale, menționează că, din perspectiva bazei impozabile, se evidențiază faptul că pentru determinarea impozitului pe cifra de afaceri aceasta cuprinde anumite categorii de venituri care sunt luate în calcul la valoarea lor netă, în timp ce baza impozabilă pentru determinarea impozitului pe profit se calculează ca diferență între veniturile și cheltuielile înregistrate conform reglementărilor contabile aplicabile, din care se scad veniturile neimpozabile și deducerile fiscale și la care se adaugă cheltuielile nedeductibile. De asemenea, pentru determinarea bazei impozabile a impozitului pe profit se iau în calcul și elementele similare veniturilor și cheltuielilor, precum și pierderile fiscale. Astfel, deși baza impozabilă a impozitului pe profit cuprinde și elemente din baza impozabilă a impozitului pe cifra de afaceri, unele dintre elementele cuprinse în baza impozabilă a cifrei de afaceri au regim fiscal diferit în

mecanismul de calcul al impozitului pe profit, în sensul că acestea reprezintă venituri neimpozabile, respectiv nu se cuprind în baza de impozitare a impozitului pe profit, cum ar fi, de exemplu: veniturile din dividende, care, în anumite condiții, reprezintă venituri neimpozabile, potrivit art. 23 lit. a) și b) și art. 24 din Codul fiscal; veniturile din evaluarea/reevaluarea/vânzarea/cesionarea titlurilor de participare deținute la o persoană juridică română sau la o persoană juridică străină, care, în anumite condiții, reprezintă venituri neimpozabile, potrivit art. 23 lit. i) din Codul fiscal. Din perspectiva sferei de aplicare a impozitului pe cifra de afaceri, măsura de impozitare se adresează întregului sector care desfășoară activități bancare. Prin urmare, impozitul pe cifra de afaceri nu se aplică asupra impozitului pe profit, întrucât fiecare impozit are modalități diferite de calcul și ajustări specifice, chiar dacă ambele impozite au ca punct de plecare veniturile obținute din activitatea proprie a sectorului bancar. Astfel, apreciază că invocarea Deciziei Curții Constituționale nr. 39 din 5 februarie 2013 nu este relevantă în așezarea impozitului pe cifra de afaceri, întrucât obiectul cauzei îl reprezenta aplicarea taxei clawback la o bază care includea și TVA, situație care nu se regăsește în reglementarea acestui impozit.

117. Cu privire la încălcarea art. 139 alin. (1) din Constituție, susținută de autorii sesizării, precizează că, în conformitate cu alin. (1) al art. 18³ din lege, prevederile acestui articol se aplică prin excepție de la prevederile art. 18¹ și, prin urmare, această categorie de contribuabili nu aplică prevederile art. 18¹ „*Impozit minim*”. Totodată, în conformitate cu prevederile art. IV alin. (2) din lege, termenul maxim pentru emiterea ordinelor ministrului finanțelor, prevăzute la art. 18¹ și la art. 18³ este de 60 de zile de la intrarea în vigoare a legii, iar acestea se vor publica în Monitorul Oficial al României, Partea I. Prin urmare, s-a avut în vedere emiterea ordinelor respective înainte de intrarea în vigoare a prevederilor art. 18¹ și art. 18³, astfel încât acestea să fie aduse la cunoștința publică, în vederea asigurării aplicării prevederilor respective.

118. Cu privire la critica adusă modificărilor art. 60 pct. 5 lit. c) și ale art. 60 pct. 7 lit. c) din Codul fiscal, arată că norma la care se face referire se regăsește și în forma în vigoare a prevederilor menționate, modificarea din proiectul de act normativ vizând înlocuirea valorii minime a salariului pentru fiecare dintre domeniile construcții, agricultură și industrie alimentară, în prezent de 4.000 lei, respectiv de 3.000 lei, cu o exprimare generală referitoare la nivelul salariului de bază minim brut pe țară reglementat pentru fiecare dintre aceste domenii, pentru a evita dificultățile de aplicare a normei fiscale care pot apărea ulterior modificării nivelului salariilor respective. În consecință, apreciază că nu este justificată critica adusă acestor prevederi. Totodată, precizează că scutirea prevăzută la art. 60 pct. 5, respectiv la art. 60 pct. 7 din Codul fiscal, se aplică potrivit procedurii aprobate prin ordin al ministrului finanțelor, în acest sens fiind publicate în Monitorul Oficial al României Ordinul ministrului finanțelor nr. 1.528/2022 privind stabilirea Procedurii de acordare a facilităților fiscale în domeniul construcțiilor, respectiv Ordinul ministrului finanțelor nr. 1.525/2022 privind stabilirea Procedurii de acordare a facilităților fiscale în sectorul agricol și în industria alimentară, precum și ordinele ministrului finanțelor pentru modificarea și completarea acestora, acte normative care aduc clarificările necesare pentru acordarea facilităților fiscale. De asemenea, după publicarea în Monitorul Oficial și intrarea în vigoare a prevederilor Legii privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, legislația secundară sau terțiară, după caz, va fi completată/modificată în consecință.

119. Cu privire la critica referitoare la impozitarea veniturilor nejustificate cu o cotă de 70%, precizează că măsura propusă intră în vigoare începând cu data de 1 iulie 2024 și se aplică

deciziilor de impunere emise de organele fiscale începând cu aceeași dată. Astfel, până la data intrării în vigoare a noilor prevederi, se oferă o fereastră de oportunitate contribuabililor în vederea conformării, respectiv să își declare veniturile și să își plătească obligațiile fiscale aferente acestora, evitând riscul încadrării acestora în categoria de risc fiscal și declanșării unor verificări a situației fiscale personale, cu consecința impunerii cu noua cotă de impozitare și a obligațiilor fiscale accesorii aferente. Norma propusă se configurează ca o măsură de constrângere prin aplicarea unui impozit sporit în cazul unui comportament fiscal neadecvat, pentru a modela conduita contribuabililor în scop de responsabilizare și, în consecință, de conformare. Veniturile vizate de norma în discuție sunt exclusiv cele constatate de organele fiscale, a căror sursă nu a fost identificată. Având în vedere specificul acestora, constând în incertitudinea sursei, implicit planează incertitudinea și în privința momentului obținerii veniturilor.

120. Cu privire la criticile aduse reglementării de la art. III pct. 19 din lege, referitoare la scutirea, până la data de 31 decembrie 2028, de la plata contribuției la fondul de pensii administrat privat reglementat de Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării de activități de creare de programe pentru calculator, arată că măsura are în vedere acordarea facilităților fiscale pentru această categorie de contribuabili în mod similar cu cele acordate în cazul persoanelor fizice, care realizează venituri în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu angajatori care desfășoară activități în sectorul construcții, în sectorul agricol și în industria alimentară care se încadrează în condițiile prevăzute de Codul fiscal. Scutirea vizează întreaga categorie de salariați care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării de activități de creare de programe pentru calculator, indiferent dacă aceștia participă, în mod obligatoriu sau prin opțiune, la un fond de pensii administrat privat. În situația în care persoana fizică, beneficiară de facilități fiscale, este participantă la un fond de pensii administrat privat, legiuitorul prevede posibilitatea de a contribui în continuare, prin opțiune, în consecință dreptul persoanelor nefiind afectat de facilitatea fiscală.

121. Raportat la critica vizând conținutul art. 68 alin. (5) lit. e) sau al art. 157 alin. (1) lit. v) din Codul fiscal, precizează că măsura la care se face referire, respectiv modificările legislative arătate, nu se regăsește în cuprinsul proiectului de Lege, sens în care demersul autorilor sesizării este nefondat.

122. Cu privire la criticile care vizează modificarea art. 170 din Codul fiscal, referitor la baza de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate în cazul persoanelor fizice care obțin venituri din activități independente, precizează că prin proiectul de lege se propune modificarea prevederilor privind stabilirea, declararea și plata contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate de persoanele fizice care realizează venituri din activități independente, din una sau mai multe surse, în sensul în care acestea datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate la o bază anuală de calcul egală cu venitul net anual realizat/brut sau norma anuală de venit, respectiv norma anuală de venit ajustată, după caz, care nu poate fi mai mare decât cea corespunzătoare unei baze anuale de calcul egale cu nivelul de 60 salarii minime brute pe țară în vigoare. Precizează că, în prezent, persoanele fizice care realizează venituri din activități independente, din drepturi de proprietate intelectuală, din asocierea cu o persoană juridică, contribuabil potrivit titlului II sau III din Codul fiscal, din cedarea folosinței bunurilor, din activități agricole, silvicultură și piscicultură, din investiții și venituri din alte surse, din una sau mai multe surse și/sau categorii de venituri datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate dacă acestea estimează pentru anul curent venituri

a căror valoare cumulată este cel puțin egală cu 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a declarației, la o bază de calcul stabilită după cum urmează: a) nivelul a 6 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 6 salarii minime brute pe țară inclusiv și 12 salarii minime brute pe țară; b) nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 12 salarii minime brute pe țară inclusiv și 24 de salarii minime brute pe țară; c) nivelul de 24 de salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cel puțin egale cu 24 de salarii minime brute pe țară.

123. Precizează că modificarea regimului fiscal aplicabil din perspectiva contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate pentru veniturile din activități independente urmărește reducerea diferenței de tratament fiscal pentru veniturile din muncă, respectiv față de regimul aplicabil veniturilor din salarii și asimilate salariilor pentru care baza de calcul al contribuției o reprezintă venitul brut realizat, pe fiecare sursă de venit, fără existența unei plafonări a acesteia. Măsura se încadrează între obiectivele prevăzute în componenta de reformă fiscală din PNRR, ce vizează îmbunătățirea structurii veniturilor fiscale, precum și eliminarea distorsiunilor și lacunelor din sistemul fiscal. Astfel, în vederea eliminării distorsiunilor fiscale, stabilirea sarcinii fiscale trebuie să ia în considerare faptul că veniturile au natură similară, în sensul în care sunt venituri din muncă, spre deosebire de veniturile prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h) din Codul fiscal. Se are în vedere, totodată, faptul că, începând cu anul 2023, în cazul veniturilor din activități independente, baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate asupra căreia se datorează contribuția o reprezintă nivelul a 6, 12 sau 24 de salarii minime brute pe țară în funcție de nivelul venitului realizat, cumulativ din categoriile de venituri extrasalariale. De asemenea, în perioada 2018—2022, persoanele care au realizat venituri din activități independente au datorat contribuția la o bază de calcul fixă egală cu nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, indiferent de nivelul venitului realizat și de numărul surselor și al categoriilor de venituri extrasalariale realizate. În acest context, în care se urmărește eliminarea graduală a facilităților fiscale, a distorsiunilor și a lacunelor din sistemul fiscal, se reglementează stabilirea bazei de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru veniturile din activități independente la o bază anuală de calcul egală cu venitul net anual realizat/brut sau norma anuală de venit, respectiv norma anuală de venit ajustată, după caz, plafonată la nivelul a 60 de salarii minime brute pe țară.

124. În ceea ce privește cele trei probleme ridicate, având în vedere modificarea regimului fiscal aplicabil din punctul de vedere al contribuției de asigurări sociale de sănătate în cazul persoanelor care realizează venituri din activități independente, precizează că măsura vizează reducerea diferenței de tratament fiscal pentru veniturile din muncă, așa cum a fost menționat anterior, luând în considerare modalitatea de stabilire a bazei de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate, prin raportare la venitul brut, în cazul persoanelor care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor. Prin urmare, apreciază că afirmația potrivit căreia criteriul de impozitare nu va mai fi mărimea venitului, ci calitatea persoanei care îl realizează nu se justifică, acesta având în vedere natura venitului și nivelul acestuia, nu calitatea persoanei. Nu în ultimul rând, reglementarea unui tratament fiscal similar în cazul veniturilor din muncă (venituri din salarii și asimilate salariilor, venituri din activități independente) face parte din pachetul de măsuri care au ca scop gestionarea prudentă a zonelor de optimizare fiscală, prin reducerea posibilității contribuabililor de a migra către modalități de desfășurarea a activității, favorabile din punct de vedere fiscal, în acord cu principiul enunțat la art. II lit. a) din proiectul de lege criticat.

125. În legătură cu aplicarea cotei de 10% asupra unei baze reale, în cazul veniturilor din activități independente, ce conduce la o situație diferită față de aplicarea aceleiași cote asupra unei baze estimate, plafonate, precum și în cazul beneficiilor aduse de sistemul public de asigurări sociale de sănătate, care nu sunt diferite față de cele acordate salariaților sau persoanelor care realizează venituri din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h) din Codul fiscal, menționează că, potrivit prevederilor art. 174, art. III pct. 29 din proiectul de lege criticat, persoanele fizice care realizează venituri din activități independente, altele decât cele prevăzute la art. 68¹ din Codul fiscal, depun declarația prevăzută la art. 122 din Codul fiscal [Declarația unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice — capitolul I — *Date privind veniturile realizate*] pentru stabilirea contribuției de asigurări sociale de sănătate luând în considerare venitul net anual realizat. Aceeași obligație este reglementată și în cazul persoanelor fizice care obțin venituri din categoriile prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h) din Codul fiscal în vederea verificării încadrării în plafoanele prevăzute de lege și stabilirii contribuției datorate în funcție de nivelul veniturilor realizate. Arată, de asemenea, că, potrivit prevederilor Legii nr. 95/2006 privind reforma sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare, (art. 219) asigurările sociale de sănătate reprezintă principalul sistem de finanțare a ocrotirii sănătății populației, care asigură accesul la un pachet de servicii de bază pentru asigurați. Asigurările sociale de sănătate sunt obligatorii și funcționează ca un sistem unitar, bazat pe principiile statuate de lege, inclusiv principiul solidarității și al subsidiarității în constituirea și utilizarea fondurilor. În acest sens, proiectul de lege arată în cuprinsul art. I — *Prevederi generale* că măsurile fiscale bugetare reglementate au în vedere consolidarea sustenabilității financiare a României astfel încât statul român să poată susține din fonduri publice finanțarea tuturor categoriilor de servicii publice destinate cetățenilor la un nivel calitativ și competitiv impus de standardele europene. Cu privire la referirea la anul 2018 în cuprinsul prevederilor art. 170 alin. (3) lit. d) din Codul fiscal, această mențiune se regăsește și în forma în vigoare a literei respective, modificarea din proiectul de act normativ vizând clarificarea din punct de vedere tehnic a elementelor luate în calcul la stabilirea bazei de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate.

126. Totodată, arată că, în cuprinsul alin. (12) al art. 174¹, regăsit la art. III pct. 30 din proiectul de lege, în forma adoptată de Parlament, nu se regăsește o trimitere la o altă normă de trimitere, ci la declarația prevăzută la art. 120 din Codul fiscal, în consecință critica formulată nu se justifică.

127. Referitor la observația potrivit căreia, raportat la intervenția legislativă propusă la art. 291 alin. (3⁸) din Codul fiscal, este neclară situația registrului reglementat actualmente la alin. (3⁵), precizează că, așa cum rezultă din textul propus, începând cu 1 ianuarie 2024, notarii publici au obligația de a consulta doar „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA”, care este constituit atât pe baza informațiilor cu privire la contractele autentificate începând cu 1 ianuarie 2024, cât și pe baza „Registrului achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, începând cu 1 ianuarie 2023”. Prin urmare, deși „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, începând cu 1 ianuarie 2023” va exista în continuare, acesta cuprinzând informațiile privind tranzacțiile efectuate în anul 2023, practic, începând cu data de 1 ianuarie 2024, „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA” va prelua și informațiile din registrul anterior aferente anului 2023 și va fi actualizat cu informațiile privind tranzacțiile efectuate începând cu anul 2024, acesta fiind singurul registru operațional de natură să asigure baza de date necesară verificărilor ce urmează a fi efectuate de notarii publici.

128. Referitor la impozitul special pe bunurile imobile din cadrul titlului X¹ al Codului fiscal, menționează că se aplică principiul anualității, având în vedere norma de trimitere din cadrul art. 500³ la art. 500¹, unde se menționează că impozitul curent se datorează pentru bunurile imobile deținute în proprietate la data de 31 decembrie a anului fiscal precedent, ceea ce înseamnă că, pentru o achiziție efectuată în cursul anului, impozitul se va datora începând cu anul următor, atât timp cât persoana o deține în proprietate.

129. Referitor la observațiile ce vizează normele de la art. V alin. (1) și (2) din lege, în ceea ce privește criticile aduse în legătură cu introducerea la art. V alin. (1) a sintagmei „în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2023”, precizează că aceasta va conduce la situații litigioase, întrucât în practică există numeroase situații în care au fost încheiate acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziționarea unei astfel de locuințe și anterior datei de 1 ianuarie 2023 și care au termen de finalizare mai mare de 1 an, precum și faptul că această prevedere constituie o încălcare a egalității în fața legii, deoarece, în cazul în care livrarea locuințelor se va realiza în anul 2024, persoanele fizice care au încheiat antecontracte în anul 2022 vor plăti o cotă de TVA superioară celei aplicabile la data achitării avansului, precum și față de persoanele care au încheiat antecontracte în anul 2023; în înțelegerea Guvernului, acestea ar reprezenta mai degrabă o critică adusă dispozițiilor tranzitorii de la art. III din Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale, și nu dispozițiilor proiectului de lege. În acest sens, în primul rând, precizează că, drept urmare a măsurilor adoptate prin Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 (art. I pct. 95), au fost reglementate condiții mai restrictive față de cele în vigoare în anul 2022, pentru ca persoanele fizice să beneficieze de aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru livrarea de locuințe ca parte a politicii sociale. Astfel, începând cu data de 1 ianuarie 2023, persoanele fizice beneficiază de această facilitate o singură dată, respectiv pot să achiziționeze, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, o singură locuință a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei, exclusiv TVA, cu cota redusă de 5%. Măsurile tranzitorii pentru locuințele achiziționate de persoane fizice care au încheiat până la 1 ianuarie 2023 acte juridice între vii având ca obiect plata în avans pentru achiziționarea de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, prevăzute la art. III din Ordonanța Guvernului nr. 16/2022, care derogă de la prevederea de bază, au avut în vedere menținerea condițiilor legale în vigoare la data încheierii acestor acte în cazul în care livrarea are loc în anul 2023. În mod similar, urmând aceeași perioadă de grație de un an, au fost propuse dispozițiile tranzitorii prin proiectul de lege pentru locuințele achiziționate de persoane fizice, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice în anul 2024, dacă au încheiat, în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2023, acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziționarea unei astfel de locuințe. Prin urmare, o eventuală extindere și în anul 2024 a măsurilor tranzitorii prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru locuințele pentru care s-au achitat avansuri în anul 2022 (ceea ce ar însemna 2 ani acoperiți de prevederi tranzitorii), așa cum s-ar înțelege din observațiile formulate, ar reprezenta o măsură discriminatorie față de măsura tranzitorie din proiectul de lege, care, pentru locuințele pentru care se achită avansuri, nu permite aplicarea cotei reduse de 5% decât în anul 2024 (doar un an acoperit de prevederi tranzitorii). În al doilea rând, trebuie precizat că măsurile tranzitorii de la art. III din Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 nu au constituit obiectul unei sesizări de neconstituționalitate și nici nu au fost primite obiecții cu privire la un prezumtiv caracter insuficient al perioadei pentru care

operează derogarea. În al treilea rând, precizează că, potrivit regulii generale prevăzute de legislația în domeniul TVA, conforme cu prevederile Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al TVA, cota de TVA aplicabilă este cea în vigoare la data la care intervine faptul generator, respectiv la data livrării bunurilor (de exemplu, locuințe) sau, mai clar, la data transferului dreptului de proprietate pentru respectivele bunuri (locuințe). Totodată, în conformitate cu prevederile legale în vigoare [art. 291 alin. (6) din Codul fiscal], în cazul schimbării cotei de TVA ulterior plății unui avans (cum ar fi pentru achiziția unei astfel de locuințe), se va proceda la regularizare pentru a se aplica cota de TVA în vigoare la data livrării de bunuri (locuințe). În acest context, apreciază că este important de arătat faptul că în alte situații în care, ca urmare a unor intervenții legislative, cota de TVA aplicabilă livrărilor de bunuri/prestărilor de servicii a fost majorată/redușă, nu au fost introduse și dispoziții tranzitorii în sensul propus prin proiect, în situațiile respective aplicându-se cota de TVA valabilă la data faptului generator (data livrării de bunuri/prestării de servicii), indiferent dacă fuseseră achitate avansuri/emise facturi anterior.

130. În ceea ce privește critica vizând art. V alin. (2) din lege, respectiv faptul că este neclar care sunt situațiile în care se aplică cota redusă de TVA de 5% sau cea de 9%, cu titlu prealabil, precizează că, drept urmare a unei observații similare a Ministerului Justiției, forma inițială a textului alin. (2) al art. V a fost amendată. În acest sens, redă în cele ce urmează textul din proiectul de lege adoptat și transmis spre promulgare: „(2) *Persoana fizică poate achiziționa, în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2024, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, o singură locuință cu cota redusă de TVA de 5% conform alin. (1) sau 9% conform art. 291 alin. (2) lit. m) pct. 3 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta lege.*” Astfel, în opinia Guvernului, critica formulată este nefundamentată, întrucât din textul transmis spre promulgare rezultă fără echivoc situațiile în care, în anul 2024, se aplică cele două cote reduse de TVA, și anume: (i) cota redusă de TVA de 5% se aplică în cazul în care persoana fizică (care achiziționează în anul 2024, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/persoane fizice, o singură locuință) a încheiat în anul 2023 acte juridice între vii, care au ca obiect plata în avans pentru achiziționarea unei locuințe care îndeplinea condițiile pentru aplicarea cotei reduse în anul 2023; (ii) cota redusă de TVA de 9% se aplică în alte cazuri decât cele menționate la lit. (i), adică în situațiile în care persoana fizică achiziționează în anul 2024, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/persoane fizice, o singură locuință care îndeplinește condițiile pentru aplicarea cotei reduse de TVA în anul 2024.

131. Cu privire la criticile aduse față de dispozițiile capitolului III — art. XIII din lege, menționează că, potrivit art. XIII alin. (1) din lege, prevederile acesteia sunt aplicabile „*instituțiilor și autorităților publice, indiferent de modul de finanțare și subordonare*”. Supune atenției faptul că definițiile acestora se regăsesc atât în Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare [art. 2 alin. (1) pct. 30], cât și în Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare [art. 2 alin. (1) pct. 39]. În ceea ce privește alte elemente prin care se definesc instituțiile și autoritățile prevăzute mai sus (de exemplu, „autoritate de reglementare”), acestea se regăsesc în legislația specifică ce reglementează organizarea și funcționarea acestora.

132. Cu privire la criticile formulate față de dispoziții ale capitolului III — art. XIV alin. (2) din lege, precizează că norma vizează, în mod clar, „*conducătorii instituțiilor și autorităților publice prevăzute la art. XIII lit. a)*”, fără a reprezenta o modificare a Codului fiscal, așa cum pretind autorii sesizării,

aceasta determinând, fără echivoc, comportamentul juridic al destinatarilor acesteia, în îndeplinirea obligațiilor legale ce le incumbă. În privința sintagmei „*măsurile specifice rezultate din aplicarea prevederilor prezentei legi*”, care ar fi, de asemenea, caracterizată prin imprecizie, autorii sesizării nu argumentează criticile expuse, împrejurare față de care apreciază că acestea nu pot fi analizate din perspectiva dispozițiilor constituționale, fiind simple opinii neargumentate. Aceleași aspecte lipsite de fundament sunt reținute și în privința alegațiilor autorilor sesizării față de conținutul normelor regăsite la art. XV alin. (1) și art. XVII alin. (3) și (4) din lege.

133. În ceea ce privește reglementarea de la art. XIV alin. (5) din lege, contrar celor afirmate de autorii sesizării, precizează că nici comisiilor și nici comitetelor de specialitate nu li se conferă „caracterul de persoană juridică”, norma juridică instituind pentru conducătorii institutelor/institutelor naționale/comisiilor/comisiilor de specialitate care se află în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice centrale sau locale obligația de a întreprinde măsurile legale care se impun pentru a pune în aplicare prevederile legii până cel târziu la data de 31 decembrie 2023. Totodată, reține că norma juridică criticată reglementează situația posturilor vacante existente în statele de funcții aprobate potrivit dispozițiilor legale, la data intrării în vigoare a legii pentru care Guvernul și-a asumat răspunderea în fața Parlamentului.

134. Cu privire la criticile formulate cu privire la art. XVII din lege, menționează că legea instituie obligația reorganizării instituțiilor publice ca urmare a aplicării măsurilor aprobate până la data de 31 decembrie 2023. Ca urmare, implicit, momentul aprobării de către Guvern a memorandumurilor nu poate exceda acestei date. De asemenea, memorandumurile trebuie aprobate înainte de actele normative de organizare și funcționare a instituțiilor respective. Reglementarea vizează, în fapt, instituirea unei restricții cu privire la posibilitatea majorării numărului de posturi din instituțiile publice pe o perioadă de 6 luni de la reorganizarea acestora. De asemenea, apreciază că o eventuală definiție în textul de lege a sintagmei „*în cazuri temeinic justificate*” poate avea caracter limitativ. Consideră că, în funcție de particularitățile solicitărilor formulate, Guvernul/consiliul județean/consiliul local este în măsură să determine, pentru fiecare caz în parte, elementele care să justifice necesitatea înființării de posturi. Numărul de posturi stabilit potrivit anexei la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 63/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, precum și pentru stabilirea unor măsuri financiare se reduce cu 10% și se aprobă de către prefect, conform art. III alin. (81) din actul normativ mai sus menționat.

135. Cu referire la criticile vizând nerespectarea normelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă la elaborarea normei juridice regăsite la art. XVII alin. (4) din lege, sens în care ar fi necesară, în opinia autorilor sesizării, „o împărțire a acesteia în mai multe alineate”, opinează că soluția juridică identificată corespunde scopului reglementării, fiind în prezența situației în care dintr-o dispoziție normativă decurg mai multe ipoteze juridice, prezentând în alineate distincte succesiunea logică a ideilor și asigurând, astfel, coerența care se impune materiei reglementate. Totodată, relativ la afirmația potrivit căreia „(...) prima teză a alin. (4), aceasta nu are niciun efect juridic propriu, fiind evident că se aplică legile incidente în ipoteza dată”, apreciază necesitatea unei astfel de reglementări, mai cu seamă că vizează situația personalului eliberat din funcțiile de conducere deținute, ca urmare a reorganizării instituționale. Și în privința tezei finale a alin. (4) al art. XVII a fost utilizată în mod corespunzător tehnica legislativă, dându-se normei juridice criticate conținutul și puterea juridică adecvate scopului

reglementării, conduita ce se așteaptă din partea destinatarilor normei fiind una clară și previzibilă.

136. În ceea ce privește criticile formulate cu privire la art. XVIII din lege, mai exact motivarea măsurii în expunerea de motive, precizează că, potrivit expunerii de motive a proiectului de lege, la secțiunea 2.2 *Descrierea situației actuale — Măsuri de disciplină economico-financiară*, se menționează că prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ s-a stabilit că numărul total al funcțiilor publice de conducere din cadrul fiecărei autorități sau instituții publice, cu excepția funcțiilor publice de secretar general al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale, precum și a funcțiilor publice de conducere a căror ocupare se face prin detașare cu personal din cadrul instituțiilor din sectorul de apărare, ordine publică și siguranță națională, conform statelor de organizare aprobate, în condițiile legii, este de maximum 12% din numărul total al posturilor aprobate, inclusiv al celor vacante. În același timp, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, structura organizatorică a autorităților și instituțiilor publice trebuie să respecte următoarele cerințe: a) pentru constituirea unui birou este necesar un număr de minimum 5 posturi de execuție; b) pentru constituirea unui serviciu este necesar un număr de minimum 7 posturi de execuție; c) pentru constituirea unei direcții este necesar un număr de minimum 15 posturi de execuție; d) pentru constituirea unei direcții generale este necesar un număr de minimum 25 de posturi de execuție. Totodată, la secțiunea 2.3 *Măsuri preconizate — Măsuri pentru reducerea cheltuielilor instituțiilor și autorităților publice, în vederea diminuării cheltuielilor de personal ale bugetului general consolidat*, se propun, printre altele: diminuarea cu cel puțin 25% a funcțiilor de demnitate publică de secretar de stat, consilier de stat/subsecretar de stat/vicepreședinte și a funcțiilor de demnitate publică asimilate acestora; desființarea posturilor vacante; desființarea funcției de șef birou; majorarea normativelor pentru constituirea structurilor la nivel de serviciu/direcție/direcție generală. Structura organizatorică a autorităților și instituțiilor publice trebuie să respecte următoarele cerințe: a) pentru constituirea unui serviciu este necesar un număr de minimum 10 posturi de execuție; b) pentru constituirea unei direcții este necesar un număr de minimum 20 posturi de execuție; c) pentru constituirea unei direcții generale este necesar un număr de minimum 35 de posturi de execuție; diminuarea ponderii funcțiilor publice de conducere în totalul funcțiilor la nivel de ordonator principal de credite de la 12% la 8%; limitarea funcțiilor de conducere la maximum 10% pentru celelalte categorii de personal bugetar. Așa cum se desprinde din parcurgerea expunerii de motive la proiectul de act normativ, desființarea funcției publice de șef birou face parte dintr-o serie de măsuri ample care vizează diminuarea cheltuielilor de personal ale bugetului general consolidat, neadoptarea acestor măsuri, în regim de urgență, putând avea consecințe negative, în sensul că ar genera: un impact suplimentar asupra deficitului bugetului general consolidat, afectând sustenabilitatea finanțelor publice, riscul nerespectării recomandării Comisiei Europene stabilite în cadrul procedurii de deficit excesiv declanșate pentru România. În concluzie, precizează că expunerea de motive cuprinde atât descrierea situației actuale privind reglementarea funcției publice de șef birou, cât și propunerile preconizate, respectiv desființarea acestei funcții publice, descrisă ca parte a unei strategii generale de reducere a cheltuielilor publice.

137. Referitor la norma cuprinsă la alin. (2) al art. XVIII din lege, menționează că personalul încadrat în funcția publică de șef birou beneficiază de toate drepturile legale prevăzute de Codul administrativ. În acest sens utilizează legiuitorul sintagma „*beneficiază de toate drepturile legale*”. Totodată, proiectul de lege introduce și posibilitatea ocupării de către șeful de birou a

unei funcții publice de conducere ierarhic superioare corespunzătoare vechimii și studiilor de specialitate. Termenul „*inclusiv*” este utilizat cu intenția de a introduce această nouă ipoteză juridică, care nu este cuprinsă în legislația în vigoare. Ocuparea de către șeful de birou a unei funcții publice de conducere ierarhic superioare se realizează cu caracter excepțional, doar în condițiile în care există o funcție publică vacantă de conducere corespunzătoare. Precizează că norma respectivă este de strictă aplicare și se poate aplica doar cu ocazia reorganizării instituțiilor potrivit prevederilor proiectului de lege. Condiția transformării funcției respective de șef birou în funcție de conducere superioară se raportează la încadrarea în normativul de personal și în procentul de funcții de conducere „*prevăzute de prezenta lege*”, așadar, după reducerea locurilor vacante, aspect subliniat foarte clar de legiuitor în teza finală a alineatului (2) al art. XVIII din lege.

138. Cu privire la criticile formulate față de dispozițiile art. XIX din lege, precizează că norma se aplică în egală măsură funcțiilor publice și funcțiilor de natură contractuală de conducere șef birou, în condițiile reglementărilor specifice celor două tipuri de funcții, norma criticată asigurând premisele unui tratament juridic egal.

139. Apreciază că susținerile formulate cu privire la dispozițiile art. XX—XXIII din lege nu pot fi primite, întrucât prin dispozițiile primului alineat al art. XX din lege a fost modificat alin. (3) al art. 391 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare, iar prin alineatele subsecvente, respectiv alin. (2)—(7), au fost reglementate măsurile adiacente elementelor de noutate aduse respectivei structuri normative din Codul administrativ și care urmează să se aplice, ca dispoziții proprii legii deduse controlului de constituționalitate, și nu Codului administrativ. Precizează că alin. (2)—(7) reprezintă prevederi ale art. XX din legea criticată, fără renumerotarea prezumată ca fiind necesară de către autori, nefiind integrate în art. 391 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019. Apreciază că dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție nu au fost încălcate prin redactarea proiectului de act normativ criticat.

140. Cu privire la criticile formulate față de dispozițiile art. XXVI din lege, reține că, potrivit prevederilor art. 53 alin. (1) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, salariile în sistemul bugetar se plătesc o dată pe lună, în perioada 5—15 a fiecărei luni, pentru luna precedentă. Apreciază că intrarea în vigoare a prevederilor legii criticate în luna octombrie nu implică un caracter retroactiv al normei, în condițiile în care drepturile urmează a se plăti în luna noiembrie. Veniturile din salarii se calculează și se încasează lunar, plata efectuându-se, de regulă, pentru luna anterioară. Așadar, consideră că nu sunt încălcate prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție, textul neavând caracter retroactiv, așa cum susțin autorii.

141. În ceea ce privește criticile formulate față de dispozițiile art. XXVII din lege, precizează că, în aplicarea prevederilor legii, conducătorii instituțiilor și autorităților pot aproba proceduri. Textul face trimitere la art. 5 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001, care reglementează posibilitatea aprobării, prin hotărâre a Guvernului, de normative pentru activitățile specifice. Astfel, definirea activităților se realizează prin hotărârile Guvernului de aprobare a normativelor. Referitor la pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 44 din Constituție de către prevederile art. XXVII alin. (3) din lege, apreciază că această critică nu este întemeiată, întrucât norma este redactată într-un stil clar și precis, în concordanță cu exigențele normelor legale și constituționale. Consideră că autorii sesizării au înțeles în mod eronat rolul Curții Constituționale, solicitând practic acesteia să facă o interpretare a normei criticate, fapt ce contravine normelor legale și constituționale, așa cum s-a statuat prin jurisprudența

constituțională constantă. Fără o argumentare, pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 44 din Legea fundamentală rămâne o simplă supoziție. În ceea ce privește posibila ambiguitate a dispozițiilor art. XXVII alin. (4) din legea criticată, apreciază că este neîntemeiată, autorii preluând, în mod voit, doar parțial din textul de lege, fără a lua în considerare celelalte prevederi ale art. XXVII alin. (4), cu scopul inducerii în eroare cu privire la conținutul actului normativ. Textul este redactat în mod clar și precis, cu respectarea prevederilor legale în acest sens. Cu privire la pretinsa încălcare a prevederilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin dispozițiile art. XXVII alin. (5) din lege, apreciază că nici această critică nu este întemeiată, întrucât funcțiile asimilate funcțiilor de demnitate publică sunt reglementate expres în anexa nr. IX la lit. D din Legea-cadru nr. 153/2017.

142. În ceea ce privește obiecția referitoare la dispozițiile art. XXVIII, art. XXIX, art. XXXI, art. XXXIII și art. XXXV din lege, pe care, în cadrul general, autorii sesizării le consideră lipsite de claritate și previzibilitate, apreciază că, în realitate, susținerile acestora vizează mai degrabă interpretarea normei juridice. Invocă Decizia nr. 733 din 10 iulie 2012, prin care Curtea s-a pronunțat asupra aspectelor privitoare la lipsa de claritate și previzibilitate în sensul că acestea „nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci vizează în fapt probleme de aplicare a legii...”. Ca urmare, apreciază că afirmațiile autorilor excedează prerogativelor Curții Constituționale și de aceea consideră că aceste susțineri nu pot fi reținute și analizate din perspectiva unui pretins viciu care afectează constituționalitatea normei. Invocarea unei eventuale neclarități legate de aplicarea normelor juridice nu intră în sfera exercitării controlului de constituționalitate, ci mai degrabă ține în mod strict de interpretarea și aplicarea legii.

143. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a dispozițiilor art. XXX și următoarele din lege, în ceea ce privește măsurile propuse pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011, precizează că schimbările succesive ale ordonanței de urgență menționate nu au avut în vedere modificarea numărului maxim de administratori de la întreprinderile publice (regii autonome și societăți). Din evidența raportărilor, rezultă că marea majoritate a întreprinderilor publice de nivel central (ÎPC) și local (ÎPL) au consiliile de administrație/supraveghere compuse din maximum 7 membri. Astfel, în scopul eficientizării structurilor de conducere ale întreprinderilor publice, propunerea legislativă analizată a avut drept scop reducerea limitei prevăzute pentru numărul maxim de membri din consiliile de administrație/supraveghere. Consideră că măsura are efecte pozitive din punct de vedere financiar și are în vedere eficientizarea actului de conducere, precum și reducerea risipei financiare. În ceea ce privește nivelul remunerației fixe a membrilor consiliului de administrație sau de supraveghere, precizează că prezenta propunere legislativă a avut drept scop stabilirea aceluiași nivel atât în cazul regiilor autonome, cât și în cazul societăților, respectiv maximum 3 salarii medii pe ramură pentru membrii neexecutivi și maximum 6 salarii medii pe ramură pentru membrii executivi. În ceea ce privește nivelul remunerației variabile a membrilor consiliului de administrație/supraveghere, aceasta a fost limitată la maximum 6 salarii medii pe ramură pentru membrii executivi și eliminată pentru membrii neexecutivi. Totodată, acordarea remunerației (fixă și variabilă) a fost condiționată de realizarea unor indicatori economico-financiari, având drept scop îmbunătățirea performanțelor economico-financiare ale ÎPL. În privința observațiilor referitoare la dispozițiile art. XXXIII din lege, în acord cu care autorii sesizării consideră că plafonarea remunerațiilor membrilor organelor executive ale operatorilor economici sunt „nemotivate în vreun fel în expunerea de motive” și la art. XXXIV, în acord cu care autorii sesizării consideră că

„se impune justificarea depășirii numărului de maxim 5 persoane”, opinează că expunerea de motive, ca instrument de prezentare și motivare a actului normativ propus, este elaborată cu respectarea exigențelor impuse de dispozițiile Legii nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și conferă destinatarului și, în egală măsură, altor persoane interesate, sinteza informațiilor relevante pentru reglementarea normativă propusă. Pe de altă parte, fiind în discuție chiar oportunitatea măsurilor adoptate prin actul normativ, aceasta nu poate constitui motiv de neconstituționalitate, așa cum pretind autorii sesizării. Apreciază că modificările aduse modalității de stabilire a remunerațiilor membrilor executivi ai consiliului de administrație nu derogă de la dreptul comun. Astfel, prin modificările propuse nu se limitează dreptul adunării generale a acționarilor de a stabili remunerațiile consiliului de administrație, respectiv dreptul consiliului de administrație de a stabili remunerațiile directorilor. În prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011, cu modificările și completările ulterioare, se regăsesc deja stabilite limite maxime ale remunerațiilor administratorilor și directorilor, astfel că, prin act normativ analizat, se propun criterii minime de acordare a remunerațiilor pentru îmbunătățirea performanțelor economico-financiare ale operatorilor economici. De altfel, precizează că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2011 prevede acordarea componentei variabile în funcție de îndeplinirea unor indicatori financiari, nefinanciari și de guvernanță corporativă. În ceea ce privește teza potrivit căreia prin legea criticată se „creează premisele încălcării principiului autonomiei locale”, precizează că există acte normative (la nivel de lege) aplicabile unităților administrativ-teritoriale (cu titlu de exemplu, dar fără a se limita la aceasta, Legea nr. 187/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011), acte cu un obiect de reglementare similar. În ceea ce privește afectarea principiului securității raporturilor juridice, menționează că la art. LXXVII din lege este prevăzut faptul că numărul membrilor consiliului rămâne supus legislației în vigoare aplicabile la data constituirii consiliului, reducerea numărului aplicându-se la data expirării mandatului consiliului în funcție.

144. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a dispozițiilor art. XXXI alin. (1) din lege, privind reducerea numărului consilierilor de la cabinetele conducătorilor operatorilor economici, precizează că, pentru punerea în aplicare a dispozițiilor respective, este la latitudinea organelor de conducere ale fiecărui operator economic (consiliu de administrație/supraveghere/directorat) să elaboreze o procedură în care să se regăsească criteriile pe care le va avea în vedere la reducerea numărului de posturi aprobate (ocupate/neocupate), în funcție de condițiile concrete și specificul fiecărui operator economic.

145. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a dispozițiilor art. XXXIV și art. XXXVII din lege, precizează că dispozițiile respective au avut în vedere dificultatea respectării de către acești operatori a actelor normative aplicabile pieței de capital, precum și a altor acte normative, directive europene aplicabile domeniului de activitate, aplicarea măsurilor de la capitolul III putând afecta cotațiile pe piața bursieră. De asemenea, arată că entitățile exceptate de la aplicarea prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 fac obiectul exceptării de la aplicarea dispozițiilor prezentului act normativ, având în vedere domeniile strategice de activitate în care activează respectivii operatori economici.

146. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a art. XXXV din lege, referitor la sintagma „conducătorii autorităților”, precizează că entitățile care exercită calitatea de acționar în numele statului sau al unităților administrativ-teritoriale sunt numeroase (ministere, agenții, autorități, servicii, unități

administrativ-teritoriale etc.), enumerarea tuturor conducătorilor acestora îngreunând coerența și fluenta textului.

147. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a dispozițiilor art. XXXVI și art. XXXVII din lege, privind instituirea obligației de a negocia noile remunerații și de a accepta o valoare mai redusă, precizează că, din coroborarea actualelor prevederi ale art. XXXVI alin. (1) și (2), respectiv ale art. XXXVII alin. (3) și (4), rezultă că nu se aduce atingere libertății contractuale și, implicit, nici principiului securității raporturilor juridice prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât s-a creat posibilitatea, și nu obligativitatea, revocării din funcție a membrilor executivi/neexecutivi în situația în care aceștia nu încheie actele adiționale la contractele de mandat, ținându-se seama astfel de clauzele contractelor de mandat în vigoare.

148. Referitor la neconstituționalitatea dispozițiilor art. XXXVII alin. (7) din lege privind desființarea unor structuri organizatorice, precizează că la art. LXXVI din lege este prevăzută posibilitatea ca Guvernul să poată aproba prin memorandum, în baza unor analize fundamentate, posibilitatea aplicării parțiale/exceptării de la aplicare de către unii operatori economici în situația în care din analiza prezentată rezultă că activitatea operatorilor economici este afectată. Precizează că la art. XXXVII alin. (9) din lege este prevăzută modalitatea de ocupare a unei funcții de conducere sau execuție, după caz, pentru personalul de conducere afectat de aplicarea alin. (7) și (8) ale aceluiași articol. Referitor la personalul de execuție încadrat în structurile care se desființează, arată că acesta nu este afectat, fiindu-i asigurat locul de muncă în conformitate cu prevederile legale.

149. Referitor la critica privind art. LIV din lege, potrivit căreia unele dintre criteriile stabilite la alin. (1) „implică o apreciere subiectivă, textul fiind susceptibil să genereze interpretări și aplicări arbitrare”, constată că aceasta este nefondată, opiniile autorilor sesizării nefiind veritabile critici, fiind caracterizate de subiectivism. Apreciază că nici susținerile potrivit cărora ar interveni retroactivitatea actului normativ nu pot fi valorificate în sensul urmărit de autorii sesizării, textul criticat stabilind că „Procesul de desființare și lichidare, de valorificare a patrimoniului existent prevăzut la alin. (1) se aprobă prin lege de către Parlamentul României, la propunerea Guvernului sau la inițiativa Secretariatului General al Guvernului României și se desfășoară în perioada 1 octombrie 2023—30 iunie 2024”. Astfel, contrar susținerilor autorilor obiecției, menționează că textul nu lasă la „aprecierea subiectivă” a Guvernului procesul de desființare, ci norma în cauză impune obligativitatea ca procesul de desființare și lichidare, de valorificare a patrimoniului existent să fie aprobat prin lege, ca act normativ al Parlamentului, într-o perioadă de timp clar determinată.

150. Cu privire la critica adusă normei reglementate de art. LV din lege, potrivit căreia procesul de descentralizare dispus de acest articol „ignoră setul de reguli” stabilite de art. 77—80 din Codul administrativ, constată că aceasta este nefondată, având în vedere faptul că descentralizarea se realizează prin lege, iar art. LV din legea criticată privește anumite servicii publice care sunt în mod specific reglementate în cuprinsul legii care constituie obiectul controlului de neconstituționalitate. Astfel, prin norma vizată de autorii sesizării, legiuitorul a urmărit punctual descentralizarea unor servicii publice prin transferul acestora sub autoritatea/coordonarea/subordonarea consiliilor județene, procedură ce nu se substituie vreunei norme speciale.

151. Sub aspectul criticilor referitoare la încălcarea art. 15 și 16 din Constituție prin dispozițiile capitolului II din Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, apreciază că în legătură cu creșterea cotei de impozitare a veniturilor a căror sursă nu a fost identificată de la 16% la 70% nu poate fi invocată vreo formă

de discriminare și nu poate fi vorba nici despre o retroactivare a legii fiscale. În acest context, reține că, la paragraful 24 al Deciziei nr. 425 din 17 iunie 2021, Curtea Constituțională, investită să constate că textul art. 489 din Codul fiscal a fost adoptat „insuficient de precis și clar în legătură cu criteriile care stau la baza supraimpozitării, iar proprietarii sunt puși în imposibilitatea de a prevedea în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, putând fi supraimpozitați în mod arbitrar, fără nicio justificare rezonabilă”, a constatat că „această orientare legislativă în materie fiscală a ținut seama de realitățile socioeconomice existente, aspect cu privire la care, legiuitorul are o largă marjă de apreciere”. Precizează că susține argumentele menționate și în ceea ce privește norma ce vizează art. III pct. 19 din lege, prin care persoanele care obțin venituri din salarii pentru activitatea de creare de programe de calculator sunt „scutite de la plata contribuției la fondul de pensii administrat privat, reglementat de Legea nr. 411/2004, cu modificările și completările ulterioare.” Apreciază, totodată, că egalitatea în drepturi nu este afectată în situația dată, întrucât persoanelor aflate în situații similare li se aplică același regim fiscal. Astfel, toate persoanele care obțin venituri din activitatea de creare de programe de calculator au un regim fiscal identic. Statul deține o marjă largă de apreciere în materie fiscală, iar facilitățile fiscale create pentru anumite sectoare ale economiei rămân în această marjă, statul având posibilitatea modificării sau suprimării lor. Cu privire la încălcarea art. 135 alin. (1) din Constituție, apreciază că susținerile autorilor sesizării privind introducerea impozitului pe cifra de afaceri nu sunt argumente de neconstituționalitate. Acest tip de impozit intră în marja de apreciere a statului, astfel cum s-a argumentat anterior. Concluzionând asupra tuturor celor expuse, opinează că autorii obiecției prezintă în realitate opinii cu caracter general, ce pot fi subsumate mai degrabă aspectelor ce țin de oportunitatea reglementării, fără a le circumstanța categoriilor de situații și specificului soluțiilor legislative pe care actul analizat le instituie.

152. **Președintele Senatului** nu a comunicat punctul de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

153. La dosarul cauzei, Uniunea Națională a Barourilor din România, Baroul București, Baroul Cluj, Baroul Ilfov, domnul avocat Vlad Ștefan, membru în Baroul Ilfov, domnul avocat Bogdan Valentin Mihaloiu, membru în Baroul Dolj, Asociația distribuitorilor de produse petroliere din orașul Voluntari, Alianța Sindicatelor din Industria de Apărare și Aeronautică (ASIAA), Floarea Cojocaru, în calitate de *amicus curiae*, au depus înscrisuri prin care apreciază că obiecția de neconstituționalitate este întemeiată.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților și al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

154. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum este menționat în actul de sesizare, îl constituie Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung (PI-x nr. 546/2023), adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului, în temeiul art. 114 din Constituție. Analizând susținerile celor 59 de deputați, cuprinse în motivarea obiecției de neconstituționalitate, Curtea constată că autorii obiecției critică, punctual, și dispozițiile art. III pct. 2 [cu referire la art. 18¹ alin. (1), (5) și (11), art. 18² și art. 18³], pct. 9 [cu referire la art. 60 pct. 5 lit. c)], pct. 10 [cu referire la art. 60 pct. 7 lit. c)], pct. 13 [cu referire la art. 117], pct. 19 [cu referire la art. 138⁴], pct. 28 [cu referire la art. 170 alin. (1) și alin. (3) lit. d)], pct. 29 [cu referire la art. 174], pct. 30 [cu referire la art. 174¹ alin. (12)], pct. 45

[cu referire la art. 291 alin. (3⁸)], pct. 65 [cu referire la art. 500³ alin. (1)], art. V alin. (1) și (2), art. VII alin. (1), art. XIV alin. (2) și (5), art. XV alin. (1), art. XVII alin. (3) și (4), alin. (5) lit. c), l) și n), alin. (7) și (8), art. XVIII alin. (2), art. XIX alin. (2) și (3), art. XX alin. (3) și (5), art. XXIII alin. (3), (4) și (5), art. XXVI pct. 1, art. XXVII alin. (3), (4) și (5), art. XXVIII alin. (1), art. XXIX, art. XXXI alin. (1), art. XXXIII, art. XXXIV, art. XXXV, art. XXXVI, art. XXXVII, art. LI alin. (1), art. LIV alin. (1) și (3) și art. LV din lege.

155. Curtea constată că **obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, în ansamblul său, precum și dispozițiile art. III pct. 2 [cu referire la art. 18¹ alin. (1), (5) și (11), art. 18² și art. 18³], pct. 9 [cu referire la art. 60 pct. 5 lit. c)], pct. 10 [cu referire la art. 60 pct. 7 lit. c)], pct. 13 [cu referire la art. 117], pct. 19 [cu referire la art. 138⁴], pct. 28 [cu referire la art. 170 alin. (1) și alin. (3) lit. d)], pct. 29 [cu referire la art. 174], pct. 30 [cu referire la art. 174¹ alin. (12)], pct. 45 [cu referire la art. 291 alin. (3⁸)], pct. 65 [cu referire la art. 500³ alin. (1)], art. V alin. (1) și (2), art. VII alin. (1), art. XIV alin. (2) și (5), art. XV alin. (1), art. XVII alin. (3) și (4), alin. (5) lit. c), l) și n), alin. (7) și (8), art. XVIII alin. (2), art. XIX alin. (2) și (3), art. XX alin. (3) și (5), art. XXIII alin. (3), (4) și (5), art. XXVI pct. 1, art. XXVII alin. (3), (4) și (5), art. XXVIII alin. (1), art. XXIX, art. XXXI alin. (1), art. XXXIII, art. XXXIV, art. XXXV, art. XXXVI, art. XXXVII, art. LI alin. (1), art. LIV alin. (1) și (3) și art. LV din lege, care au următorul cuprins:

„**Art. III.** — Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 10 septembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

[...]

2. **După articolul 18 se introduc trei noi articole, art. 18¹—18³, cu următorul cuprins:**

«**Impozit minim**

Art. 18¹. — (1) Contribuabilii, alții decât cei prevăzuți la art. 15, care înregistrează în anul precedent o cifră de afaceri de peste 50.000.000 euro, și care în anul de calcul determină un impozit pe profit, cumulat de la începutul anului fiscal/anului fiscal modificat până la sfârșitul trimestrului/anului de calcul, mai mic decât impozitul minim pe cifra de afaceri stabilit potrivit prevederilor alin. (3), sunt obligați la plata impozitului pe profit la nivelul impozitului minim pe cifra de afaceri. Cursul de schimb pentru determinarea echivalentului în euro a cifrei de afaceri este cel valabil la închiderea exercițiului financiar în care s-au înregistrat veniturile. În sensul prezentului alineat, cifra de afaceri a anului precedent reprezintă diferența dintre veniturile totale (VT) și veniturile care se scad din veniturile totale (Vs), astfel cum sunt definite la alin. (3).

[...]

(5) În sensul prezentului articol, pentru efectuarea comparației între impozitul pe profit și impozitul minim pe cifra de afaceri potrivit alin. (1), impozitul pe profit trimestrial/anual reprezintă impozitul pe profit înainte de scăderea sumelor potrivit legii, ajustat astfel: din acest impozit pe profit se scad sumele reprezentând sponsorizare/mecenat, alte sume care se scad din impozitul pe profit, potrivit legilor speciale, precum și reducerea impozitului pe profit conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 153/2020 pentru instituirea unor măsuri fiscale de stimulare a menținerii/creșterii capitalurilor proprii, precum și pentru completarea unor acte normative, după caz, și nu se scad sumele reprezentând creditul fiscal extern, impozitul pe profit scutit potrivit art. 22 și impozitul pe profit scutit potrivit Legii cooperăției agricole nr. 566/2004, cu modificările și completările ulterioare, după caz.

[...]

(11) În scopul aplicării alin. (10), în cazul sponsorizărilor efectuate către entități persoane juridice fără scop lucrativ, inclusiv unități de cult, sumele aferente acestora se scad din impozitul pe minim datorat, în limitele prevăzute de prezentul alineat, doar dacă beneficiarul sponsorizării este înscris, la data încheierii contractului, în Registrul entităților/unităților de cult pentru care se acordă deduceri fiscale, potrivit art. 25 alin. (4¹).

[...]

Impozit suplimentar pentru instituțiile de credit — persoane juridice române și sucursalele din România ale instituțiilor de credit — persoane juridice străine

Art. 182. — (1) Prin excepție de la art. 181, instituțiile de credit — persoane juridice române și sucursalele din România ale instituțiilor de credit — persoane juridice străine datorează suplimentar impozitului pe profit un impozit pe cifra de afaceri calculat prin aplicarea asupra cifrei de afaceri a următoarelor cote de impozitare:

a) 2%, pentru perioada 1 ianuarie 2024 — 31 decembrie 2025 inclusiv;

b) 1%, începând cu data de 1 ianuarie 2026.

(2) Pentru aplicarea alin. (1), cifra de afaceri cuprinde:

a) venituri din dobânzi;

b) venituri din dividende;

c) venituri din taxe și comisioane;

d) câștiguri (pierderi) din derecunoașterea activelor și datoriilor financiare care nu sunt evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, net;

e) câștiguri sau pierderi aferente activelor și datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării, net;

f) câștiguri sau pierderi aferente activelor financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere, net;

g) câștiguri sau pierderi aferente activelor și datoriilor financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, net;

h) câștiguri sau pierderi din contabilitatea de acoperire, net;

i) diferențe de curs de schimb (câștig sau pierdere), net;

j) câștiguri sau pierderi din derecunoașterea activelor nefinanciare, net;

k) alte venituri din exploatare.

(3) Impozitul pe cifra de afaceri se calculează, declară și plătește trimestrial, astfel:

a) pentru trimestrele I—III, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare trimestrului pentru care se efectuează plata;

b) pentru trimestrul IV, până la data de 25 martie inclusiv a anului următor.

(4) Pentru determinarea rezultatului fiscal, impozitul pe cifra de afaceri reprezintă cheltuială nedeductibilă.

(5) Impozitul pe cifra de afaceri se calculează cumulat de la începutul anului fiscal. Impozitul pe cifra de afaceri datorat trimestrial se determină ca diferență între impozitul pe cifra de afaceri calculat cumulat de la începutul anului fiscal și impozitul pe cifra de afaceri datorat pentru perioada anterioară celei de calcul.

(6) În cazul grupului fiscal, prevederile alin. (1)—(5) se aplică în mod corespunzător de către membri, în funcție de situația individuală.

(7) Modelul și conținutul declarației impozitului suplimentar se stabilesc prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală se emite în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(8) Impozitul suplimentar reprezintă venit la bugetul de stat și se administrează de către Agenția Națională de Administrare

Fiscală, potrivit Legii nr. 207/2015, cu modificările și completările ulterioare.

Impozit suplimentar pentru persoanele juridice care desfășoară activități în sectoarele petrol și gaze naturale

Art. 183. — (1) Prin excepție de la art. 181, persoanele juridice care desfășoară activități în sectoarele petrol și gaze naturale, stabilite prin ordin al ministrului finanțelor, alții decât cei prevăzuți la art. 15, care înregistrează în anul precedent o cifră de afaceri de peste 50.000.000 euro, datorează suplimentar impozitului pe profit un impozit specific pe cifra de afaceri calculat potrivit alin. (2). Cursul de schimb pentru determinarea echivalentului în euro a cifrei de afaceri este cel valabil la închiderea exercițiului financiar în care s-au înregistrat veniturile. În sensul prezentului alineat, cifra de afaceri a anului precedent reprezintă diferența dintre veniturile totale (VT) și veniturile care se scad din veniturile totale (Vs), astfel cum sunt definite la alin. (2).

(2) Impozitul specific pe cifra de afaceri prevăzut la alin. (1) se determină astfel:

$ICAS = 0,5\% \times (VT - Vs - I - A)$, unde indicatorii au următoarea semnificație:

ICAS — impozit specific pe cifra de afaceri, determinat cumulat de la începutul anului fiscal/anului fiscal modificat până la sfârșitul trimestrului/anului de calcul;

VT — venituri totale, determinate cumulat de la începutul anului fiscal/anului fiscal modificat până la sfârșitul trimestrului/anului de calcul, după caz;

Vs — venituri care se scad din veniturile totale, determinate cumulat de la începutul anului fiscal/anului fiscal modificat până la sfârșitul trimestrului/anului de calcul, după caz, reprezentând:

(i) veniturile neimpozabile prevăzute la art. 23 și 24;

(ii) veniturile aferente costurilor stocurilor de produse;

(iii) veniturile aferente costurilor serviciilor în curs de execuție;

(iv) veniturile din producția de imobilizări corporale și necorporale, care nu sunt cuprinse în indicatorul I;

(v) veniturile din subvenții;

(vi) veniturile realizate din despăgubiri, de la societățile de asigurare/reasigurare, pentru pagubele produse bunurilor de natura stocurilor sau a activelor corporale proprii;

(vii) veniturile reprezentând accizele care au fost reflectate concomitent în conturile de cheltuieli;

I — valoarea imobilizărilor în curs de execuție ocazionate de achiziția/producția de active, înregistrate în evidența contabilă începând cu data de 1 ianuarie 2024, respectiv începând cu prima zi a anului fiscal modificat care începe în anul 2024;

A — amortizarea contabilă la nivelul costului istoric aferentă activelor achiziționate/produse începând cu data de 1 ianuarie 2024/prima zi a anului fiscal modificat care începe în anul 2024. Nu se cuprinde în acest indicator amortizarea contabilă a activelor incluse în valoarea indicatorului I.

(3) Impozitul specific pe cifra de afaceri se calculează, declară și plătește trimestrial, astfel:

a) pentru trimestrele I—III, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare trimestrului pentru care se efectuează plata;

b) pentru trimestrul IV, până la data depunerii declarației anuale privind impozitul pe profit.

(4) Pentru determinarea rezultatului fiscal, impozitul specific pe cifra de afaceri reprezintă cheltuială nedeductibilă.

(5) Impozitul specific pe cifra de afaceri se calculează cumulat de la începutul anului fiscal. Impozitul specific pe cifra de afaceri datorat trimestrial se determină ca diferență între impozitul specific pe cifra de afaceri calculat cumulat de la

începutul anului fiscal și impozitul specific pe cifra de afaceri datorat pentru perioada anterioară celei de calcul.

(6) În cazul grupului fiscal, prevederile alin. (1)—(5) se aplică în mod corespunzător de către membri, în funcție de situația individuală.

(7) Modelul și conținutul declarației impozitului specific pe cifra de afaceri se stabilesc prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

(8) Impozitul specific pe cifra de afaceri reprezintă venit la bugetul de stat și se administrează de către Agenția Națională de Administrare Fiscală, potrivit Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

(9) Activele luate în calcul, pentru determinarea indicatorilor I și A, prevăzuți la alin. (2), sunt cele stabilite prin ordin al ministrului finanțelor, iar selecția categoriilor de active eligibile se realizează pe baza unor criterii legate de natura activității desfășurate.

(10) În cazul contribuabililor care desfășoară activități în sectoarele prevăzute la alin. (1) și activități de distribuție/furnizare/transport de energie electrică și gaze naturale și care sunt reglementați/licențiați de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, pentru determinarea impozitului specific, nu cuprind, în cadrul indicatorilor VT, Vs, I și A din formula de calcul al impozitului specific prevăzută la alin. (2), elementele aferente activităților de distribuție/furnizare/transport de energie electrică și gaze naturale.

(11) Contribuabilii care desfășoară exclusiv activități de distribuție/furnizare/transport de energie electrică și gaze naturale și care sunt reglementați/licențiați de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei nu intră sub incidența prezentului articol.

(12) Prevederile prezentului articol se aplică pentru perioada 1 ianuarie 2024 — 31 decembrie 2025, iar pentru contribuabilii care intră sub incidența prevederilor art. 16 alin. (5), se aplică pentru perioada cuprinsă între anul fiscal modificat care începe în anul 2024 și anul fiscal modificat care se încheie în anul 2026.

(13) Începând cu 1 ianuarie 2026/anul fiscal modificat care începe în anul 2026, contribuabilii prevăzuți la alin. (1) aplică prevederile art. 18¹.»

[...]

9. La articolul 60 punctul 5, literele c) și d) se modifică și vor avea următorul cuprins:

«c) veniturile brute lunare din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1)—(3), realizate de persoanele fizice pentru care se aplică scutirea, sunt calculate la un salariu brut de încadrare pentru 8 ore de muncă/zi prin raportare la nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată prevăzut de lege pentru activitățile din domeniul construcțiilor prevăzute la lit. a). Scutirea se aplică la locul unde se află funcția de bază, pentru veniturile brute lunare din salarii și asimilate salariilor de până la 10.000 lei inclusiv, realizate de persoana fizică în baza unui contract individual de muncă, cu normă întreagă sau cu timp parțial, după caz. Partea din venitul brut lunar ce depășește 10.000 lei nu beneficiază de facilități fiscale. [...]

10. La articolul 60 punctul 7, litera c) se modifică și va avea următorul cuprins:

«c) veniturile brute lunare din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1)—(3), realizate de persoanele fizice pentru care se aplică scutirea sunt calculate la un salariu brut de încadrare lunar pentru 8 ore de muncă/zi, prin raportare la nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată în domeniul/sectorul agricol și în industria alimentară, stabilit potrivit legii pentru domeniul/sectorul agricol și în industria alimentară. Scutirea se aplică la locul unde se află funcția de

bază, pentru veniturile brute lunare din salarii și asimilate salariilor de până la 10.000 lei inclusiv, realizate de persoana fizică în baza unui contract individual de muncă, cu normă întreagă sau cu timp parțial, după caz. Partea din venitul brut lunar ce depășește 10.000 lei nu beneficiază de facilități fiscale;»

[...]

13. Articolul 117 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Definirea și impozitarea veniturilor a căror sursă nu a fost identificată

Art. 117. — Orice venituri constatate de organele fiscale, în condițiile Codului de procedură fiscală, a căror sursă nu a fost identificată se impun cu o cotă de 70% aplicată asupra bazei impozabile ajustate. Prin decizia de impunere organele fiscale vor stabili cuantumul impozitului și al accesoriilor.»

[...]

19. După articolul 138³ se introduce un nou articol, art. 138⁴, cu următorul cuprins:

«Prevederi speciale pentru activitatea de creare de programe pentru calculator

Art. 138⁴. — (1) Pentru persoanele fizice prevăzute la art. 60 pct. 2, cota contribuției de asigurări sociale prevăzută la art. 138 lit. a) se reduce cu punctele procentuale corespunzătoare cotei de contribuție la fondul de pensii administrat privat prevăzută în Legea nr. 411/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Prevederea se aplică până la data de 31 decembrie 2028.

(2) Persoanele prevăzute la alin. (1) care datorează contribuția la fondul de pensii administrat privat reglementat de Legea nr. 411/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt scutite de la plata acestei contribuții în limita cotei prevăzute la alin. (1).

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (1) și (2) persoanele fizice prevăzute la art. 60 pct. 2 pot opta pentru plata contribuției datorată la fondul de pensii administrat privat.

(4) Opțiunea se depune în scris, la angajator, acesta reținând contribuția aferentă potrivit prevederilor legale, începând cu veniturile lunii următoare celei în care s-a înregistrat opțiunea.»

[...]

28. Articolul 170 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Baza de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate de persoanele fizice care realizează veniturile prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b)—h)

Art. 170. — (1) Persoanele fizice care realizează veniturile prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b), din una sau mai multe surse datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate, la o bază anuală de calcul egală cu venitul net anual realizat/brut sau norma anuală de venit, respectiv norma anuală de venit ajustată, după caz, stabilite potrivit art. 68, 68¹ și 69, după caz, care nu poate fi mai mare decât cea corespunzătoare unei baze anuale de calcul egală cu nivelul de 60 salarii minime brute pe țară în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120. La determinarea bazei anuale de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate nu se iau în considerare pierderile fiscale anuale prevăzute la art. 118.

[...]

(3) Încadrarea în plafonul anual de cel puțin 6, 12 sau 24 de salarii minime brute pe țară, după caz, în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120, se efectuează prin cumularea veniturilor prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h), după cum urmează:

[...]

d) venitul și/sau câștigul/câștigul net din investiții, stabilit conform art. 94—97. În cazul veniturilor din dobânzi se iau în calcul sumele plătite, diminuate cu impozitul reținut, iar în cazul veniturilor din dividende se iau în calcul dividendele plătite, diminuate cu impozitul reținut, distribuite începând cu anul 2018; [...]»

29. Articolul 174 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Stabilirea, declararea și plata contribuției de asigurări sociale de sănătate în cazul persoanelor care realizează venituri din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b)

Art. 174. — (1) Contribuția de asigurări sociale de sănătate se calculează de către contribuabilii care realizează venituri din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b), altele decât cele prevăzute la art. 68¹, prin aplicarea cotei de contribuție prevăzute la art. 156 asupra bazei anuale de calcul prevăzute la art. 170 alin. (1).

(2) Persoanele fizice care realizează venituri din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b), altele decât cele prevăzute la art. 68¹, stabilesc și declară contribuția, depun declarația prevăzută la art. 120 sau la art. 122, la termenele și în condițiile prevăzute la titlul IV — Impozitul pe venit, pentru persoanele fizice care realizează venituri din activități independente.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), în situația în care baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate cumulată din una sau mai multe surse de venit din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b), corespunzătoare veniturilor nete anuale estimate/norma de venit este egală cu cea corespunzătoare veniturilor nete anuale realizate/norma de venit și este cuprinsă între nivelul de 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120 inclusiv, și cel mult nivelul de 60 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120, contribuabilii nu au obligația depunerii declarației unice privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice, prevăzută la art. 122.

(4) În cazul veniturilor realizate în baza contractelor de activitate sportivă, plătitorii veniturilor prevăzuți la art. 68¹ alin. (2) calculează și rețin contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată de către beneficiarul venitului, la momentul plății venitului, prin aplicarea cotei prevăzute la art. 156 asupra bazei de calcul prevăzute la art. 170 alin. (1). Plătitorul de venit depune declarația prevăzută la art. 147 alin. (1) și plătește contribuția până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei în care a fost reținută.

(5) În situația în care baza de calcul prevăzută la art. 170 alin. (1), cumulată din una sau mai multe surse de venit din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b), corespunzătoare veniturilor estimate/realizate sau pentru care s-a aplicat reținerea la sursă în cursul anului, după caz, este mai mică decât cea corespunzătoare unei baze de calcul egală cu nivelul de 6 salarii minime brute pe țară în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120, persoanele fizice datorează o diferență de contribuție de asigurări sociale de sănătate până la nivelul celei corespunzătoare bazei de calcul egală cu 6 salarii minime brute pe țară în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120 și depun declarația prevăzută la art. 122, până la data de 25 mai inclusiv a anului următor celui de realizare a veniturilor.

(6) În situația în care, în cursul anului de realizare a veniturilor, persoanele fizice obțin, din una sau mai multe surse de venit, venituri din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. b), în vederea determinării contribuției de asigurări sociale de sănătate de plată se ia în calcul contribuția reținută la sursă de către plătitorii de venituri prevăzuți la art. 68¹ alin. (2).

(7) În situația în care, în cursul anului de realizare a veniturilor, persoanele fizice realizează venituri din contracte de activitate sportivă de la mai mulți plătitori de venituri prevăzuți la art. 68¹ alin. (2) și contribuția de asigurări sociale de sănătate reținută la sursă, este mai mare decât cea corespunzătoare unei baze de calcul egală cu nivelul de 60 salarii minime brute pe țară în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120, acestea au obligația recalculării contribuției de asigurări sociale de sănătate, prin depunerea declarației prevăzută la art. 122, până la data de 25 mai inclusiv a anului următor celui de realizare a veniturilor. Pentru diferența de contribuție de asigurări sociale de sănătate rezultată în plus, în urma recalculării, persoana fizică are obligația calculării, declarării și plății impozitului pe venit.

(8) Diferența de contribuție de asigurări sociale de sănătate rezultată în plus, în urma recalculării, stabilită conform alin. (7), diminuată cu impozitul pe venit, se compensează/restituie, după caz, potrivit prevederilor art. 167, respectiv art. 168 din Legea nr. 207/2015, cu modificările și completările ulterioare.

(9) Diferența de contribuție de asigurări sociale de sănătate prevăzută la alin. (5) nu se datorează în cazul în care, în anul fiscal precedent, persoana fizică a realizat venituri din:

a) salarii și asimilate salariilor la un nivel cel puțin egal cu 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare în perioada în care au fost realizate veniturile; sau

b) din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h), pentru care datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate la un nivel cel puțin egal cu 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a declarației prevăzute la art. 120.

(10) Prevederile alin. (9) se aplică și persoanelor fizice care în anul precedent s-au încadrat în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate prevăzute la art. 154 alin. (1) lit. a)—c) și e)—g).

(11) Plătitorii de venituri prevăzuți la art. 68¹ alin. (2) au obligația de a elibera persoanelor fizice beneficiare de astfel de venituri un document cu privire la nivelul contribuției de asigurări sociale de sănătate reținute la sursă, până în ultima zi a lunii februarie inclusiv a anului curent, pentru anul precedent, în vederea stabilirii de către aceștia a diferenței de contribuție de asigurări sociale de sănătate prevăzută la alin. (5) sau (7), după caz.

(12) Contribuția de asigurări sociale de sănătate stabilită potrivit prevederilor alin. (1), (5) sau (7) se evidențiază în Declarația unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice.

(13) Declarația unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice prevăzută la art. 122 și Declarația unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice prevăzută la art. 120 în cazul persoanelor fizice care au realizat un venit net anual egal cu cel estimat, respectiv care determină venitul net anual pe baza normelor de venit prevăzute la alin. (3), constituie titlu de creanță fiscală în sensul Legii nr. 207/2015, cu modificările și completările ulterioare.

(14) Termenul de plată a contribuției de asigurări sociale de sănătate este până la data de 25 mai, inclusiv a anului următor celui pentru care se datorează contribuția.

(15) Persoanele fizice prevăzute la art. 170 alin. (1) pot efectua plăți reprezentând contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată, oricând până la împlinirea termenului de plată.

(16) Se pot acorda bonificații de până la 10% din contribuția de asigurări sociale de sănătate. Nivelul bonificației, termenele de plată și condițiile de acordare se stabilesc prin legea anuală a bugetului de stat.

(17) Procedura de aplicare a prevederilor alin. (16) se stabilește prin ordin al ministrului finanțelor care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.»

30. După articolul 174 se introduce un nou articol, art. 174¹, cu următorul cuprins:

«Stabilirea, declararea și plata contribuției de asigurări sociale de sănătate în cazul persoanelor care realizează venituri din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. c)—h)

Art. 174¹. — [...] (12) Persoanele fizice prevăzute la alin. (6) și (7) nu depun declarația prevăzută la art. 120. [...]

[...]

45. La articolul 291, după alineatul (37) se introduce un nou alineat, alin. (38), cu următorul cuprins:

«(38) Se organizează „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA”, în format electronic, pe baza informațiilor din actele juridice între vii care au ca obiect transferul dreptului de proprietate pentru locuințele prevăzute la alin. (2) lit. m) pct. 3, autentificate începând cu data de 1 ianuarie 2024 și a informațiilor din „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, începând cu 1 ianuarie 2023”. Procedura privind organizarea „Registrului achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA” se stabilește prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală, cu consultarea Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România. Notarii publici au obligația:

a) să verifice îndeplinirea condiției referitoare la achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei, exclusiv TVA, cu cota redusă de TVA, prin consultarea „Registrului achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA”, înainte de autentificarea actelor juridice între vii care au ca obiect transferul dreptului de proprietate sau plata în avans pentru achiziția unei astfel de locuințe și, în situația în care constată că nu este îndeplinită această condiție, să le autentifice doar dacă livrarea se efectuează cu cota standard de TVA;

b) să completeze „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA” la data autentificării actelor juridice între vii care au ca obiect transferul dreptului de proprietate pentru locuințele prevăzute la alin. (2) lit. m) pct. 3;

c) să înscrie în actele juridice între vii care au ca obiect transferul dreptului de proprietate sau plata în avans pentru achiziția unei locuințe prevăzute la alin. (2) lit. m) pct. 3 mențiuni cu privire la respectarea obligațiilor prevăzute la lit. a) și, după caz, la lit. b);

d) să înscrie în actele juridice între vii care au ca obiect transferul dreptului de proprietate sau plata în avans pentru locuințele prevăzute la alin. (2) lit. m) pct. 3 cota de TVA aplicată, indiferent dacă TVA se aplică la preț sau este inclusă în preț.»

[...]

65. După articolul 500 se introduce un nou titlu, titlul X¹, alcătuit din art. 500¹—500³, cu următorul cuprins:

«TITLUL X¹

Impozitul special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare

[...]

Plata impozitului și depunerea declarației fiscale

Art. 500³. — (1) Impozitul special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare este datorat pentru întregul an fiscal de persoanele prevăzute la art. 500¹. [...]

[...]

Art. V. — (1) Prin derogare de la prevederile art. 291 alin. (2) lit. m) pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta lege, în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2024, se aplică o cotă redusă de TVA de 5% pentru livrarea de locuințe care au o suprafață utilă de maximum 120 mp, exclusiv anexele gospodărești, a căror valoare, inclusiv a terenului pe care sunt construite, nu depășește suma de 600.000 lei, exclusiv taxa pe

valoarea adăugată, achiziționate de persoane fizice în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, dacă au încheiat în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2023 acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziționarea unei astfel de locuințe.

(2) Persoana fizică poate achiziționa, în perioada 1 ianuarie—31 decembrie 2024, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, o singură locuință cu cota redusă de TVA de 5% conform alin. (1) sau 9% conform art. 291 alin. (2) lit. m) pct. 3 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta lege.

[...]

Art. VII. — (1) Prevederile art. III intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2024, cu următoarele excepții:

a) prevederile pct. 8—10, pct. 16—20, pct. 22—24, pct. 27, pct. 35 și 36 care intră în vigoare la data de întâi a lunii următoare intrării în vigoare a prezentei legi și se aplică începând cu veniturile aferente aceleiași luni;

b) prevederile pct. 13 intră în vigoare începând cu data de 1 iulie 2024 și se aplică deciziilor de impunere emise de organele fiscale începând cu aceeași dată;

c) prevederile pct. 49 și 50 care intră în vigoare la data de 1 iulie 2024;

d) prevederile pct. 54 și 58—63 care intră în vigoare la 15 zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

[...]

Art. XIV. — [...] (2) Conducătorii instituțiilor și autorităților publice prevăzute la art. XIII lit. a), după caz, au obligația de a mandata reprezentanții legali ai acestora în adunările generale ale acționarilor/consiliile de administrație, după caz, ale operatorilor economici care funcționează sub autoritatea/coordonarea/subordonarea acestora, în termen de cel mult 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, pentru a aproba măsurile specifice care sunt necesare pentru aplicarea prevederilor prezentei legi. Măsurile specifice rezultate din aplicarea prevederilor prezentei legi trebuie puse în aplicare de către organele de conducere executivă ale operatorilor economici, până cel târziu la data de 31 decembrie 2023 cu excepția situațiilor în care pentru anumite categorii specifice de măsuri nu se prevăd alte termene. Organele de conducere executivă ale operatorilor economici răspund potrivit legii de aplicarea prevederilor prezentei legi.

[...]

(5) Conducătorii institutelor/institutelor naționale/comisiilor/comisiilor de specialitate care se află în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice centrale sau locale au obligația de a lua măsurile legale care se impun pentru a pune în aplicare prevederile prezentei legi până cel târziu la data de 31 decembrie 2023 afară de cazurile în care sunt prevăzute termene specifice pentru a pune în aplicare prevederile prezentei legi. Conducătorii institutelor/institutelor naționale/comisiilor/comisiilor de specialitate care se află în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice centrale sau locale răspund potrivit legii de aplicarea prevederilor prezentei legi.

SECȚIUNEA 1

Măsuri economico-financiare referitoare la autoritățile/instituțiile publice

Art. XV. — (1) Numărul total al posturilor de demnitate publică aprobate aferente funcțiilor de secretar de stat, consilier de stat, subsecretar de stat, vicepreședinte și al funcțiilor asimilate acestora, se reduce până la data de 1 ianuarie 2024 cu minimum 25%.

[...]

Art. XVII. — [...] (3) Măsurile privind reorganizarea structurilor funcționale ca urmare a aplicării prevederilor prezentului articol, inclusiv organigramele, statele de funcții, regulamentele de organizare și funcționare se aprobă, în condițiile legii până la data de 31 decembrie 2023.

(4) Personalul cu funcții de conducere eliberat din funcția de conducere deținută ca urmare a reorganizării beneficiază de drepturile prevăzute de lege. Acesta are dreptul de a ocupa o funcție de conducere vacantă de același nivel sau o funcție de conducere de nivel ierarhic inferior vacantă, pentru care îndeplinește condițiile de ocupare. Dacă nu există o funcție de conducere vacantă corespunzătoare postului ocupat, aceasta se transformă în funcție de execuție care corespunde studiilor și vechimii în specialitatea funcționarului de conducere. Funcția de conducere poate fi transformată într-o funcție de conducere superioară cu încadrarea în normativul de personal și procentul de funcții de conducere prevăzute de prezenta lege iar personalul cu funcții de conducere îl poate ocupa cu acordul funcționarului în cauză, dacă personalul cu funcție de conducere îndeplinește condițiile de vechime și studii de specialitate prevăzute de lege pentru aceasta.

(5) Nu intră sub incidența prevederilor alin. (1) posturile care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, se regăsesc într-una din următoarele categorii:

[...]

c) posturile pentru care sunt în curs de desfășurare procedurile de proba scrisă sau interviu, ori care se află sub incidența art. 619 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare;

[...]

l) personalul contractual pentru organizarea de spectacole și concerte, organizarea și valorificarea patrimoniului mobil și imobil, constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți;

[...]

n) alte posturi care urmează să se aprobe prin memorandum de Guvern în situații temeinic justificate.

[...]

(7) Se poate aproba înființarea de noi posturi pentru instituțiile prevăzute la alin. (2), numai începând cu data de 1 iulie 2024 numai în cazuri temeinic justificate prin memorandum aprobat în Guvernul României sau, după caz, la nivel local numai cu aprobarea autorităților administrației publice locale prin hotărâre a consiliilor locale/județene.

(8) Numărul maxim al posturilor corespunzător fiecărei unități/subdiviziuni administrativ-teritoriale, stabilit potrivit art. III alin. (81) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 63/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, precum și pentru stabilirea unor măsuri financiare, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 13/2011, cu modificările și completările ulterioare, și pct. 1 din anexa la respectiva ordonanță de urgență se reduce cu 10% începând cu data de 1 noiembrie 2023.

Art. XVIII. — [...] (2) Personalul încadrat în funcția publică de șef birou beneficiază de toate drepturile legale odată cu eliberarea din funcția publică, inclusiv prin ocuparea, în condițiile legii, a unei funcții publice de conducere ierarhic superioare corespunzătoare vechimii, studiilor de specialitate sau a unei funcții publice de execuție vacante corespunzătoare vechimii, studiilor de specialitate de comun acord cu conducerea entității publice din care face parte. Dacă nu există o funcție publică vacantă corespunzătoare postului ocupat de acesta se transformă în funcție publică de execuție care corespunde studiilor de

specialitate și vechimii în specialitatea funcționarului public de conducere, de regulă, la nivelul structurii de organizare din care a făcut parte acesta. Funcția publică de conducere de șef birou poate fi transformată într-o funcție publică de conducere superioară cu încadrarea în normativul de personal și procentul de funcții de conducere prevăzute de prezenta lege și personalul cu funcție publică de șef birou o poate ocupa cu acordul acestuia, dacă personalul care a deținut funcția publică de șef birou îndeplinește condițiile de vechime, experiență și studii de specialitate prevăzute de lege pentru acea funcție publică de conducere.

[...]

Art. XIX. — [...] (2) Entitățile publice indiferent de denumirea acestora și forma de organizare care au personal contractual încadrat potrivit legii nu pot deține funcția de șef birou începând cu data de 1 noiembrie 2023.

(3) Prevederile art. XVIII alin. (2) — (4) și alin. (6) se aplică în mod corespunzător.

Art. XX. — [...] (3) Dacă în urma reorganizării entității publice ca urmare a creșterii normativului de personal, personalul încadrat pe o funcție publică de conducere superioară îndeplinește condițiile pentru o funcție publică de conducere inferioară decât cea deținută inițial, cu acordul funcționarului public în cauză acesta poate ocupa funcția publică de nivel ierarhic inferior.

[...]

(5) Personalul cu funcții publice de conducere eliberat din funcția de conducere deținută, ca urmare a reorganizării activității, beneficiază de drepturile prevăzute de lege. Acesta are dreptul de a ocupa o funcție publică de execuție corespunzătoare vechimii și studiilor de specialitate. Dacă nu există o funcție publică de execuție vacantă corespunzătoare, postul ocupat de acesta se transformă în funcție publică de execuție care corespunde vechimii și studiilor de specialitate ale funcționarului public de conducere, de regulă, la nivelul structurii organizatorice din care a făcut parte acesta.

[...]

Art. XXIII. — [...] (3) Dacă din aplicarea prevederilor alin. (1) rezultă că sunt afectate unul sau mai multe posturi de conducere ocuparea acestora ca urmare a reorganizării se va face pe bază de concurs intern potrivit unei metodologii aprobate de conducătorul entității publice.

(4) Personalul cu funcții de conducere eliberat din funcția de conducere deținută ca urmare a reorganizării activității beneficiază de drepturile prevăzute de lege. Acesta are dreptul de a ocupa o funcție de conducere vacantă de același nivel sau o funcție de conducere de nivel ierarhic inferior vacant pentru care îndeplinește condițiile de ocupare. Dacă nu există o funcție de conducere vacantă corespunzătoare, postul ocupat de acesta se transformă în funcție de execuție care corespunde studiilor și vechimii în specialitatea funcției de conducere, de regulă, la nivelul structurii organizatorice din care acesta face parte. Funcția publică de conducere poate fi transformată într-o funcție publică de conducere superioară cu încadrarea în procentul de funcții de conducere prevăzute de prezenta lege și personalul cu funcții de conducere îl poate ocupa cu acordul acestora, dacă personalul cu funcție de conducere îndeplinește condițiile de vechime și studii de specialitate prevăzute de lege pentru acea funcție de conducere.

(5) Prin excepție de la alin. (1), în cazuri temeinic justificate, Guvernul poate aproba prin memorandum un număr mai mare de posturi de conducere.

[...]

Art. XXVI. — Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 18, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

«Art. 18. — (1) Începând cu 1 octombrie 2023, ordonatorii de credite acordă obligatoriu, lunar, pentru personalul încadrat ale căror salarii lunare nete de până la 8.000 lei, inclusiv indemnizații de hrană la nivelul anual a două salarii minime pe economie în vigoare la data de 1 ianuarie 2019, actualizat anual cu indicele prețului de consum comunicat anual de Institutul Național de Statistică, începând cu 2025, cu excepția personalului Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Administrației Naționale a Penitenciarelor, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Telecomunicații Speciale, Administrației Naționale a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale precum și a personalului poliției locale care, potrivit legii, beneficiază de drepturi de hrană în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/1994 privind drepturile de hrană, în timp de pace, ale personalului din sectorul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, republicată, cu modificările și completările ulterioare.»

[...]

Art. XXVII. — [...] (3) Eventualele depășiri ale costului de achiziție pentru aparatele de telefonie mobilă sau ale costurilor cu abonamentele lunare de telefonie mobilă sunt suportate de personalul încadrat beneficiar al serviciilor de telefonie mobilă.

(4) Limita maximă privind consumul de carburanți pentru autoturismele din dotarea instituțiilor și autorităților publice, prevăzute în anexa nr. 3 la Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, aprobată cu modificări prin Legea nr. 247/2002, cu modificările și completările ulterioare, precum și cele aprobate pentru activități specifice, conform alin. (3) al art. 5 din această ordonanță este de 200 litri/lună/autoturism.

(5) Prin excepție de la prevederile alin. (4) limita maximă privind consumul de carburanți nu se aplică pentru funcțiile de demnitate publică și asimilate.

[...]

Art. XXVIII. — (1) Cheltuielile cu activitățile sportive realizate de autoritățile publice locale trebuie să aibă bugetele de venituri și cheltuieli aprobate prin hotărâre de către autoritățile publice locale/județene precum și grilele de salarizare pentru întreg personalul care deservește activitatea sportivă.

[...]

Art. XXIX. — (1) Începând cu data de 1 iulie 2024 instituțiile publice cu personalitate juridică aflate în coordonarea/subordonarea/autoritatea autorităților administrației publice centrale/locale își pot desfășura activitatea dacă îndeplinesc următoarele condiții cumulative:

a) au un număr de peste 50 de posturi aprobate conform legii și efectiv ocupate în structurile organizatorice;

b) activitățile desfășurate de instituțiile publice nu se suprapun sau sunt similare cu alte activități desfășurate de alte instituții publice cu obiect de activitate același sau similar.

(2) Instituțiile publice care nu îndeplinesc condițiile prevăzute la alin. (1) se pot desființa/reorganiza/fuziona sau transfera activitatea și personalul încadrat către alte structuri organizatorice inclusiv către structurile organizatorice aflate în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice locale/centrale/județene prin modificarea corespunzătoare

a numărului de posturi, organigramei și a regulamentelor de organizare și funcționare.

(3) Prin desființare/reorganizare/fuzionare sau transfer al activității către alte structuri organizatorice inclusiv către structurile organizatorice aflate în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice locale/județene/centrale trebuie să rezulte cel puțin următoarele condiții cumulative:

a) o reducere cu cel puțin 15% a numărului de personal proporțional atât pentru funcțiile de conducere cât și pentru funcțiile de execuție;

b) o reducere cu cel puțin 15% a cheltuielilor de funcționare, respectiv a cheltuielilor materiale și servicii.

(4) Forma prin care se reorganizează instituțiile publice care nu îndeplinesc condițiile prevăzute la alin. (1) respectiv: desființare/reorganizare/fuzionare sau transfer de activitate și număr de personal se aprobă prin hotărâri ale Guvernului României sau, după caz, prin hotărâri ale autorităților administrației publice locale/județene, după caz.

(5) Personalul disponibilizat ca urmare a aplicării prevederilor alin. (2) beneficiază de toate drepturile legale salariale prevăzute de lege.

(6) Conducătorii autorităților administrației publice centrale/locale/județene care au în subordine/coordonare/autoritate instituții publice/entități publice inclusiv instituțiile publice asimilate cărora le sunt incidente prevederile alin. (1) au obligația de a publica pe pagina de internet proprie, în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi lista instituțiilor publice care se vor desființa/reorganiza/fuziona sau își vor transfera activitatea și personalul încadrat către alte structuri organizatorice inclusiv către structurile organizatorice aflate în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice locale/centrale/județene. Procesul de desființare/reorganizare/fuzionare se va desfășura în perioada 1 octombrie 2023 — 1 ianuarie 2024.

(7) Până la data de 31 decembrie 2023 conducătorii autorităților administrației publice centrale/locale/județene care au în subordine/coordonare/autoritate instituții publice/entități publice inclusiv instituțiile publice asimilate cărora le sunt incidente prevederile alin. (1) au obligația de a finaliza procesul de desființare/reorganizare/fuzionare sau transfer de activitate prin aprobarea noilor organigrame, state de funcții, regulamente de organizare și funcționare precum și orice alte documente care sunt necesare. În urma procesului de desființare/reorganizare/fuzionare sau transfer de activitate pot fi păstrate structuri organizatorice fără personalitate juridică astfel încât anumite categorii de activități să nu fie afectate cu condiția îndeplinirii prevederilor alin. (3) lit. a) și b).

(8) Guvernul României poate aproba prin memorandum excepții de la procesul de desființare/reorganizare/fuzionare sau transfer al activității către alte structuri organizatorice pentru instituțiile publice/entitățile publice numai în situațiile în care activitatea instituțiilor publice/entităților publice este considerată unică.

(9) În sensul alin. (8) activitatea unei instituții publice/entitate publică este considerată unică dacă îndeplinește una din următoarele condiții:

a) activitatea desfășurată de instituția publică/entitatea publică este unică prin specificul său;

b) sunt instituții publice/entități publice care reprezintă elemente de identitate națională ale României;

c) impactul procesului de comasare/desființare/reorganizare/fuzionare sau transfer al activității este major asupra mediului educațional, cultural, economico-social, ori asupra identității etnice a minorității/minorităților naționale.

(10) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1) instituțiile publice din domeniul culturii de interes județean și local, precum și instituțiile publice din domeniul culturii care au fost înființate ca urmare a unor legi speciale, acorduri internaționale sau ca urmare a primirii unor donații cu sarcini, instituții care susțin/promovează identitatea minorităților naționale, instituțiile prefectului, structurile cu organizare militară/de poliție, cluburile sportive de interes național și local precum și orice alte instituții publice care se aprobă prin memorandum de către Guvernul României.

(11) Prin excepție de la termenul prevăzut la alin. (1) pentru instituțiile publice/entități publice inclusiv instituțiile publice din domeniul educației, sănătății, asistenței și protecției sociale, cultură precum și din alte domenii aprobate prin memorandum în Guvernul României termenul de intrare în vigoare pentru procesul de comasare/desființare/reorganizare/fuzionare sau transfer al activității este data de 1 ianuarie 2025.

(12) Prin excepție de la prevederile alin. (1) instituțiile publice care au peste 50 de posturi aprobate și își desfășoară activitatea în același domeniu de activitate se pot desființa/reorganiza/fuziona sau transfera activitatea și personalul încadrat către alte structuri organizatorice inclusiv către structurile organizatorice aflate în coordonarea/autoritatea/subordonarea autorităților administrației publice locale/centrale/județene prin modificarea corespunzătoare a numărului de posturi, organigramei și a regulamentelor de organizare și funcționare, cu aprobarea Guvernului României sau, după caz, prin hotărâre a consiliilor locale/județene.

(13) Măsurile prevăzute la alin. (1) nu se aplică Agenției Naționale a Bunurilor Indisponibilizate precum și Direcției pentru Luptă Antifraudă.

[...]

Art. XXXI. — (1) Începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi numărul consilierilor din cadrul cabinetelor președinților consiliilor de administrație, președinților, vicepreședinților, directorilor generali, directorilor generali adjuncți precum și din alte cabinete ale conducătorilor de la nivelul operatorilor economici se reduce cu 50% din numărul de posturi aprobate.

[...]

Art. XXXIII. — Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernarea corporativă a întreprinderilor publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 883 din 14 decembrie 2011, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 111/2016, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 5, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

«Art. 5. — (1) Regia autonomă este administrată de un consiliu de administrație format din 3—5 persoane, dintre care cel mult 2 sunt desemnate de autoritatea publică tutelară.»

2. La articolul 8, alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:

«(3) Remunerația membrilor neexecutivi ai consiliului de administrație constă într-o indemnizație fixă lunară. Indemnizația fixă nu poate depăși de maximum 3 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de regia autonomă, la nivel de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică anterior numirii. Nivelul remunerației, în cadrul plafonului, este propus de comitetul de remunerare al consiliului de administrație al regiei autonome, avizat de autoritatea publică tutelară și notificat Agenției pentru Monitorizarea și Evaluarea Performanțelor Întreprinderilor

Publice, luând în considerare criteriile de referință din sectorul privat, precum și complexitatea operațiunilor desfășurate de regia autonomă.

(4) Remunerația membrilor executivi ai consiliului de administrație este formată dintr-o indemnizație fixă lunară care nu poate depăși de maximum 3 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de regia autonomă, la nivel de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică anterior numirii, și dintr-o componentă variabilă. Componenta fixă lunară a membrilor executivi ai consiliilor de administrație poate depăși de 3 ori dar nu mai mult de maximum 6 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de regia autonomă, la nivel de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică pentru perioadele lunare în care regia autonomă îndeplinește cumulativ cel puțin următoarele condiții:

- a) nu are datorii restante față de bugetul general consolidat;
- b) nu are datorii restante față de furnizori și față de alți creditori;
- c) are programele de investiții implementate conform graficelor de execuție;
- d) nu are înregistrate pierderi contabile anterioare și nu înregistrează pierderi contabile curente.

Componenta variabilă va avea la bază indicatorii de performanță financiari și nefinanciari, negociați și aprobați de autoritatea publică tutelară, diferiți de cei aprobați pentru administratorii neexecutivi, determinați cu respectarea metodologiei aprobate prin ordin comun de Ministerul Finanțelor și Secretariatul General al Guvernului. Componenta variabilă nu poate depăși de maximum 6 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de regia autonomă și se acordă numai dacă regia autonomă îndeplinește cumulativ cel puțin următoarele condiții:

- a) nu are datorii restante față de bugetul general consolidat;
- b) nu are datorii restante față de furnizori și față de alți creditori;
- c) are programele de investiții implementate conform graficelor de execuție;
- d) nu are înregistrate pierderi contabile anterioare și nu înregistrează pierderi contabile curente;
- e) nivelul ratei de profitabilitate determinată ca raport între profitul net și cifra de afaceri este mai mare de 5%;
- f) creșterea cifrei de afaceri în anul curent față de anul precedent este mai mare de 2,5%.»

3. La articolul 8, alineatele (4)¹ și (4)² se abrogă.

4. La articolul 28, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

«(2) Consiliul de administrație este format din 5—7 membri în cazul întreprinderilor publice care îndeplinesc următoarele condiții cumulative:

- a) au înregistrat o cifră de afaceri în ultimul exercițiu financiar superioară echivalentului în lei al sumei de 7.300.000 euro;
- b) au cel puțin 50 de angajați.»

5. La articolul 37, alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

«(2) Remunerația membrilor neexecutivi ai consiliului de administrație sau ai consiliului de supraveghere este formată dintr-o indemnizație fixă lunară. Indemnizația fixă lunară nu poate depăși de 3 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de societate, la nivel

de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică anterior numirii. Nivelul remunerației este propus de comitetul de remunerare al consiliului de administrație sau al consiliului de supraveghere al întreprinderii publice, avizat de Agenția pentru Monitorizarea și Evaluarea Performanțelor Întreprinderilor Publice și aprobat de adunarea generală a acționarilor, luând în considerare criteriile de referință din sectorul privat, precum și complexitatea operațiunilor desfășurate de întreprinderea publică.

(3) Remunerația membrilor executivi ai consiliului de administrație sau ai consiliului de supraveghere este formată dintr-o indemnizație fixă lunară și o indemnizație variabilă. Indemnizația fixă lunară nu poate depăși de 3 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de societate, la nivel de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică anterior numirii. Componenta fixă lunară a membrilor executivi ai consiliilor de administrație poate depăși de 3 ori dar nu mai mult de maximum 6 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de societate, la nivel de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică pentru perioadele lunare în care societatea îndeplinește cumulativ cel puțin următoarele condiții:

- a) nu are datorii restante față de bugetul general consolidat;
- b) nu are datorii restante față de furnizori și față de alți creditori;
- c) are programele de investiții implementate conform graficelor de execuție;
- d) nu are înregistrate pierderi contabile anterioare și nu înregistrează pierderi contabile curente.

Componenta variabilă nu poate depăși de 6 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de societate și va avea la bază indicatorii de performanță financiari și nefinanciari, negociați și aprobați de autoritatea publică tutelară, determinați cu respectarea metodologiei aprobate prin ordin comun al ministrului finanțelor și al secretarului general al Guvernului și se acordă numai dacă sunt îndeplinite cumulativ cel puțin următoarele condiții:

- a) nu are datorii restante față de bugetul general consolidat;
- b) nu are datorii restante față de furnizori și față de alți creditori;
- c) are programele de investiții implementate conform graficelor de execuție;
- d) nu are înregistrate pierderi contabile anterioare și nu înregistrează pierderi contabile curente;
- e) nivelul ratei de profitabilitate determinată ca raport între profitul net și cifra de afaceri este mai mare de 5%;
- f) creșterea cifrei de afaceri în anul curent față de anul precedent este mai mare de 2,5%.»

6. La articolul 37, alineatul (4¹) se abrogă.

Art. XXXIV. — (1) Numărul de membri ai consiliilor de supraveghere/comitetelor de specialitate precum și ai altor comitete organizate pe lângă consiliile de administrație sau alte organe de conducere indiferent de natura acestora, denumirea acestora și modul de organizare nu poate să fie mai mare de 5 persoane.

(2) Prevederile alineatului (1) nu se aplică operatorilor economici ale căror acțiuni sunt listate la bursă precum și instituțiilor de credit, fondurilor de garantare și contragarantare la care statul este acționar unic/majoritar.

Art. XXXV. — Conducătorii autorităților publice centrale/județene și locale la care Statul Român sau, după caz, unitățile administrativ teritoriale sunt acționari unici sau majoritari la companiile naționale/societățile naționale/societățile respectiv au în coordonare/subordonare/autoritate regii autonome au obligația de a împuternici reprezentanții legali ai acestora în adunarea generală a acționarilor sau consiliile de administrație, după caz, pentru a lua măsurile legale ce se impun în vederea ducerii la îndeplinire a prevederilor art. XXXI, XXXII, XXXIII și XXXIV. Măsurile dispuse de reprezentanții legali în adunările generale ale acționarilor sau, după caz, ale consiliilor de administrație sunt obligatorii pentru membrii executivi/neexecutivi ai consiliilor de administrație.

Art. XXXVI. — (1) Membrii neexecutivi și executivi din consiliile de administrație, ai operatorilor economici ale căror remunerații aflate în plată la data intrării în vigoare a prezentei legi depășesc limitele prevăzute la art. XXXIII au obligația renegocierii clauzelor contractuale în noile condiții și încheierii de acte adiționale la contractele de mandat pentru încadrarea remunerațiilor în limitele prevăzute de lege.

(2) În situația în care părțile nu se înțeleg, autoritățile publice tutelare/consiliul de administrație, după caz, au posibilitatea revocării din funcție a acestora, cu respectarea legislației în vigoare.

(3) Pentru membrii executivi și neexecutivi din consiliile de administrație ai operatorilor economici ale căror remunerații aflate în plată la data intrării în vigoare a prezentei legi se încadrează în/sub limitele prevăzute la art. XXXIII, acestea rămân în plată în condițiile prevăzute în contractele de mandat.

Art. XXXVII. — (1) Remunerațiile lunare ale conducătorilor operatorilor economici care nu sunt membri executivi ai consiliilor de administrație în cazul sistemului unitar, respectiv remunerațiile membrilor directoratului în cazul sistemului dualist nu pot depăși de 3 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de societate, la nivel de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică anterior numirii.

(2) Remunerațiile conducătorilor operatorilor economici care nu sunt membri executivi ai consiliilor de administrație în cazul sistemului unitar, respectiv remunerațiile membrilor directoratului în cazul sistemului dualist pot depăși de 3 ori dar nu mai mult de maximum 6 ori media pe ultimele 12 luni a câștigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfășurată conform obiectului principal de activitate înregistrat de operatorii economici la nivel de clasă conform clasificății activităților din economia națională, comunicat de Institutul Național de Statistică pentru perioadele lunare în care sunt îndeplinite cumulativ, cel puțin următoarele condiții:

- a) nu are datorii restante față de bugetul general consolidat;
- b) nu are datorii restante față de furnizori și față de alți creditori;
- c) are programele de investiții implementate conform graficelor de execuție;
- d) nu are înregistrate pierderi contabile anterioare și nu înregistrează pierderi contabile curente.

(3) Conducătorii operatorilor economici care nu sunt membri executivi ai consiliilor de administrație în cazul sistemului unitar, respectiv membrii directoratului în cazul sistemului dualist, ale căror remunerații depășesc limita de remunerație prevăzută la alin. (1), au obligația renegocierii clauzelor contractuale în noile condiții și încheierii de acte adiționale la contractele de mandat pentru încadrarea remunerațiilor în limitele prevăzute de lege.

(4) În situația în care părțile nu se înțeleg, consiliul de administrație are posibilitatea revocării din funcție a acestora, cu respectarea legislației în vigoare.

(5) Conducătorii operatorilor economici care nu sunt membri executivi ai consiliilor de administrație în cazul sistemului unitar, respectiv remunerațiile membrilor directoratului în cazul sistemului dualist care nu depășesc limita de remunerație prevăzută la alin. (1) rămân în plată cu remunerațiile astfel cum acestea sunt prevăzute.

(6) Salariile de bază, plățile de ore suplimentare, inclusiv sporurile personalului încadrat în cadrul operatorilor economici nu pot depăși maximum 80% din nivelul componentei fixe ale membrilor executivi ai consiliilor de administrație sau, după caz, a remunerațiilor conducătorilor care nu fac parte din consiliile de administrație.

(7) Structurile organizatorice ale operatorilor economici se pot organiza numai dacă sunt îndeplinite următoarele normative de personal:

a) organizarea de departamente/servicii de specialitate indiferent de denumirea acestora numai pentru un număr minimum de 10 posturi în subordine;

b) organizarea de direcții de specialitate/structuri organizatorice superioare departamentelor/serviciilor prevăzute la lit. a) numai pentru un număr de minimum 20 de posturi în subordine;

c) organizarea de direcții generale de specialitate/structuri organizatorice superioare direcțiilor de specialitate prevăzute la lit. b) numai pentru un număr de minimum 35 de posturi în subordine.

(8) Numărul funcțiilor de conducere din structurile organizatorice ale operatorilor economici este de maximum 8% din numărul total de posturi aprobate.

(9) Personalul cu funcții de conducere eliberat din funcția de conducere deținută ca urmare a neîncadrării în procentul de funcții de conducere prevăzut la alin. (8) are dreptul de a ocupa o poziție vacantă de conducere, dacă aceasta există, pe baza unei proceduri stabilite și aprobate de către consiliul de administrație/supraveghere, după caz. Dacă nu există o poziție de conducere vacantă corespunzătoare, postul ocupat de acesta se transformă în post de execuție care corespunde studiilor, experienței și vechimii în specialitatea acestuia.

(10) Conducătorii autorităților publice centrale și locale la care Statul Român sau după caz unitățile administrativ-teritoriale sunt acționari unici/majoritari la operatorii economici au obligația de a împuternici reprezentanții legali ai acestora în adunarea generală a acționarilor/consiliul de administrație, după caz, pentru a duce la îndeplinire prevederile alin. (1)—(8). Măsurile dispuse de reprezentanții legali în adunările generale ale acționarilor sau, după caz, ale consiliilor de administrație sunt obligatorii pentru membrii executivi/neexecutivi ai consiliilor de administrație inclusiv pentru personalul structurilor din subordine.

[...]

Art. LI. — (1) Prin derogare de la prevederile art. 21 din Legea nr. 25/2023 privind integrarea voluntară a organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul European de Cercetare, precum și pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, institutele, centrele sau stațiunile de cercetare-dezvoltare, respectiv institutele naționale de cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 7 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, încadrate în clasa a III-a de performanță în urma evaluării performanței pentru integrare desfășurată în baza Legii

nr. 25/2023 fuzionează cu alte organizații de cercetare sau se desființează și se lichidează la propunerea ordonatorilor principali de credite în subordonarea/coordonarea/autoritatea cărora acestea se află. Procesul de evaluare a performanței pentru integrare se desfășoară prin grija ordonatorilor principali de credite în subordinea/coordonarea/autoritatea institutelor, centrele sau stațiunile de cercetare-dezvoltare se află până cel târziu la data de 31 decembrie 2024.

[...]

Art. LIV. — (1) Institutele, institutele naționale, comisiile/comisiile de specialitate indiferent de natura acestora și forma lor de organizare aflate în coordonarea/subordonarea/autoritatea/controlul Parlamentului României și a Secretariatului General al Guvernului care îndeplinesc cumulativ, condițiile de mai jos, intră în proces de desființare și lichidare astfel:

a) au un număr de maximum 25 de posturi prevăzute în organigramele și statele de funcții aprobate potrivit legii;

b) rezultatele activității desfășurate nu stau la baza fundamentării strategiilor respectiv politicilor publice;

c) raportul dintre volumul de muncă a activității desfășurate/rezultatele obținute nu justifică funcționarea entității publice;

d) activitatea desfășurată nu este de interes și uz public;

e) entitatea publică a avut un număr de sub 100 de interacțiuni/răspunsuri/petiții al căror beneficiar a fost populația;

f) are încadrat personal cu funcții de conducere în procent de peste 8%;

g) au avut constatări prin rapoarte ale Curții de Conturi prin care se constată abateri și prejudicii ca urmare a încălcării legislației.

[...]

(3) Procesul de desființare și lichidare, de valorificare a patrimoniului existent prevăzut la alin. (1) se aprobă prin lege de către Parlamentul României, la propunerea Guvernului sau la inițiativa Secretariatului General al Guvernului României și se desfășoară în perioada 1 octombrie 2023—30 iunie 2024.

[...]

Art. LV. — (1) Începând cu data intrării în vigoare a legii prevăzute la alin. (4) serviciile publice aflate în coordonarea/subordonarea/autoritatea unor autorități publice centrale se transferă în autoritatea/coordonarea/subordonarea consiliilor județene.

(2) Fac parte din categoriile de servicii publice aflate în coordonarea/subordonarea/autoritatea unor autorități publice centrale în sensul alin. (1) următoarele:

a) Direcțiile județene de familie și tineret care se află în subordinea Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse;

b) Direcțiile județene de sport care se află în subordinea Agenției Naționale pentru Sport;

c) Palatele copiilor/cluburile elevilor și patrimoniul aferent aflate în subordonarea Ministerului Educației.

(3) Odată cu descentralizarea serviciilor publice prevăzute la alin. (2) și transferul activității acestora către autoritățile publice județene are loc și transferul de patrimoniu precum și a fondurilor necesare pentru a asigura funcționarea corespunzătoare a acestora.

(4) Preluarea personalului încadrat pe posturi, a patrimoniului, activitățile și responsabilitățile transferate, fondurile necesare care urmează a fi alocate se va face prin lege la propunerea Guvernului României și inițiativa ministerelor de linie care au în responsabilitate coordonarea serviciilor publice menționate la alin. (2).

(5) Serviciile publice descentralizate potrivit alin. (2) se află în coordonare metodologică a ministerelor de linie și subordonarea autorităților administrației publice județene și implementează politicile și strategiile publice de interes național inclusiv programe naționale care sunt date în implementare direcțiilor județene.

(6) Prevederile art. 77 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la regimul juridic al descentralizării se aplică în mod corespunzător.”

156. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art. 1 alin. (3)—(5) care consacră statul de drept și democratic și calitatea legii, în componenta referitoare la securitatea juridică a persoanei, ale art. 4 referitor la unitatea poporului și egalitatea între cetățeni, ale art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii, ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, ale art. 44 alin. (8) privind dreptul de proprietate privată, ale art. 45 referitor la libertatea economică, ale art. 56 privind contribuțiile financiare, ale art. 61 referitor la rolul și structura Parlamentului, ale art. 69 alin. (1) privind mandatul reprezentativ al deputaților și senatorilor, ale art. 108 privind actele Guvernului, ale art. 114 referitor la angajarea răspunderii Guvernului, ale art. 120 alin. (1) privind principiile de bază ale administrației publice din unitățile administrativ-teritoriale, ale art. 135 alin. (1) referitor la principiile economiei, ale art. 136 privind proprietatea și ale art. 147 alin. (1), (2) și (4) referitor la deciziile Curții Constituționale.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

157. În prealabil examinării obiecției de neconstituționalitate, Curtea are obligația verificării condițiilor de admisibilitate ale acesteia, prin prisma titularului dreptului de sesizare, a termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și a obiectului controlului de constituționalitate. Dacă primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează să fie cercetate în ordinea antereferită, iar constatarea neîndeplinirii uneia dintre ele are efecte dirimante, făcând inutilă analiza celorlalte condiții (Decizia Curții Constituționale nr. 66 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 213 din 9 martie 2018, paragraful 38).

158. Obiecția de neconstituționalitate îndeplinește condițiile prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție atât sub aspectul titularului dreptului de sesizare, sub aspectul obiectului său, fiind vorba despre o lege adoptată și nepromulgată, cât și sub cel al titularului dreptului de sesizare, aceasta fiind formulată de un număr de 59 de deputați.

159. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament, iar, potrivit art. 77 alin. (3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare.

160. Examinând fișa legislativă a actului normativ, Curtea reține că legea supusă controlului de constituționalitate a fost adoptată în urma angajării răspunderii Guvernului. Proiectul de lege a fost înregistrat la Camera Deputaților în data de 26 septembrie 2023; totodată, s-a stabilit ca amendamentele la proiectul de lege să fie depuse la Secretariatul General al Camerei Deputaților sau la Secretariatul General al Senatului, după caz, în aceeași zi, ora 13.00, iar ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului consacrată angajării răspunderii Guvernului asupra acestui proiect de lege să aibă loc la data de 26 septembrie 2023, ora 18.00. Conform unei adrese a Guvernului din data de 26 septembrie 2023, proiectul de lege a fost modificat și completat ca urmare a includerii unor amendamente formulate de senatori și deputați, în conformitate cu art. 114 alin. (3) din Constituție, acceptate de Guvern. La data de 26 septembrie 2023, Guvernul și-a angajat răspunderea în fața Parlamentului pe acest proiect de lege, potrivit art. 114 din Constituție. Întrucât nu a fost depusă nicio moțiune de cenzură în termen de 3 zile de la prezentarea proiectului de lege, acesta a fost considerat adoptat. Legea astfel adoptată a fost depusă, la data de 29 septembrie 2023, la secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii, iar în aceeași zi a fost formulată prezenta obiecție de neconstituționalitate.

161. Curtea urmează să rețină că, în cazul de față, obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în termenul prevăzut de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 (29 septembrie 2023), fiind admisibilă sub aspectul respectării termenului în care poate fi sesizată instanța de control constituțional [a se vedea ipoteza întâi din paragraful 70 al Deciziei nr. 67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 13 martie 2018, potrivit căreia „o sesizare a Curții Constituționale (i) va fi întotdeauna admisibilă dacă se realizează în interiorul termenelor legale de 5 zile, respectiv 2 zile, prevăzute de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992”].

162. În consecință, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

(2) Analiza obiecției de neconstituționalitate

(2.1.) Analiza criticilor de neconstituționalitate extrinsecă

163. Potrivit primei critici de neconstituționalitate extrinsecă, modalitatea de adoptare a legii criticate contravine prevederilor art. 1 alin. (4) și (5) și ale art. 114 din Constituție. Din această perspectivă, se susține că (i) nu a existat niciun indiciu în sensul că Guvernul nu ar fi susținut de o majoritate parlamentară și că ar avea nevoie să recurgă la actul extrem al asumării răspunderii parlamentare pentru a coagula o asemenea majoritate; (ii) nu subzistă condițiile urgenței și maximei celerități care să fi determinat o astfel de măsură din partea Guvernului; (iii) nu există o situație extraordinară de procedură de deficit bugetar excesiv constatată potrivit tratatelor Uniunii Europene și regulamentelor subsidiare agreeate la nivel european, care să motiveze o încercare de modificare a Codului fiscal prin procedura angajării răspunderii Guvernului. Alin. (1)—(3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal instituie un principiu esențial în materia reglementărilor normative fiscale, și anume principiul temporizării modificărilor Codului fiscal.

164. Se mai arată că modalitatea de adoptare a legii criticate contravine prevederilor art. 114 din Constituție, deoarece norma fundamentală oferă Guvernului posibilitatea de a-și angaja răspunderea asupra unui proiect de lege unitar, astfel că scopul actului normativ criticat nu a fost unic, ci multiplu, subsumat fiecărui domeniu reglementat, care își păstrează individualitatea.

165. Se susține că nu poate fi angajată răspunderea Guvernului pentru o lege care se încadrează în art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal. Din această perspectivă, se invocă dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție și se susține că este absolut necesară existența unei perioade de *vacatio legis*, în condițiile reglementate de normele fiscale menționate.

166. Curtea constată că susținerea referitoare la structura politică a Parlamentului, care ar fi permis adoptarea proiectului de lege în procedura uzuală sau de urgență, este neîntemeiată. Existența unei majorități parlamentare, având în vedere specificul activității parlamentare, nu exclude adoptarea legii pe calea angajării răspunderii Guvernului, în condițiile în care Constituția nu stabilește, în art. 114, vreo condiționare în acest sens [a se vedea Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 20 ianuarie 2011, Decizia nr. 383 din 23 martie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 281 din 21 aprilie 2011, și Decizia nr. 574 din 4 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 368 din 26 mai 2011].

167. Curtea reține că, potrivit art. 61 alin. (1) teza a doua din Constituție, „Parlamentul este [...] unica autoritate legiuitoare a țării”. Constituția prevede, totodată, două instrumente la dispoziția Guvernului, care îi permit să intre în sfera de reglementare primară a relațiilor sociale — fie prin angajarea răspunderii sale în fața Parlamentului, în condițiile art. 114, fie prin emiterea de ordonanțe, respectiv ordonanțe de urgență, în condițiile art. 115. Câtă vreme utilizarea acestor instrumente se realizează în conformitate cu cadrul constituțional de referință, este respectat rolul Parlamentului, configurat de prevederile cuprinse în art. 61 din Constituție, precitate. Dispozițiile art. 114 din Legea fundamentală, ce constituie sediul materiei în privința angajării răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege, prevăd că angajarea răspunderii Guvernului se realizează „în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședință comună”, că Guvernul este demis dacă o moțiune de cenzură, depusă în termen de 3 zile de la prezentarea proiectului de lege, a fost votată în condițiile art. 113, adică cu votul majorității deputaților și senatorilor, și că, dacă Guvernul nu a fost demis, proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se consideră adoptat. Prin Decizia nr. 1.525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 818 din 7 decembrie 2010, Curtea a statuat că decizia Guvernului de a-și angaja răspunderea nu poate fi cenzurată de Parlament sub aspectul oportunității sale, iar moțiunea de cenzură depusă și votată în condițiile procedurale stabilite prin Constituție și prin Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului este un adevărat instrument de natură constituțională pus la îndemâna Parlamentului în vederea realizării controlului parlamentar asupra activității Guvernului. Constituția nu stabilește în mod expres, la art. 114, nicio condiție referitoare la natura proiectului de lege, structura acestuia, limitarea efectelor proiectului la un singur domeniu de reglementare, interdicția armonizării legilor în vigoare pentru îndeplinirea scopului unic al proiectului de lege, numărul proiectelor de lege cu privire la care Guvernul își poate angaja răspunderea în aceeași zi sau într-un alt interval de timp dat ori cu privire la momentul în care Guvernul decide să își angajeze răspunderea. Aceasta nu înseamnă însă că Guvernul își poate angaja răspunderea oricând și în orice condiții, sens în care Curtea Constituțională s-a pronunțat, reținând că „acceptarea ideii potrivit căreia Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în mod discreționar, oricând și în orice condiții, ar echivala cu transformarea acestei autorități în autoritate publică

legiuitoare, concurentă cu Parlamentul în ceea ce privește atribuția de legiferare” (a se vedea Decizia nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 40 din 19 ianuarie 2010, și Decizia nr. 1.431 din 3 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 12 noiembrie 2010). O interpretare dată dispozițiilor art. 114 din Legea fundamentală în sensul unei puteri discreționare acordate Guvernului este în totală contradicție cu cele statuate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa și, prin urmare, în contradicție cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție, care consacră obligativitatea *erga omnes* a deciziilor Curții Constituționale, încalcând în mod flagrant dispozițiile art. 1 alin. (4) și ale art. 61 alin. (1) din Constituție (a se vedea Decizia nr. 1.431 din 3 noiembrie 2010, precitată).

168. Pornind de la aceste considerente de principiu, bazate pe o interpretare sistematică a dispozițiilor constituționale care configurează rolul Parlamentului și al Guvernului în cadrul regimului de separație și echilibru al puterilor în stat, Curtea a statuat în privința condițiilor în care Guvernul are legitimarea constituțională să își angajeze răspunderea în fața Parlamentului asupra unui proiect de lege, în conformitate cu art. 114 din Constituție, după cum urmează: (i) existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea; (ii) necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate; (iii) importanța domeniului reglementat; (iv) aplicarea imediată a legii în cauză (a se vedea Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, Decizia nr. 383 din 23 martie 2011, Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011, și Decizia nr. 61 din 12 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 5 iunie 2020).

169. Referitor la existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea, Curtea a statuat, în jurisprudența sa, că „hotărârea Guvernului [de a-și angaja răspunderea asupra Legii privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice — s.n.] nu a fost animată exclusiv de elemente de oportunitate, ci de urgența reglementării domeniului vizat prin prisma costurilor sociale ce ar fi putut interveni în lipsa acestei măsuri. Astfel, opțiunea Guvernului în promovarea legii pe această cale se întemeiază, în mod obiectiv, pe urgența reglementării rezultând tocmai din eventualele consecințe profund negative ce ar apărea în lipsa ei” [Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, precitată]. „Este dreptul exclusiv al Guvernului ca în cadrul politicii sale legate de piața muncii să intervină ori de câte ori este necesar [prin adoptarea unei legi de modificare și completare a Codului muncii — s.n.]; însă, în momentul în care cadrul legislativ nu mai corespunde situației economice a țării avute în vedere la adoptarea sa, producând chiar disfuncționalități în modul de funcționare a pieței muncii prin îngreunarea inițiativei private, Guvernul nu doar că are posibilitatea de a interveni, dar și obligația de a corija efectele posibil negative asupra pieței muncii” [Decizia nr. 383 din 23 martie 2011, precitată].

170. Totodată, Curtea a reținut că „prezenta lege [Legea dialogului social — s.n.] integrează într-un sistem unitar mai multe acte de reglementare primară sau secundară anterioare adoptate în domeniul social în perioada 1996—2009 (a se vedea, în acest sens, art. 224 din Legea dialogului social), «acte disparate, elaborate și emise în perioade și contexte socioeconomice diferite», astfel cum se arată în expunerea de motive la legea criticată. Prin urmare, era imperios necesară o unitate de reglementare și acțiune în privința normelor care

vizează sindicatele, patronatele, conflictele de muncă, contractele colective, precum și organizarea și funcționarea organismelor cu atribuții în domeniul dialogului social” [Decizia nr. 574 din 4 mai 2011, precitată]. Corelarea cu o lege recent adoptată, precum și rezolvarea unor disfuncționalități de fapt indică urgența măsurii. Dacă efortul de codificare este rezultatul corijării cadrului legislativ ce nu mai corespundea situației economice a țării avute în vedere la adoptarea sa, al necesității asigurării unității de reglementare, precum și al adaptării cadrului legislativ la noile realități economico-sociale rezultate prin adoptarea unei legi anterioare, rezultă că măsura este urgentă. Lipsa intervenției legislative ar fi perpetuat și adâncit diferențele de reglementare existente, iar lipsa de coeziune a legislației în materia dreptului muncii ar fi avut consecințe negative în funcționarea pieței muncii. „Este justificată atât urgența în adoptarea măsurilor conținute în lege [Legea privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ — s.n.], cât și necesitatea ca legea să fie adoptată cu maximă celeritate, câtă vreme aceasta este menită atât să elimine, pentru perioada imediat următoare, inechitatea în stabilirea salariilor din sistemul național de învățământ, respectiv salarizarea neunitară, în concordanță cu principiile care stau la baza salarizării unitare a personalului plătit din fonduri publice stabilite de reglementarea în această materie. (...) Așa cum se precizează chiar în expunerea de motive a legii, salariații care ocupă funcții identice în cadrul unităților de învățământ de stat sunt remunerați diferit, deși în cadrul acestor unități se desfășoară aceleași activități didactice, ceea ce a determinat o intervenție legislativă pentru înlăturarea acestei inechități” [Decizia nr. 575 din 4 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 368 din 26 mai 2011].

171. Curtea a mai reținut că „expunerea de motive a legii criticate [Legea privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România — s.n.] menționează următoarele motive care au determinat adoptarea ei prin procedura angajării răspunderii Guvernului, și anume: a) complexitatea legilor anterioare de restituire a proprietăților preluate abuziv în perioada regimului comunist; b) incoerențele legislative și jurisprudențiale care s-au produs ca urmare a modificărilor legislative aduse de-a lungul timpului în acest domeniu; c) numărul mare de cereri de restituire rămase nesoluționate până la momentul actual (aproximativ 200.000 dosare aflate în diverse stadii de soluționare); d) lipsa de eficiență a sistemului de restituire a proprietăților din România, constatată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Pentru a remedia această deficiență a sistemului de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin Hotărârea-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României*, a acordat statului român un termen de 18 luni de la data rămânerii definitive a acesteia, termen prelungit succesiv până la data de 12 mai 2013. Acest termen a fost acordat în vederea «adoptării de către autoritățile române a unor măsuri capabile să ofere un remediu adecvat tuturor persoanelor afectate de legile de reparație» (paragraful 241 al Hotărârii-pilot)”. Curtea a reținut că „Guvernul a acționat pentru respectarea termenului-limită acordat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului până la care trebuia adoptată o nouă reglementare legislativă în materia restituirilor imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România. În considerarea urgenței adoptării proiectului de lege, Guvernul a optat pentru procedura de legiferare pe care a considerat-o potrivită raportată la situația dată”. Totodată, Curtea a mai arătat că, prin procedura de legiferare aleasă,

Guvernul nu a încălcat rolul constituțional al Parlamentului și a constatat că Guvernul „a apelat la această procedură o singură dată de la învestirea sa, iar Parlamentul avea posibilitatea să voteze o moțiune de cenzură care să ducă la demiterea Guvernului și, implicit, la respingerea proiectului de lege” [Decizia nr. 232 din 10 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 359 din 17 iunie 2013]. „Examinarea Programului de guvernare 2013—2016, parte integrantă a Hotărârii Parlamentului României nr. 45/2012 pentru acordarea încrederii Guvernului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 21 decembrie 2012, precum și a celorlalte acte depuse la dosar relevă importanța domeniului de reglementare al legii [Legii privind stabilirea unor măsuri de descentralizare a unor competențe exercitate de unele ministere și organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum și a unor măsuri de reformă privind administrația publică — s.n.], inclusiv din perspectiva obiectivelor asumate de Guvern. Descentralizarea administrativă și financiară constituie expresia unui angajament major al Guvernului, așa cum este acesta prevăzut în Programul de guvernare, capitolul *Dezvoltare și administrație*, respectiv «continuarea reformei în administrația publică, cu accent pe creșterea autonomiei colectivităților locale prin declanșarea reală a procesului de descentralizare, cu respectarea principiului subsidiarității». Este vorba despre continuarea unui proces care a început în anul 1991, odată cu adoptarea noii Constituții, și în cadrul căruia au fost parcurse o serie de etape de-a lungul timpului” [Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 79]. „Urgența și celeritatea procedurii au fost motivate în corelație cu adoptarea bugetului pe 2014 și cu faptul că în același an, 2014, începe un nou exercițiu bugetar la nivelul Uniunii Europene. Chiar dacă aceste susțineri nu sunt suficient de argumentate (câtă vreme Guvernul nu a precizat cum ar putea influența aceste modificări — cuprinzând anumite măsuri de descentralizare în raport cu obiectivele propuse — elaborarea de proiecte în vederea absorbției fondurilor europene, în baza noilor competențe), ele susțin recurgerea la procedura angajării răspunderii asupra unui proiect de lege în contextul obiectivelor avute în vedere de Guvern, astfel cum rezultă acestea din expunerea de motive a legii și din Programul de guvernare. Este evidentă intenția Guvernului de a accelera un proces care trenează de peste 20 de ani și de a realiza o corelare a unui segment de legislație, incident în domeniile supuse procesului de descentralizare” [Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, precitată, paragraful 85]. „Obiectul reglementării criticate este circumscris obiectivelor principale cuprinse în Programul de guvernare, a căror realizare impune adoptarea de măsuri care se caracterizează printr-un anumit grad de celeritate, respectiv prin imediata aplicabilitate, dată fiind complexitatea în ansamblu a problematicei pe care o implică procesul de descentralizare administrativă” [Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, paragraful 87].

172. Cu privire la cel de-al doilea criteriu în considerarea căruia Guvernul își poate angaja răspunderea, respectiv necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate, Curtea a statuat în jurisprudența sa că adoptarea cu maximă celeritate a legii, în cauză fiind vorba despre Legea privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, „se constituie într-un element de natură a susține demersul Guvernului, având în vedere că între momentul inițierii acestui proiect de lege și momentul fixat al intrării sale în vigoare era nevoie de o soluție energetică și rapidă de natură a contracara efectele negative expuse în prealabil” [Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010]. Totodată, faptul că o lege, precum Legea de modificare și completare a Codului

muncii, prevede un termen până la data intrării în vigoare nu echivalează cu acceptarea ideii conform căreia legea nu trebuia adoptată cu maximă celeritate și ar fi fost adecvată mai degrabă utilizarea procedurii parlamentare obișnuite sau de urgență. Din contră, termenul în cauză a fost dat tocmai pentru ca destinatarii actului normativ, și anume cvasimajoritatea populației țării, să aibă suficient timp pentru luarea la cunoștință a noilor dispoziții legale. Este, de fapt, o condiție de previzibilitate a legii care nu poate fi transformată într-un argument în sensul că Guvernul nu ar fi avut îndrituirea să folosească un instrument constituțional care să asigure o maximă celeritate în adoptarea legii. Mai mult, Curtea observă că predictibilitatea nu exclude urgența reglementării, întrucât cu cât mai repede era adoptată legea, cu atât mai repede intră în vigoare [Decizia nr. 383 din 23 martie 2011]. „Este justificată atât urgența în adoptarea măsurilor conținute în lege [Legea privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ — s.n.], cât și necesitatea ca legea să fie adoptată cu maximă celeritate, câtă vreme aceasta este menită atât să elimine, pentru perioada imediat următoare, inechitatea în stabilirea salariilor din sistemul național de învățământ, respectiv salarizarea neunitară, în concordanță cu principiile care stau la baza salarizării unitare a personalului plătit din fonduri publice stabilite de reglementarea în această materie. Așa cum se precizează chiar în expunerea de motive a legii, salariații care ocupă funcții identice în cadrul unităților de învățământ de stat sunt remunerați diferit, deși în cadrul acestor unități se desfășoară aceleași activități didactice, ceea ce a determinat o intervenție legislativă pentru înlăturarea acestei inechități” [Decizia nr. 575 din 4 mai 2011, precitată]. Maxima celeritate trebuie analizată în raport cu momentul propus al intrării în vigoare a legii criticate, respectiv cel prevăzut de art. 78 din Constituție. Totodată, existența unei majorități parlamentare, având în vedere specificul activității parlamentare, nu exclude adoptarea legii pe calea angajării răspunderii Guvernului [Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, Decizia nr. 383 din 23 martie 2011, Decizia nr. 574 din 4 mai 2011].

173. Examinând criticile referitoare la condiția urgenței în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea, precum și necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate, consacrate de normele constituționale de referință, astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții Constituționale, anterior citată, Curtea constată că acestea sunt susținute de inițiator în expunerea de motive a legii, unde se precizează, la secțiunea a 2-a, pct. 2.4 că „Neadoptarea acestor măsuri, în regim de urgență, putând avea consecințe negative, în sensul că ar genera: un **impact suplimentar asupra deficitului bugetar general consolidat**, afectând sustenabilitatea finanțelor publice; **riscul nerespectării recomandării Comisiei Europene stabilită în cadrul procedurii de deficit excesiv** declanșată pentru România”. În raport cu cele menționate de Guvern, Curtea observă că, potrivit aceleiași expuneri de motive, în prezent, în ceea ce privește politica bugetară, pentru România a fost declanșată procedura de deficit excesiv (EDP) întrucât deficitul ESA a depășit pragul stabilit de reglementările europene de 3% din PIB în anul 2019. Traectoria de ajustare asumată de România prin intermediul Programului de convergență 2022—2025 prevede ca deficitul bugetar (în termeni ESA) să nu depășească 8% din PIB în 2021, 6,2% din PIB în 2022 și, respectiv, 4,4% din PIB în 2023. De asemenea, potrivit expunerii de motive, noile regulamente europene privind utilizarea atât a fondurilor externe nerambursabile, cât și a celor rambursabile alocate unui stat membru prevăd în cuprinsul acestora o serie de măsuri de corelare cu principiile bune

guvernanțe economice. Astfel, în cazul fondurilor europene aferente Politicii de coeziune 2021—2027, în conformitate cu prevederile articolului 19 din Regulamentul (UE) 2021/1.060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 [de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize], publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 231 din 30 iunie 2021 sunt prevăzute sancțiunile aplicabile statului membru care pot ajunge până la suspendarea parțială a fondurilor europene. Acesta este completat de prevederile articolului 10 din Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 57 din 18 februarie 2021, unde în cazul Mecanismului de redresare și reziliență, Comisia prezintă Consiliului o propunere de suspendare totală sau parțială a angajamentelor sau plăților în cazul în care Consiliul decide, în conformitate cu articolul 126 alineatul (8) sau alineatul (11) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), că *un stat membru nu a luat măsuri efective pentru a-și corecta deficitul excesiv*, cu excepția cazului în care a stabilit existența unei recesiuni economice grave în Uniune în ansamblul său, în înțelesul articolului 3 alineatul (5) și al articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1.467/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 209 din 2 august 1997.

174. În acest sens, în expunerea de motive se precizează că „pe parcursul anului 2023, începând cu luna februarie în cadrul întâlnirilor dintre reprezentanții Comisiei Europene — SG Recovery/DG ECFIN și cei ai Guvernului României, respectiv Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Ministerul Finanțelor, a fost menționată situația fiscal-bugetară a României. Conform discuțiilor cu reprezentanții CE din ultimele luni rezultă că *este necesar un pachet de măsuri care să permită menținerea și reducerea deficitului bugetar*, pentru evitarea unor măsuri de sancțiune ce se pot transpune în suspendarea fondurilor europene alocate României. În ceea ce privește implicațiile aferente procedurii de deficit excesiv, Comisia a avertizat în discuțiile cu reprezentanții Guvernului că dacă situația nu se redresează prin măsuri suficiente, nu există altă opțiune decât să concluzioneze că România nu a întreprins măsuri eficiente ca răspuns la Recomandarea Consiliului, cu toate consecințele asociate (pentru procedura de deficit excesiv și, eventual, pentru accesul la fondurile UE). În cadrul corespondenței purtate cu reprezentanții CE, în perioada iulie—septembrie 2023 au fost transmise și o serie de mesaje electronice prin care *reprezentanții CE îndeamnă autoritățile prin statuarea situației de fapt să adopte în termen cât mai rapid pachetul de măsuri fiscal-bugetare* prin care să se poată realiza progrese în ceea ce înseamnă revenirea în țintele de deficit bugetar. Ca urmare a discuțiilor constructive Guvernul împreună cu reprezentanții au acordat să convergem către *un pachet de reforme, adoptat până la sfârșitul anului 2023 (adică înainte de următoarele etape în cadrul procedurii de deficit excesiv)*, care ar contribui la asigurarea conformității cerințelor cu Decizia de Implementare a Consiliului aferentă PNRR al României și în readucerea deficitului bugetar al României pe o traiectorie sustenabilă”. Astfel, în contextul rezultat din situația descrisă

anterior, pentru a rezolva problema de deficit bugetar, dar și de sustenabilitate a finanțelor publice, precum și pentru a evita riscul de suspendare a fondurilor alocate prin PNRR și Politica de Coeziune sau de creștere a costului finanțărilor pentru refinanțarea datoriei publice, precum și pentru finanțarea deficitului bugetar, Guvernul a apreciat că sunt necesare măsuri urgente, care au ca obiectiv general consolidarea fiscal-bugetară a României prin administrarea eficientă a veniturilor publice, dar și utilizarea eficientă a resurselor alocate pentru finanțarea cheltuielilor publice, inclusiv măsuri de combatere a evaziunii fiscale și pentru gestionarea eficientă a patrimoniului și resurselor minerale și naturale aflate în proprietatea statului.

175. Având în vedere aspectele menționate în expunerea de motive, Curtea constată că urgența și celeritatea procedurii au fost suficient motivate, scopul reglementării criticate fiind circumscris obiectivelor menționate anterior (corectarea deficitului bugetar, sustenabilitatea finanțelor publice, evitarea riscului de suspendare a fondurilor alocate prin PNRR și Politica de Coeziune, evitarea creșterii costului finanțărilor pentru refinanțarea datoriei publice, precum și pentru finanțarea deficitului bugetar), a căror realizare impune adoptarea de măsuri fiscal-bugetare, care se caracterizează printr-un anumit grad de celeritate, date fiind evoluțiile economice și financiare recente. Astfel, Curtea constată că opțiunea Guvernului de a promova legea criticată prin asumarea răspunderii, în condițiile art. 114 din Constituție, se întemeiază, în mod obiectiv, pe urgența reglementării rezultând din eventualele consecințe negative ce s-ar declanșa în lipsa reglementării unui pachet de măsuri fiscal-bugetare în contextul economico-financiar actual, având în vedere, în mod esențial, condiția respectării termenului pentru corectarea deficitului bugetar și a limitei minime procentuale a deficitului bugetar, stabilite în procedura de deficit bugetar declanșată cu privire la România. Prin urmare, **Curtea constată că, în considerarea urgenței adoptării proiectului de lege, Guvernul a optat pentru procedura de legiferare pe care a considerat-o potrivită raportat la situația dată.**

176. În privința celui de-al treilea criteriu menționat, Curtea reține că angajarea răspunderii Guvernului poate privi un act normativ complex, care poate inclusiv să modifice/completeze/abroge dispoziții din acte normative în vigoare ce reglementează mai multe domenii ale vieții sociale, dacă reglementarea este unitară și urmărește realizarea unui **scop unic**. În jurisprudența sa cu privire la interpretarea prevederilor art. 114, Curtea a reținut că, *de lege lata*, acest text constituțional permite legiuitorului o largă marjă de apreciere în privința stabilirii domeniului reglementat prin folosirea procedurii angajării răspunderii Guvernului. Cât timp proiectul de lege reglementează unitar mai multe domenii ale relațiilor sociale urmărind realizarea unui scop unic, criteriul importanței domeniului reglementat este îndeplinit. Curtea a evidențiat limitele interpretării art. 114 din Constituție în Decizia nr. 799/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011 și Decizia nr. 80/2014 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 7 aprilie 2014, ambele pronunțate din oficiu cu privire la inițiative de revizuire a Constituției. Constatând pe cale interpretativă că art. 114 nu impune expres cerința *domeniului unic* al unui proiect de lege adoptat prin angajarea răspunderii Guvernului, Curtea a recomandat ca într-o viitoare revizuire a Legii fundamentale să fie reținută soluția normativă în conformitate cu care obiectul asupra căruia Guvernul își poate angaja răspunderea să fie limitat la un singur act normativ care să privească un unic domeniu de reglementare. Cu privire la caracterul acestor recomandări, Curtea a precizat expres că o decizie a sa referitoare la o inițiativă de revizuire a Constituției ce nu a intrat

în vigoare „nu poate face parte din fondul activ al jurisprudenței Curții Constituționale” și „nu poate avea același efect juridic obligatoriu *erga omnes* și pentru viitor ca și celelalte decizii pronunțate de Curte” (Decizia nr. 875/2018, paragraful 92). Ca atare, observațiile formulate în aceste decizii cu privire la unicitatea domeniului reglementat nu s-au concretizat și nu au fost integrate în textul Constituției, în sensul că inițiativele de revizuire nu au fost adoptate de Parlament și nu au constituit obiect al unui referendum pentru revizuirea Constituției. În concluzie, Curtea consideră că, din perspectiva art. 114 din Constituție, prezintă relevanță caracterul unitar al reglementării din perspectiva scopului unic urmărit, iar nu unicitatea domeniului reglementat.

177. Cu privire la caracterul unitar al proiectului de lege asupra căruia Guvernul își poate angaja răspunderea, Curtea, prin Decizia nr. 147 din 16 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, care a privit obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, a statuat că „legiuitorul poate să reglementeze printr-o lege un grup complex de relații sociale, în vederea obținerii unui rezultat dezirabil la nivelul întregii societăți. Din acest punct de vedere legea criticată reglementează, în mod primar, modifică și completează acte normative existente, pentru obținerea transparenței decizionale, în scopul prevenirii și combaterii corupției. [...] Astfel de reglementări nu se abat de la regulile întocmirii unui proiect de lege, așa cum sunt stabilite prin Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, însă prin complexitatea lor nu au aceeași alcătuire ca un proiect de lege consacrat reglementării unei singure materii. Având în vedere scopul unic al noii reglementări cuprinse în legea criticată, modul în care aceasta este structurată nu este de natură să afecteze [...] dispozițiile art. 114 alin. (1) din Constituție și nici pe cele ale art. 3 și 12 din Legea nr. 24/2000.” Totodată, prin Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005, Curtea a statuat că „**nicio dispoziție a Legii fundamentale nu interzice ca printr-o lege să fie reglementate mai multe domenii ale relațiilor sociale.** Astfel, Guvernul poate opta ca într-un proiect de lege pe care îl supune Parlamentului spre adoptare, fie pe calea procedurii obișnuite de legiferare, fie prin angajarea răspunderii în fața Parlamentului, **să propună reglementarea mai multor domenii prin modificări, completări sau abrogări ale mai multor acte normative în vigoare.** Prin proiectul de lege supus controlului, și anume Legea privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, s-a urmărit realizarea unui **scop unic**, acela de reglementare unitară a mai multor domenii care privesc monitorizarea României în cadrul procesului de aderare la Uniunea Europeană, ceea ce conferă ansamblului de reglementări unitate.”

178. Având în vedere aceste repere jurisprudențiale, Curtea urmează să stabilească dacă Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea, îndeplinește **condiția realizării unui scop unic al reglementării**. Prin urmare, pentru a se constata că Guvernul și-a angajat răspunderea asupra unui singur proiect de lege, este necesară o evaluare a proiectului de lege prezentat Parlamentului atât din punct de vedere formal, cât și din punct de vedere material. În consecință, urmează ca instanța de control constituțional să analizeze critica de neconstituționalitate

formulată de autorii obiecției de neconstituționalitate potrivit căreia legea adoptată are un caracter eterogen, întrucât vizează o multitudine de acte normative și, astfel, nu ar constitui un proiect de lege în sensul art. 114 alin. (1) din Constituție.

179. Din această perspectivă, Curtea reține că, în mod formal, prin procedura angajării răspunderii a fost adoptat un singur proiect de lege. Potrivit titlului acesteia, legea vizează domeniul fiscal și domeniul bugetar. Analiza conținutului normativ al legii criticate relevă Curții faptul că obiectul său de reglementare îl constituie un pachet de măsuri, precum: (i) măsuri financiar-fiscale pentru a asigura o utilizare eficientă a resurselor fiscale ale statului român, pentru a gestiona corespunzător prin politici fiscale prudente zonele de optimizare fiscală, pentru a restructura și gestiona facilitățile fiscale în perioade de deficit bugetar excesiv și pentru a asigura gestionarea dezechilibrelor fiscale din marile sisteme publice; (ii) măsuri pentru a înlătura risipa de fonduri publice, dar și pentru a administra patrimoniul statului și activele publice prin intermediul operatorilor economici deținuti de statul român, unitățile administrativ-teritoriale, precum și de alte entități publice; (iii) măsuri pentru asigurarea conformării fiscale în scopul sancționării faptelor și actelor de comerț considerate ilicite, dar și pentru a sancționa faptele contravenționale în domeniul fiscal pentru a consolida disciplina financiar-fiscală, precum și pentru a valorifica în mod corespunzător resursele fiscale ale statului român și ale unităților sale administrativ-teritoriale. Curtea constată, totodată, că, potrivit art. I alin. (1) din legea criticată, acest pachet de măsuri a fost reglementat „**pentru a consolida sustenabilitatea financiară a României pe termen lung astfel încât Statul Român și unitățile sale administrativ-teritoriale să poată susține din fonduri publice finanțarea tuturor categoriilor de servicii publice destinate cetățenilor la un nivel calitativ și competitiv impus de standardele europene**”. Așadar, Curtea constată că pachetul de măsuri fiscal-bugetare, ce constituie obiectul de reglementare al legii criticate, este subsumat unui scop unic, astfel cum este expus în art. I alin. (1) din lege, expresie a unui angajament major al Guvernului.

180. Pentru a asigura scopul menționat anterior, Curtea observă că alin. (3) al art. I din legea supusă controlului detaliază obiectivele actului normativ criticat, după cum urmează: a) utilizarea eficientă a resurselor fiscale ale statului român prin gestionarea prudentă a zonelor de optimizare fiscală, respectiv pentru a asigura un tratament egal, nediscriminatoriu și transparent al tuturor plătitorilor de impozite și taxe; b) restructurarea facilităților fiscale, mai ales a acelor categorii de facilități fiscale care și-au atins obiectivele, cu o perioadă de implementare care le-a asigurat sprijin pentru plătitorii de impozite și taxe în calitate de beneficiari, iar menținerea acestora nu se mai justifică în perioade de deficit bugetar excesiv; c) înlăturarea dezechilibrelor fiscale din marile servicii publice, în special cele din domeniul sănătății publice ca urmare a existenței unui număr mare de plătitori de impozite și taxe care sunt scutiți de la plata acestora, iar prin aceasta sunt cauzate deficite bugetare nesustenabile pentru bugetul public cu impact major asupra întregii populații beneficiare de servicii publice; d) instituirea unei discipline fiscale pentru contribuabilii plătitori de impozit pe profit, pentru a asigura plata unui impozit pe profit minimal inclusiv pentru a înlătura practicile de transfer a capitalurilor de către marile corporații care funcționează pe teritoriul României, dar și pentru a implementa un nivel ridicat de disciplină fiscală în domeniul impozitului pe profit; e) utilizarea eficientă a fondurilor publice alocate pentru finanțarea diferitelor categorii de servicii publice atât la nivelul autorităților administrației publice centrale, autorităților administrației publice

locale, instituțiilor publice de interes național și local, precum și pentru finanțarea diferitelor categorii de servicii publice atât la nivelul autorităților administrației publice centrale, autorităților administrației publice locale, instituțiilor publice de interes; f) descentralizarea unor servicii publice de interes național și trecerea acestora în subordinea/sub autoritatea autorităților administrației publice locale, inclusiv a patrimoniului și resurselor; g) administrarea eficientă a patrimoniului public de interes național și local, precum și a activelor publice, asigurarea performanței economice a operatorilor economici deținuti de stat și unitățile administrativ-teritoriale sau de alte entități publice; h) creșterea conformării fiscale prin măsuri specifice de sancționare a faptelor și actelor de comerț care nu îndeplinesc condițiile legale, precum și prin extinderea unor măsuri specifice cum sunt factura electronică, sigiliul electronic al mărfurilor, utilizarea informațiilor din casele de marcat electronice sau prin sancționarea unor fapte contravenționale specifice.

181. Pentru atingerea obiectivelor menționate, Curtea observă că legea criticată abrogă, modifică sau completează ori derogă de la următoarele acte normative (25 la număr) sau prorogă aplicarea acestora, după caz: Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 10 septembrie 2015; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1116 din 29 decembrie 2018; Legea nr. 135/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 489 din 17 mai 2022; Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 18 iulie 2007; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 555 din 5 iulie 2019; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2009 privind acordarea voucherelor de vacanță, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 110 din 24 februarie 2009; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 131/2021 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru prorogarea unor termene, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1201 din 17 decembrie 2021; Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului finanțat din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 883 din 14 decembrie 2011; Legea nr. 25/2023 privind integrarea voluntară a organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul European de Cercetare, precum și pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 33 din 11 ianuarie 2023; Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică; Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015; Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 410 din 25 iulie 2001; Legea nr. 203/2018 privind măsuri de eficientizare a achitării amenzilor contravenționale, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 647 din 25 iulie 2018; Legea contabilității nr. 82/1991, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 454 din 18 iunie 2008; Legea nr. 70/2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind

operațiunile de încasări și plăți în numerar și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 242 din 9 aprilie 2015; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 120/2021 privind administrarea, funcționarea și implementarea sistemului național privind factura electronică RO e-Factura și factura electronică în România, precum și pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 78/2000 privind omologarea, eliberarea cărții de identitate a vehiculului și certificarea autenticității vehiculelor rutiere în vederea introducerii pe piață, punerii la dispoziție pe piață, înmatriculării sau înregistrării în România, precum și supravegherea pieței pentru acestea, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 960 din 7 octombrie 2021; Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 547 din 23 iulie 2015; Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 208 din 28 martie 2007; Legea nr. 344/2005 privind unele măsuri pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală în cadrul operațiunilor de vămuire, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1093 din 5 decembrie 2005; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 21 ianuarie 2005; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1202 din 18 decembrie 2021; Legea nr. 139/2022 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 120/2021 privind administrarea, funcționarea și implementarea sistemului național privind factura electronică RO e-Factura și factura electronică în România, precum și pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 78/2000 privind omologarea, eliberarea cărții de identitate a vehiculului și certificarea autenticității vehiculelor rutiere în vederea introducerii pe piață, punerii la dispoziție pe piață, înmatriculării sau înregistrării în România, precum și supravegherea pieței pentru acestea, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 490 din 17 mai 2022; Legea societăților nr. 31/1990, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1066 din 17 noiembrie 2004; Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 19 iulie 2012.

182. Așadar, Curtea reține că modificările legislative vizează măsuri fiscale, măsuri de disciplină economico-financiară, măsuri pentru asigurarea conformării fiscale, iar aceste măsuri au impact în mai multe domenii și asupra mai multor subiecte de drept. Întrucât nu vizează un singur domeniu de reglementare, actul normativ analizat modifică mai multe dispoziții din diverse acte normative, eterogene ca obiect de reglementare. De asemenea, Curtea observă că legea criticată cuprinde și prevederi proprii, de bază, care nu reprezintă evenimente legislative cu incidență asupra altor acte normative de bază (spre exemplu, cu privire la instituirea Sistemului național RO e-Sigiliu), acestea fiind reglementate în strânsă legătură cu unul dintre obiectivele proiectului (acela privind administrarea, funcționarea și implementarea sistemului național privind factura electronică Ro e-factura). Scopul unic al tuturor măsurilor reglementate, astfel cum a fost evaluat și enunțat de Guvern în Expunerea de motive, secțiunea a 3-a — Impactul socioeconomic, îl reprezintă consolidarea fiscal-bugetară a României.

183. Cât privește reglementările fiscale, Curtea reține că acestea vizează: cadrul legal privind impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii, care sunt venituri ale bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, bugetului asigurărilor pentru șomaj și fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale; contribuabilii care au obligația să plătească aceste impozite, taxe și contribuții sociale; modul de calcul și de plată ale acestora; procedura de modificare a acestor impozite, taxe și contribuții sociale [art. 1 alin. (1) din Codul fiscal]. În schimb, reglementările bugetare se referă la prevederea și aprobarea în fiecare an a veniturilor și cheltuielilor sau, după caz, numai a cheltuielilor, în funcție de sistemul de finanțare a instituțiilor publice [a se vedea definiția bugetului din art. 2 pct. 6 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 597 din 13 august 2002]. Cu toate acestea, **Curtea reține că, deși pachetul de măsuri fiscal-bugetare, ce face obiect al legii criticate, vizează, de principiu, două materii de reglementare distincte (fiscală și bugetară), acest aspect nu poate conduce la concluzia că legea adoptată nu are un scop unic, reglementările fiscale fiind într-o strânsă conexiune cu cele bugetare.** Astfel, dacă domeniul fiscal se referă la sistemul de taxe, impozite și contribuții sociale, cel bugetar vizează previzionarea și aprobarea anuală a veniturilor și cheltuielilor, în funcție de cadrul normativ existent și de prioritățile politicilor/strategiilor publice. Cheltuielile bugetare sunt reprezentate de sumele aprobate în bugetele prevăzute la art. 1 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, în limitele și potrivit destinațiilor stabilite prin bugetele respective, iar veniturile bugetare reprezintă resursele bănești care se cuvin bugetelor antereferte, în baza unor prevederi legale, formate din impozite, taxe, contribuții și alte vărsăminte. Din punct de vedere macroeconomic, măsurile propuse au în vedere un impact pozitiv estimat de inițiatorul proiectului asupra bugetului general consolidat la nivelul anului 2024 de circa 1,13% din PIB, potrivit Expunerii de motive.

184. Totodată, chiar dacă cele mai multe modificări din cuprinsul legii analizate au vizat Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Curtea constată că celelalte modificări și completări operate în corpul legii sunt **conexe și indispensabile acestora, având în vedere scopul unic al reglementării — consolidarea sustenabilității financiare a României.** Ele se alătură, ca modificări și completări ale diverselor acte normative vizate, modificărilor și completărilor aduse Codului fiscal, așa încât **Curtea reține că scopul actului normativ analizat este unic** [consolidarea sustenabilității financiare a României], iar nu multiplu, subsumat fiecărui domeniu reglementat. Curtea constată că, deși modificările și completările operate prin legea criticată nu privesc un domeniu unic de reglementare, se relevă însă relația de conexitate cu celelalte materii normate.

185. **Cu alte cuvinte, deși legea criticată nu are un singur domeniu de reglementare, ci mai multe, Curtea constată că acestea sunt unitare și subsumate unui scop unic.** În acest sens, Curtea reține că, potrivit art. 14 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind, de regulă, într-un singur act normativ, iar un act normativ poate cuprinde reglementări și din alte materii conexe numai în măsura în care sunt indispensabile realizării scopului urmărit prin acest act. Este adevărat că modificarea și completarea unui număr însemnat de acte normative nu pot fi realizate, de regulă, printr-o singură lege, însă în situația în care o astfel de lege reglementează relații

sociale variate, având legătură între ele, legea astfel adoptată reflectă unitatea normativă și un scop unic. Totodată, potrivit art. 74 din Constituție, deputații, senatorii și Guvernul pot prezenta, după caz, propuneri și proiecte de legi organice și ordinare, indiferent de domeniul avut în vedere, însă este de la sine înțeles că propunerea/proiectul de lege trebuie să vizeze relații sociale omogene.

186. În consecință, **Curtea constată că prin promovarea unui proiect de lege cuprinzând reglementări dintr-o multitudine de materii, prin angajarea răspunderii Guvernului, lege a cărei unitate normativă este justificată prin scopul unic al reglementării, nu se aduce atingere dispozițiilor art. 114 alin. (1) din Constituție.** De altfel, Curtea reține că nu se poate susține că ar fi fost mai adecvată utilizarea procedurii parlamentare obișnuite sau de urgență, câtă vreme intenția Guvernului a fost aceea de a accelera procesul de corectare a deficitului bugetar, anterior etapelor proximale din cadrul procedurii de deficit excesiv declanșate cu privire la România, astfel că ar fi fost anacronic ca un număr de 25 de proiecte de acte normative să fie suspendate legiferării pe calea procedurilor legislative cu o durată de adoptare care fi determinat ineficiența măsurilor fiscal-bugetare ce reclamau urgență în adoptare.

187. Curtea constată că susținerea privind încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție, prin raportare la principiul predictibilității legii fiscale, instituit de prevederile art. 4 alin. (2) din Codul fiscal, constituie un motiv de neconstituționalitate intrinsecă a normei, astfel încât instanța de control constituțional o va examina ca atare, în raport cu dispozițiile art. III din Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, cu privire la care a fost formulată, respectiv la paragrafele 193—195.

188. O altă critică de neconstituționalitate extrinsecă a fost formulată în sensul că legea examinată este contrară principiului legalității, consacrat în art. 1 alin. (5) din Constituție, și dispozițiilor Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 749 din 3 decembrie 2013. În acest sens se susține că termenul legal de consultare publică de 10 zile calendaristice a fost ignorat și, totodată, că, deși sunt introduse o serie de obligații pentru o multitudine de actori economici și sociali, nu au fost solicitate puncte de vedere de la niciun organism reprezentativ sau instituție/autoritate vizată.

189. Curtea constată că susținerile anterioare sunt neîntemeiate, câtă vreme termenul de consultare publică, respectiv obligația de solicitare a unor avize/puncte de vedere de la autoritățile/instituțiile publice vizate sunt aspecte care nu au consacrat constituțională, astfel încât, în examinarea pe fond a obiecției de neconstituționalitate, această susținere nu are relevanță constituțională. Totodată, Curtea reține că, în cadrul controlului de constituționalitate *a priori* cu privire la legea criticată, Legea nr. 52/2003 nu poate constitui, prin simpla invocare a dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (5), normă de referință pentru acest control. Cu toate acestea, Curtea observă că prevederile Legii nr. 52/2003 permit derogări de la termenele/procedurile pe care le stabilește. Astfel, potrivit art. 7 alin. (13) din această lege, *„Prin excepție de la prevederile alin. (2), în cazul reglementării unei situații urgente sau a unei care, din cauza circumstanțelor sale excepționale, impune adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public, proiectele de acte normative se supun adoptării și anterior expirării termenului prevăzut de respectivul alineat.”* Art. 7 alin. (13) din Legea nr. 52/2003 nu distinge în privința categoriei de acte normative, lăsând așadar în marja de apreciere/decizie a emitentului actului respectarea

tuturor cerințelor impuse de lege, în raport cu soluțiile ce urmează a fi adoptate și circumstanțele adoptării lor (în acest sens, a se vedea Decizia nr. 24 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 126 din 18 februarie 2019, și Decizia nr. 785 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 17 martie 2017). Totodată, Curtea observă că, în expunerea de motive a legii, la secțiunea a 6-a — „Consultări efectuate în vederea elaborării prezentului act normativ”, la pct. 6.2 se precizează că „prezentul proiect de act normativ a fost dezbătut în cadrul Comisiei de dialog social constituită la nivelul Ministerului Finanțelor în ședința din 22.09.2023”, iar la pct. 6.3 se menționează că „a fost solicitat punctul de vedere al structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale prin adresa nr. 479.463/2023.” De asemenea, cu privire la proiectul de act normativ au fost solicitate punctul de vedere al Curții de Conturi, prin Adresa nr. 479.719 din 20 septembrie 2023, precum și avize de la Consiliul Legislativ, Consiliul Suprem de Apărare a Țării și Consiliul Economic și Social (secțiunea a 6-a, pct. 6.5 din expunerea de motive).

(2.2) Analiza criticilor de neconstituționalitate intrinsecă

190. Criticile de neconstituționalitate intrinsecă sunt formulate, în esență, în sensul că Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung aduce atingere principiului previzibilității, securității juridice și clarității normelor, astfel cum acesta își găsește expresia atât în prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, cât și în jurisprudența constituțională aferentă.

191. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, în principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

192. Totodată, prin Decizia nr. 772 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 315 din 3 mai 2017, paragrafele 22 și 23, Curtea Constituțională s-a referit la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a constatat că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă (Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoniou și Militaru Pidhorni împotriva României*, paragraful 35, și Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza *Sud Fondi srl și alții împotriva Italiei*, paragraful 109). Având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că

formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, ale căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea este extrem de dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor, dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul jurisprudenței ca izvor de drept fiind o componentă necesară și bine înrădăcinată în tradiția legală a statelor membre.

193. Art. III din legea supusă controlului, care modifică Codul fiscal, intră în vigoare, potrivit art. VII alin. (1) din aceeași lege, prin derogare de la art. 4 din Codul fiscal, cu excepția pct. 13, 49 și 50 ale art. III din lege, într-un termen mai mic de 6 luni de la data publicării actului normativ în Monitorul Oficial al României, Partea I.

194. Prin Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1274 din 22 decembrie 2020, paragrafele 74—76, Curtea a stabilit că intrarea în vigoare a unei legi de modificare a Codului fiscal la data de 1 a lunii următoare publicării sale este neconstituțională, contravenind art. 1 alin. (5) din Constituție, prin raportare la art. 4 din Codul fiscal.

195. Este adevărat că art. 4 din Codul fiscal prevede că legile de modificare a Codului fiscal intră în vigoare în termen de minimum 6 luni de la publicarea lor în Monitorul Oficial al României, Partea I, însă această reglementare nu poate fi opusă legilor adoptate prin angajarea răspunderii Guvernului, procedură ce poate fi folosită doar *in extremis*, practic, răspunzând la o situație excepțională. Ca atare, atât timp cât art. 4 alin. (3) din Codul fiscal prevede posibilitatea ca modificările operate prin ordonanțe să intre în vigoare într-un termen de 15 zile de la publicarea lor în Monitorul Oficial al României, consacrand astfel o derogare de la art. 4 alin. (1) din Codul fiscal, legea adoptată ca urmare a angajării răspunderii Guvernului urmează, de asemenea, o procedură derogatorie de intrare în vigoare, dat fiind că ea exprimă o chestiune ce ține de urgența reglementării. De altfel, procedura angajării răspunderii, prin natura sa, impune ca măsurile adoptate să intre în vigoare într-un interval temporal redus, astfel că, dacă s-ar aplica art. 4 alin. (1) din Codul fiscal în privința legilor adoptate în această procedură, s-ar ajunge la concluzia că legile fiscale nu ar putea fi, în realitate, adoptate prin angajarea răspunderii. Astfel, ar fi opuse exigențele Constituției (intrare în vigoare într-un interval de timp scurt) unei exigențe legale (intrare în vigoare la 6 luni de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I). Or, în realitate, având în vedere faptul că Legea fundamentală nu limitează domeniile în care Guvernul își poate angaja răspunderea, înseamnă că acesta își poate angaja răspunderea pe o lege fiscală, ceea ce are drept consecință intrarea în vigoare a acesteia într-un interval de timp mult mai scurt. De altfel, art. VII din legea analizată stabilește datele de intrare în vigoare a dispozițiilor art. III din aceeași lege, care reglementează intervale rezonabile de intrare în vigoare a noilor măsuri fiscale. Având în vedere cele expuse, Curtea nu poate reține încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție prin raportare la art. 4 din Codul fiscal.

196. Cu privire la criticile aduse art. III pct. 2 [cu referire la art. 18¹ alin. (1)] din lege, autorii invocă art. 1 alin. (3), art. 16 și art. 56 alin. (2) din Constituție, în sensul că impozitul pe cifra de afaceri a contribuabililor ar încălca egalitatea în drepturi și principiul echității fiscale. Curtea constată că, în realitate, o atare chestiune ține de opțiunea legiuitorului, stabilirea unor praguri diferite de impozitare și taxare fiind în marja sa de apreciere. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (Decizia nr. 293 din 22 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 573 din 31 iulie 2014, paragraful 24, și Decizia nr. 251 din 27 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 720 din 4 august 2023, paragraful 21), legiuitorul ordinar poate să stabilească politica fiscală pe care o consideră necesară, beneficiind de o marjă de apreciere în acest domeniu, respectiv pentru a se pronunța atât asupra existenței unei probleme de interes public ce necesită un act normativ, cât și asupra alegerii modalităților de aplicare a acestuia, care să facă „posibilă menținerea unui echilibru între interesele aflate în joc”, astfel cum prevede și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 4 septembrie 2012, pronunțată în Cauza *Dumitru Daniel Dumitru și alții împotriva României*, paragrafele 41 și 49). De asemenea, Curtea constată că celelalte aspecte criticate (mecanismul impozitării contribuabililor cu o cifră de afaceri peste 50.000.000 lei nu permite deducerea din impozitul de plată rezultat a creditului fiscal extern aferent impozitului plătit în străinătate, ceea ce contravine principiilor de evitare a dublei impuneri; dezavantajele competitive rezultate în privința companiilor care activează în România; impozitarea companiilor care înregistrează pierderi fiscale; diminuarea profitabilității companiilor), în raport cu argumentele autorilor criticii, vizează fie interpretarea și aplicarea legii, fie sunt chestiuni de opțiune legislativă ce nu pot fi cenzurate pe calea controlului de constituționalitate, întrucât nu pun în discuție exigențe de natură constituțională subsumate drepturilor sau libertăților fundamentale. Totodată, Curtea reține că invocarea Hotărârii din 5 februarie 2024, pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în Cauza C-385/12, nu este pertinentă, întrucât deși aceasta viza impozitarea cifrei de afaceri, în realitate, problema vizată se referea la instituirea unei discriminări indirecte a contribuabililor, întemeiată pe sediul societăților. Or, Curtea constată că reglementarea criticată nu vizează acest aspect.

197. Cu privire la criticile aduse dispozițiilor art. III pct. 2 [cu referire la art. 18¹ alin. (5)] din lege, Curtea constată că acestea sunt **nemotivate**, fiind invocată doar apodictic încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție. Curtea reține că nu este rolul instanței de control constituțional să identifice eventualele inconsistențe normative din cuprinsul acestui text legal și, ulterior, să argumenteze relația de contrarietate cu textul constituțional invocat. De altfel, Curtea reține că motivarea lipsei de previzibilitate a celor două sintagme, „*alte sume care se scad din impozitul pe profit, potrivit legilor speciale*” și „*reducerea impozitului pe profit conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 153/2020*”, cuprinse în textul menționat, relevă, mai degrabă, chestiuni de interpretare și aplicare a legii.

198. În ceea ce privește criticile aduse art. III pct. 2 [cu referire la art. 18¹ alin. (11)] din lege, Curtea constată că acest text nu face nicio trimitere la norme de nivel terțiar. *Obiter dictum*, este posibil ca autorii obiecției să aibă în vedere art. III [cu referire la art. 18¹ alin. (10) lit. a) teza finală] din lege, însă, din cauza lipsei unei motivări corespunzătoare a obiecției, Curtea nu poate determina dacă această critică vizează textul anterferit. Chiar și așa, textul anterior face trimitere la normele de aplicare a legii, strict pe ideea unei operațiuni de calcul al cifrei de afaceri; astfel, legea este cea care stabilește indicatorul referențial (cifra de afaceri), iar prin normele de aplicare a legii se determină acest indicator, dacă reglementările contabile nu

îl stabilesc. Așadar, Curtea constată că modalitatea concretă de stabilire a cifrei de afaceri prin normele de aplicare a legii, ca indicator pentru stabilirea unui impozit, nu încalcă art. 139 alin. (1) din Constituție.

199. Cu privire la criticile aduse dispozițiilor art. III pct. 2 [cu referire la art. 18²] din lege, Curtea constată că baza impozabilă a noului impozit suplimentar pe cifra de afaceri datorat de instituțiile de credit nu se suprapune cu cea a impozitului pe profit. Sunt baze diferite, prima vizând, în esență, veniturile/câștigurile, în timp ce a doua vizează diferența dintre venituri și cheltuieli. Curtea precizează că invocarea Deciziei nr. 39 din 5 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 100 din 20 februarie 2013, nu are relevanță, întrucât prin respectiva decizie a fost sancționată o soluție legislativă care stabilea ca bază a unei contribuții și suma aferentă taxei pe valoarea adăugată; practic, se instituia o taxă la o altă taxă. Or, Curtea reține că, în cazul de față, în baza de impozitare nu intră o altă taxă sau impozit/contribuție. Prin urmare, Curtea constată în raport cu criticile invocate că textul criticat nu încalcă art. 139 alin. (1) din Constituție.

200. Cât privește criticile aduse dispozițiilor art. III pct. 2 [cu referire la art. 18³] din lege, Curtea constată că acestea privesc chestiuni de opțiune legislativă și de interpretare și aplicare a legii. Astfel, se arată că o reglementare de nivel secundar va stabili contribuabilii care vor plăti impozitul suplimentar; or, Curtea constată că, în realitate, această reglementare va individualiza subiecții de drept care se află în ipoteza normei legale criticate, în funcție de criteriile legale stabilite. Cu referire la aplicarea impozitului suplimentar distribuției de energie electrică și gaze, Curtea observă că alin. (11) al art. 18³ din Codul fiscal prevede expres că nu se aplică acestora, în condițiile acolo specificate, iar, dacă li se aplică art. 18¹ din Codul fiscal referitor la impozitul minim, Curtea constată că acest aspect constituie o chestiune de interpretare a legii. Cu privire la plata impozitului suplimentar în paralel cu cel minim, Curtea constată că acest aspect este de asemenea unul de interpretare și aplicare a legii, revenind autorităților administrative și instanțelor judecătorești să interpreteze în mod corespunzător sintagma „*prin excepție de la art. 18¹*” (articol care reglementează impozitul minim). Ca atare, Curtea constată că stabilirea impozitului pe profit la valoarea celui minim (16%, dar nu mai puțin de 1% pe cifra de afaceri) sau la valoarea generală (16%) pentru entitățile de la art. 18³ din Codul fiscal este o chestiune de interpretare care excedează rolului Curții Constituționale. Curtea Constituțională nu poate să stabilească ea înțelesul unei sintagme utilizate de legiuitor într-un act normativ, întrucât și-ar depăși atribuțiile constituționale, intervenind în sfera de competență a legiuitorului sau a instanțelor judecătorești, după caz.

201. Cu privire la criticile aduse art. III pct. 9 [cu referire la art. 60 pct. 5 lit. c)] și pct. 10 [cu referire la art. 60 pct. 7 lit. c)] din lege, Curtea constată că textul se referă la una dintre condițiile acordării scutirii de la plata impozitului pe venit. Dacă în prezent această condiție stabilește că „*veniturile brute lunare din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1)–(3), realizate de persoanele fizice pentru care se aplică scutirea sunt calculate la un salariu brut de încadrare pentru 8 ore de muncă/zi de minimum 4.000 lei lunar*”, modificarea propusă înlocuiește valoarea referențială de 4.000 lei lunar cu „*nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată prevăzut de lege pentru activitățile din domeniul construcțiilor prevăzuta la lit. a)*”. Or, potrivit art. XLI alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1186 din 9 decembrie 2022, „(2) În

perioada 1 ianuarie 2023—31 decembrie 2028, pentru domeniul construcțiilor, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată va fi de minimum 4.000 lei lunar, fără a include indemnizațiile, sporurile și alte adaosuri, pentru un program normal de lucru în medie de 165,333 ore pe lună”. De asemenea, potrivit art. III din Legea nr. 135/2022, „(2) În perioada 1 ianuarie 2023—31 decembrie 2028, pentru sectorul agricol și în industria alimentară, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată va fi de minimum 3.000 lei lunar, fără a include indemnizațiile, sporurile și alte adaosuri, pentru un program normal de lucru în medie de 167,333 ore pe lună”. Ca atare, Curtea constată că sintagmele folosite nu relevă nicio problemă sub aspectul art. 1 alin. (5) din Constituție, fiind doar necesară o operațiune de interpretare, prin coroborarea reglementărilor legale în vigoare.

202. Curtea nu poate analiza criticile de neconstituționalitate referitoare la „art. 68 alin. (5) lit. e)” și „art. 157 alin. (1) lit. v)”, întrucât legea criticată nu modifică aceste prevederi din Codul fiscal.

203. Cu privire la criticile aduse art. III pct. 13 [cu referire la art. 117] din lege, Curtea constată că sunt neîntemeiate în raport cu criticile invocate, textul criticat modificând doar procentul cu care se impun veniturile constatate de organele fiscale a căror sursă nu a fost identificată. De asemenea, Curtea reține că textul criticat nu reglementează în sensul indicat de autorii obiecției — pentru perioade anterioare intrării în vigoare a acestei modificări, astfel că, în realitate, critica formulată vizează interpretarea și aplicarea legii.

204. Cu privire la criticile aduse art. III pct. 19 [cu referire la art. 138⁴] din lege, Curtea constată că sunt neîntemeiate. Curtea reține că, în realitate, legea nu face altceva decât să reducă valoarea contribuției de asigurări sociale asupra veniturilor persoanelor fizice obținute ca urmare a desfășurării activității de creare de programe pentru calculator cu punctele procentuale corespunzătoare cotei de contribuție la fondul de pensii administrat privat prevăzute de Legea nr. 411/2004. Totodată, Curtea observă că persoana poate opta pentru plata în continuare a contribuției datorate la fondul de pensii administrat privat. Ca atare, legea acordă o facilitate personalului care desfășoară activitate de creare de programe pentru calculator, fără ca aceasta să poată fi echivalată cu un privilegiu acordat acestuia. Curtea reține că statul are posibilitatea ca prin mecanismele fiscale pe care le reglementează să încurajeze desfășurarea unor activități, să creeze un regim fiscal mai avantajos, mai flexibil sau mai suplu pentru îndeplinirea finalității urmărite. Egalitatea nu trebuie să fie întotdeauna una formală, astfel încât Curtea constată că textul criticat nu încalcă art. 16 din Constituție. De asemenea, Curtea constată că textul criticat nu încalcă art. 41 alin. (2) din Constituție, având în vedere sfera sa de incidență diferită [a se vedea Decizia nr. 64 din 24 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 286 din 28 aprilie 2015, paragrafele 18—20], aceea de protecție socială a muncii, văzută ca o relație dintre angajator și angajat, și nu ca o relație între angajat și stat, sub aspectul contribuțiilor de asigurări sociale pe care primul trebuie să le plătească. Totodată, Curtea constată că textul criticat nu încalcă nici art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție, ținând seama de faptul că acest text constituțional nu acoperă ipoteza analizată. Astfel, obligația statului de a asigura libertatea comerțului nu se confundă cu posibilitatea statului de a reglementa în favoarea asiguraților anumite facilități sau scutiri cu privire la plata contribuției de asigurări sociale pe o perioadă determinată. Astfel de măsuri nu constituie bariere în desfășurarea activității asiguraților, ci creează un cadru fiscal mai atractiv pentru o anumită categorie de personal, încurajând dezvoltarea activității acestuia.

205. Cu privire la criticile aduse art. III pct. 28 [cu referire la art. 170 alin. (1)] și pct. 29 [cu referire la art. 174] din lege, Curtea constată că textul de lege menționat realizează o creștere a bazei de calcul pe baza căreia se determină contribuția de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care realizează venituri din activități independente. Astfel, Curtea observă că baza de calcul este reprezentată de venitul net anual realizat/brut sau norma anuală de venit/norma anuală de venit ajustată și nu poate fi mai mare de 60 de salarii minime brute pe țară, spre deosebire de reglementarea existentă, care stabilește 3 tranșe ale bazei de calcul în funcție de venitul realizat, cea de-a treia fiind plafonată la 24 de salarii minime brute pe țară. Aceasta înseamnă că, în măsura în care veniturile din activități independente se mențin sub valoarea celor 60 de salarii minime brute pe țară, baza de calcul a contribuției este reală în funcție de venitul realizat, iar dacă va depăși cele 60 de salarii minime brute pe țară, contribuția va fi plătită la această bază astfel plafonată. Curtea reține că noua reglementare, departe de a constitui o încălcare a art. 56 alin. (2) din Constituție prin raportare la criticile invocate, pune în discuție obligația persoanelor vizate de a plăti respectiva contribuție la o bază de calcul mai mare, și nu la una plafonată la 24 de salarii minime brute pe țară. Curtea reține, totodată, că stabilirea plafoanelor este o opțiune a legiuitorului, care, în virtutea competențelor sale constituționale, le poate reglementa sau, dimpotrivă, elimina. Ca atare, impunerea unei baze de calcul plafonate este un beneficiu acordat de legiuitor, iar eliminarea sau creșterea acesteia reprezintă tot o opțiune a legiuitorului.

206. Cu privire la criticile aduse dispozițiilor art. III pct. 28 [cu referire la art. 170 alin. (3) lit. d)] din lege, Curtea constată că acest text nu este contrar art. 15 alin. (2) din Constituție, întrucât referirea la anul 2018 se regăsește, în realitate, în conținutul normativ în vigoare al textului anterferit, modificările operate vizând alte sintagme din cuprinsul acestui text.

207. În ceea ce privește criticile aduse dispozițiilor art. III pct. 30 [cu referire la art. 174¹ alin. (12)] din lege, Curtea constată că acest text cuprinde norme de trimitere la alineatele anterioare ale articolului menționat, care, la rândul lor, cuprind trimiteri la modul de determinare a bazei de calcul și la tipul de declarație pe care contribuabilii trebuie să o depună. Curtea reține că aceste trimiteri au fost realizate tocmai pentru a ușura înțelegerea textului, ele fiind precizatoare ale conținutului său normativ. Ca atare, Curtea reține că, dacă toate normele la care se trimite ar fi fost înglobate în textul criticat, se ajungea la situația unor redundanțe normative, repetări ale unor termeni, care, în acest caz, ar fi îngreunat înțelegerea textului. De aceea, Curtea reține că jurisprudența instanței de control constituțional referitoare la neconstituționalitatea normelor de trimitere, care trimit la alte norme de trimitere [Decizia nr. 152 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 387 din 13 mai 2020, paragraful 129], nu trebuie absolutizată, ci aplicată în funcție de modul în care se coroborează normele între ele.

208. Cu privire la criticile aduse art. III pct. 45 [cu referire la art. 291 alin. (3⁸)] din lege, Curtea constată că „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA” se organizează, în format electronic, pe baza informațiilor din actele juridice între vie care au ca obiect transferul dreptului de proprietate pentru locuințele prevăzute la alin. (2) lit. m) pct. 3 [respectiv cele cu cota redusă de 9%], autentificate începând cu data de 1 ianuarie 2024, și a informațiilor din „Registrul achizițiilor de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, începând cu 1 ianuarie 2023”. Cota redusă de 5% a fost abrogată prin art. III pct. 42 din lege începând cu 1 ianuarie 2024. Ca atare, corelarea dintre cele două reglementări este o chestiune de interpretare a legii, iar nu una de constituționalitate.

209. Cu privire la criticile aduse art. III pct. 65 [cu referire la art. 500³ alin. (1)] din lege, Curtea constată că acestea pun în discuție o chestiune care își găsește răspunsul chiar în textul criticat, impozitul datorându-se pentru întregul an fiscal, așadar nu fracționat în funcție de ziua/luna dobândirii dreptului de proprietate. Curtea constată că acest text nu încalcă art. 56 alin. (2) din Constituție, fiind opțiunea legiuitorului să impoziteze suplimentar bunurile care depășesc o anumită valoare (bunuri de lux). Curtea observă că impozitul special de 0,3% se aplică numai asupra diferenței dintre valoarea impozabilă a clădirii și plafonul de 2.500.000 lei, respectiv dintre valoarea de achiziție a autoturismului și plafonul de 375.000 lei. Soluția este un element de oportunitate legislativă dacă legiuitorul impune un asemenea tratament juridic și când îl impune. Curtea Constituțională poate verifica doar dacă măsurile adoptate sunt în acord cu exigențele constituționale în materia respectării drepturilor fundamentale. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că stabilirea prin lege a unui impozit trebuie să respecte cel puțin patru criterii: echitate, proporționalitate, rezonabilitate și nediscriminare. Întrunirea cumulativă a acestor patru criterii legitimează din punct de vedere constituțional stabilirea unui impozit. Printr-o atare conduită, legiuitorul respectă întru totul dispozițiile art. 56 și 139 din Constituție, fără a afecta alte drepturi și libertăți fundamentale. În schimb, nerespectarea acestor criterii cu valoare constituțională duce implicit la încălcarea dreptului fundamental aplicabil în cauză. Cu privire la rezonabilitatea și echitabilitatea impozitului, Curtea „constată că legiuitorul este în drept să stabilească impozite pentru a alimenta în mod constant și ritmic bugetul de stat, însă trebuie să manifeste o deosebită atenție atunci când stabilește materia impozabilă” [Decizia nr. 940 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 524 din 28 iulie 2010]. Ca atare, „legiuitorul trebuie să manifeste o grijă deosebită atunci când determină categoria de venit asupra căreia poartă sarcina fiscală, suma concretă asupra căreia se datorează și modul concret de calcul al sarcinii fiscale” [Decizia nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012, și Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, precitată, paragraful 95].

210. În ceea ce privește criticile aduse art. V alin. (1) din legea supusă controlului de constituționalitate, Curtea constată că acestea privesc faptul că se aplică o cotă redusă de TVA de 5% (și nu de 9%) pentru locuințele livrate în anul 2024, numai dacă au fost încheiate cu privire la acestea acte juridice cu plata în avans în cursul anului 2023. Curtea reține că o astfel de reglementare are la bază principiul securității juridice, legiuitorul alegând să aplice această cotă numai pentru cei care, încheind acte juridice cu plata în avans, au avut în vedere iminența livrării locuinței respective. De altfel, Curtea observă că, dacă livrarea se va face în anul 2025, nici aceștia nu vor beneficia de cota redusă de 5%. Prin urmare, Curtea constată că reglementarea criticată este un beneficiu pentru respectivele persoane în considerarea timpului redus scurs de la încheierea actului juridic privind plata în avans și livrarea locuinței respective. Curtea reține că un astfel de criteriu este unul rezonabil și are o justificare obiectivă, opțiunea legiuitorului fiind una legitimă. Cu privire la criticile aduse art. V alin. (2) din legea analizată, Curtea observă că reglementarea este clară, acordând beneficiul cotei reduse, fie ea de 5% sau de 9%, o singură dată, și nu cumulativ.

211. Cu privire la criticile aduse art. XIV alin. (2) din legea supusă controlului de constituționalitate, Curtea reține că acestea nu se susțin, întrucât, pe de o parte, conținutul normativ nu se referă la aspectul indicat în sesizare [respectiv la o normă de trimitere la art. VIII alin. (1) lit. a)], iar, pe de altă parte, pentru

că obligația conducătorilor și autorităților publice de a pune în aplicare „măsurile specifice rezultate din aplicarea prevederilor prezentei legi” este determinabilă, în funcție de prevederile aplicabile fiecărei entități publice în parte. Nu i se poate pretinde legiuitorului reglementarea unor norme exhaustive, sub forma unor liste, având în vedere tocmai sfera vastă de aplicare a legii.

212. Criticile aduse art. XIV alin. (5) din legea analizată vizează chestiuni de interpretare și aplicare a legii. Actul normativ operează cu noțiuni generale, revenind destinatarului normei să individualizeze și să concretizeze conținutul textului la situația juridică dată.

213. Criticile aduse „art. XVII alin. (2) lit. i)” din lege nu se susțin, având în vedere că acest text nu există din punct de vedere normativ.

214. Cu privire la criticile aduse art. XV alin. (1) din legea supusă controlului, Curtea constată că se înțelege foarte clar la ce se raportează respectiva reducere, respectiv la numărul total de posturi aprobate pentru funcțiile de secretar de stat, consilier de stat, subsecretar de stat, vicepreședinte și funcții asimilate acestora. Prin urmare, nu se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

215. Cu privire la criticile aduse art. XVII alin. (3) și (4) din legea analizată, Curtea constată că legiuitorul are deplina competență constituțională să desființeze posturile vacante din cadrul entităților publice. Ca efect al desființării, este posibil ca birourile, serviciile, direcțiile, direcțiile generale să nu mai aibă numărul necesar de locuri care să le mențină ca astfel de structuri organizatorice, ceea ce conduce la desființarea funcției de conducere respective (șef birou, șef serviciu, director, director general etc.). Aceste funcții de conducere ființează numai atât timp cât structura organizațională respectivă își menține numărul minim de funcții sau dacă nu este desființată. Ca atare, Curtea reține că, în măsura în care numărul de funcții a scăzut sub cel prevăzut de lege, respectiva funcție de conducere se desființează. Persoana care ocupa o astfel de funcție poate, potrivit legii, să ocupe o funcție de conducere vacantă de același nivel sau de nivel ierarhic inferior vacantă sau, în subsidiar, dacă nu există astfel de funcții, funcția sa se transformă în una de execuție. Desigur, Curtea reține că poate ocupa și o funcție de conducere superioară dacă îndeplinește condițiile legale și dacă aceasta este creată prin transformarea postului inițial. Prin urmare, Curtea reține că, în cauza de față, nu se pune problema din perspectiva principiului stabilității funcției publice, implicit stabilită de art. 16 alin. (3) din Constituție, legiuitorul reglementând cu privire la eliminarea din structura entităților publice a unor posturi oricum vacante, fără a afecta posturile de execuție ocupate, iar, în măsura în care, indirect, s-a ajuns la desființarea unor structuri de organizare din cadrul entităților publice sau la retrogradarea acestora, a prevăzut măsuri concrete pentru a menține titularii posturilor de conducere afectate în structura organizațională a respectivei entități. Curtea reține că aceste aspecte se aplică *mutatis mutandis* și în privința criticilor aduse art. XXIII alin. (4) din lege. Celelalte critici referitoare la art. XVII alin. (4) din lege vizează chestiuni de detaliu, care se stabilesc de structurile de conducere ale fiecărei entități publice în parte. În ceea ce privește criticile aduse art. XVII alin. (5) lit. c), l) și n) din lege, Curtea constată că sunt fie chestiuni de detaliu, fie aspecte care vizează interpretarea unor noțiuni prin coroborare cu legislația din domeniu [spre exemplu, corelarea lit. l) cu art. IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 415 din 15 mai 2023]. Cu privire la criticile aduse art. XVII alin. (7) și (8) din lege, Curtea constată că, pe de o parte, Guvernul este cel care, în

urma propriei analize, stabilește cazurile temeinic justificate în considerarea cărora se pot înființa noi posturi, iar, pe de altă parte, norma de trimitere cu privire la numărul de posturi aferent fiecărei unități sau subdiviziuni administrativ-teritoriale care trebuie reduse este clară, întrucât acest număr este cuprins în norma la care se trimite [anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 63/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, precum și pentru stabilirea unor măsuri financiare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 450 din 2 iulie 2010, care stabilește un număr fix de posturi, sau art. III alin. (81), care prevede actualizarea acestui număr fix].

216. Cu privire la criticile aduse art. XVIII alin. (2) din legea supusă controlului, Curtea constată că legiuitorul are deplina competență să desființeze funcțiile de conducere din cadrul structurilor de organizare ale entităților publice, cu condiția ca persoanele care le ocupă — pe perioadă nedeterminată — să fie integrate în respectiva structură, pe post de execuție sau de conducere disponibil, după caz. Curtea observă că reglementarea este una generală, neputându-se opera cu aspecte/liste exhaustive datorită multitudinii de situații particulare existente la nivelul fiecărei entități publice. Le revine acestor entități obligația de a interpreta și de a aplica legea la situațiile concrete cu care se confruntă, acțiunea lor fiind supusă, evident, controlului judecătoresc. Totodată, Curtea reține că cele menționate la art. XVII alin. (3) și (4) din legea analizată sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în privința criticilor aduse art. XVIII alin. (2) din aceeași lege.

217. Cu privire la criticile aduse art. XIX alin. (2) din lege, Curtea constată că textul legii criticate este clar, referindu-se la personalul contractual cu privire la care nu trebuie să se regăsească funcția de șef serviciu, iar eventualele insuficiențe redacționale nu afectează înțelesul normei criticate.

218. În ceea ce privește criticile aduse art. XIX alin. (3) din lege, Curtea constată că acestea nu se susțin, dispozițiile referitoare la ocuparea unei funcții publice de către persoana care a deținut funcția desființată de șef birou putând fi aplicate „în mod corespunzător”, nefiind indicate motive care ar conduce la o concluzie contrară.

219. Cu privire la criticile aduse art. XX alin. (5) din lege, Curtea constată că art. XX din aceeași lege crește numărul de posturi necesar pentru ca o structură funcțională să se constituie într-un serviciu, direcție sau direcție generală. În măsura în care numărul de posturi este insuficient pentru ca respectiva structură să rămână serviciu, direcție sau direcție generală, ele se reorganizează, iar persoanele care au ocupat funcțiile de conducere vor ocupa funcțiile de conducere ale noilor structuri funcționale inferioare sau, dacă nu se pot reorganiza în structuri inferioare, pot ocupa o poziție de execuție potrivit studiilor sau vechimii acumulate. Totodată, Curtea reține că sunt aplicabile în privința acestui text cele menționate la analiza criticilor aduse art. XVII alin. (3) și (4) din lege. Ca atare, Curtea constată că reglementarea este clară, nefiind încălcat art. 1 alin. (5) din Constituție. Curtea reține că celelalte aspecte invocate sunt chestiuni de detaliu pe care le gestionează fiecare entitate publică în parte.

220. Cu privire la criticile aduse art. XXIII alin. (3) din lege, Curtea observă că aspectele învederate sunt chestiuni de detaliu, care, potrivit textului menționat, se stabilesc printr-o metodologie aprobată de conducătorul entității publice. Legea nu poate să prevadă, în mod exhaustiv, toate ipotezele și situațiile, astfel că revine fie legislației secundare, fie regulamentelor/normelor/deciziilor adoptate de entitățile publice să detalieze legislația primară potrivit specificului fiecărei entități în parte.

221. Cât privește faptul că art. XXIII alin. (5) din lege ar fi neinteligibil, Curtea constată că legiuitorul, pentru asigurarea supleței și flexibilității reglementării, a permis Guvernului ca, în funcție de circumstanțele factuale existente, să poată suplimenta numărul de posturi de conducere aprobate la nivelul ordonatorului principal de credite. Prin urmare, Curtea constată că prevederile criticate nu încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

222. Cu privire la criticile aduse art. XXVI pct. (1) din lege, Curtea constată că mențiunea intrării în vigoare a modificărilor operate la Legea-cadru nr. 153/2017 la data de 1 octombrie 2023 trebuie interpretată în funcție de art. 78 din Constituție. Astfel, chiar dacă legea operează cu un termen fix în cuprinsul ei, este evident că aceasta va intra în vigoare la un termen ulterior, având în vedere că la data de 18 octombrie 2023 Curtea s-a pronunțat, prin prezenta decizie, asupra acestei legi în cadrul unui control *a priori* de constituționalitate. Prin urmare, dispoziția expresă a intrării în vigoare a respectivului articol putea fi aplicată numai dacă legea era publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, la data de 28 septembrie 2023. Nefiind publicată la respectiva dată, va intra în vigoare potrivit primei teze a art. 78 din Constituție, respectiv la 3 zile de la publicarea sa. Ca atare, având în vedere că textul criticat poate fi interpretat într-un mod conform cu Constituția, Curtea va respinge critica de neconstituționalitate formulată prin raportare la art. 15 alin. (2) din Constituție.

223. Cu privire la criticile aduse art. XXVII alin. (3)—(5) din lege, Curtea constată că acestea se referă la aspecte de interpretare și aplicare a legii, autorii obiecției formulând diverse probleme de speță (procedura de recuperare a diferențelor constând în depășirea costului de achiziție pentru telefoanele mobile, a serviciilor de telefonie mobilă; cuantificarea limitei maxime privind consumul de carburanți; nedefinirea funcțiilor de demnitate publică și asimilate cărora nu li se aplică limita maximă anterferită) care, în realitate, fie reprezintă aspecte de detaliu ale reglementării, fie își găsesc rezolvarea prin coroborarea textului criticat cu dispozițiile Codului administrativ. Curtea reține că legea nu poate repeta definiția unor termeni/concepte/categorii cuprinse în alte acte normative, pentru că ar rezulta o redundanță normativă; de aceea, reglementările legale se coroborează între ele, ceea ce implică o activitate de interpretare a legilor.

224. Cât privește criticile aduse art. XXVIII alin. (1) din lege, Curtea constată că acestea relevă aspecte de interpretare și aplicare a legii, respectiv dacă reglementările referitoare la activitățile sportive realizate de autoritățile administrației publice locale sunt aplicabile contractelor deja încheiate și aflate în curs de executare. Curtea reține că o asemenea problemă este o chestiune de interpretare și aplicare a legii, aspect care excedează competenței instanței de control constituțional.

225. Cu privire la criticile aduse art. XXIX din lege, Curtea constată că alin. (1) al acestui articol prevede că instituțiile publice cu personalitate juridică, aflate în coordonarea/subordonarea/autoritatea autorităților administrației publice centrale/locale, își pot desfășura activitatea dacă îndeplinesc anumite condiții cumulative. Autorii obiecției susțin că o asemenea reglementare este contrară principiului autonomiei locale. În jurisprudența sa, instanța constituțională a statuat că acest principiu constă în dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în numele și în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condițiile legii. Principiul autonomiei locale nu presupune, însă, totala independență și competența exclusivă ale autorităților publice din unitățile administrativ-teritoriale, ci acestea sunt obligate să se supună reglementărilor legale general valabile pe întreg teritoriul țării și

dispozițiilor legale adoptate pentru protejarea intereselor naționale [Decizia nr. 573 din 4 mai 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 410 din 21 iunie 2010, și Decizia nr. 558 din 24 mai 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 382 din 7 iunie 2012]. Ca atare, nu se poate susține că autoritățile administrației publice locale beneficiază de un drept primar de reglementare/legiferare, ci ele trebuie să se subsumeze cadrului legislativ adoptat de Parlament. În caz contrar, s-ar ajunge la o putere proprie de decizie de natură să afecteze unitatea și uniformitatea legislației pe tot cuprinsul teritoriului țării. Autonomia locală presupune gestionarea treburilor publice locale în cadrul predeterminat de legiuitor, care acordă o anumită marjă de apreciere autorităților locale. Aceasta poate varia, în funcție de domeniul vizat și de politica administrativă a statului. Prin urmare, Curtea reține că stabilirea unor normative de personal, cu efect asupra ființării în continuare a instituțiilor publice aflate în coordonarea/subordonarea sau autoritatea autorităților administrației publice locale nu încalcă autonomia locală, mai ales în condițiile în care legea nu obligă la desființarea respectivelor instituții, ci acordă competența autorităților publice locale de a decide dacă, în ipoteza neîntrunirii condițiilor stabilite pentru funcționarea lor viitoare, instituțiile respective își vor continua sau nu activitatea.

226. Curtea reține că susținerea punctuală referitoare la art. XXIX alin. (1) lit. b) din lege este neîntemeiată, întrucât aceasta nu ridică o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare a legii, respectiv cine apreciază similitudinea de activitate și care sunt criteriile de apreciere a similitudinii. Curtea reține, totodată, că susținerea referitoare la art. XXIX alin. (2) din lege, potrivit căreia legea folosește termenul de „comasare”, nu poate fi analizată, întrucât se referă la un conținut normativ al textului pe care acesta, în realitate, nu îl are. De asemenea, Curtea constată că motivarea referitoare la caracterul ambiguu al sintagmei „*prin modificarea corespunzătoare a numărului de posturi, organigramei și a regulamentelor de organizare și funcționare*” este neîntemeiată, întrucât aceasta se referă la situația în care instituțiile publice care nu mai întrunesc condițiile prevăzute la art. XXIX alin. (1) din lege nu mai ființează distinct, ci le sunt transferate activitatea și personalul către alte structuri organizatorice — care diferă de la caz la caz, în funcție de specificul fiecărei situații în parte, neputându-se indica în mod expres — astfel cum solicită, printre altele, autorii obiecției — denumirea acestor structuri care urmează să își modifice numărul de posturi, organigrama și regulamentele de organizare și funcționare. Ca atare, instanța constituțională constată că textul criticat este comprehensibil și nu pune probleme de constituționalitate.

227. Totodată, Curtea constată că susținerea referitoare la art. XXIX alin. (3) din lege este neîntemeiată, fiind clar faptul că, în urma măsurilor dispuse conform alin. (1) al aceluiași articol, reducerile privind numărul de posturi și cheltuielile trebuie să se reflecte la nivelul autorităților administrației publice centrale/județene/locale care au dispus măsurile prevăzute la alin. (1). Critica referitoare la art. XXIX alin. (4) din lege (potrivit căreia trebuia folosit cuvântul „personal”, și nu sintagma „număr de personal”) relevă mai degrabă o chestiune de exprimare, nefiind vorba despre o chestiune de constituționalitate. Critica referitoare la art. XXIX alin. (5) din lege vizează coroborarea actului normativ analizat cu cadrul legal în materie pentru determinarea drepturilor legale salariale pentru personalul disponibilizat, fiind, așadar, în discuție o chestiune de interpretare a legii. Prin urmare, Curtea constată că nu este încălcat art. 1 alin. (5) din Constituție.

228. În ceea ce privește critica referitoare la art. XXIX alin. (6) din lege, Curtea constată că mențiunea potrivit căreia procesul

de desființare/reorganizare și fuzionare se va desfășura începând cu data de 1 octombrie 2023 trebuie interpretată în funcție de art. 78 din Constituție. Astfel, chiar dacă legea operează cu un termen fix în cuprinsul ei, este evident că aceasta va intra în vigoare la un termen ulterior, având în vedere că la data de 18 octombrie 2023 Curtea s-a pronunțat, prin prezenta decizie, asupra acestei legi în cadrul unui control *a priori* de constituționalitate. Prin urmare, Curtea reține că acest text putea fi aplicat începând cu 1 octombrie 2023 numai dacă legea era publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, la data de 28 septembrie 2023. Nefiind publicată la respectiva dată, va intra în vigoare potrivit primei teze a art. 78 din Constituție, respectiv la 3 zile de la publicarea sa. Ca atare, având în vedere că textul criticat poate fi interpretat într-un mod conform cu Constituția, Curtea urmează să respingă critica de neconstituționalitate formulată prin raportare la art. 15 alin. (2) din Constituție. Cu privire la pretinsa necorelare dintre art. XXIX alin. (6) și (7) din lege, Curtea observă că nu există astfel de inconsistențe normative între cele două alineate; de altfel, autorii obiecției se raportează la un conținut normativ al textului care, în realitate, nu există. Criticile referitoare la art. XXIX alin. (7) teza finală și alin. (9) din lege sunt formulate fie în sensul explicitării de către Curtea Constituțională a respectivelor texte legale, fie în sensul că nu sunt reglementate anumite aspecte de detaliu (procedura de stabilire a unicității activității instituției/entității publice). Curtea constată că astfel de aspecte excedează controlului de constituționalitate.

229. Criticile referitoare la art. XXIX alin. (10) din lege care, în esență, privesc explicitarea sintagmei „*ca urmare a primirii unei donații cu sarcini*” sau „*structuri cu organizare militară/de poliție*” nu pot fi analizate de Curtea Constituțională. În schimb, critica referitoare la faptul că prin memorandum adoptat de Guvern se pot suplimenta instituțiile exceptate de la aplicarea alin. (1) poate fi analizată pe fond. Pe fond, Curtea constată însă că această prevedere nu încalcă rolul constituțional al Parlamentului sau al Guvernului, din moment ce Parlamentul a stabilit instituțiile publice expres exceptate de la măsura prevăzută la alin. (1) și, pentru asigurarea supleței reglementării, a permis Guvernului ca, în funcție de circumstanțele factuale existente, să poată suplimenta această listă. De altfel, existența unor liste exhaustive nu poate asigura suplețea și flexibilitatea reglementării și nici caracterul adaptabil al reglementării la realitatea existentă și ar avea dezavantajul îngreunării atingerii scopului urmărit de legiuitor.

230. Curtea reține că susținerile referitoare la art. XXIX alin. (11) din lege sunt, de asemenea, neîntemeiate, întrucât, astfel cum s-a arătat mai sus, delegarea prin lege dată Guvernului de a aproba unele domenii care nu vor intra sub incidența alin. (1) — de data aceasta, pentru a stabili excepții de la aplicarea imediată a alin. (1) — nu încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție, fiind o chestiune care ține de suplețea reglementării. De altfel, Curtea reține că motivarea este și ușor contradictorie prin invocarea art. 120 din Constituție, în sensul că se precizează că se dă prea mare libertate autorităților administrației publice locale în stabilirea excepțiilor. Or, Curtea observă că textul criticat nu face referire la o atare situație. Totodată, Curtea constată că criticile referitoare la art. XXIX alin. (12) din lege sunt neîntemeiate, întrucât pun în discuție aspecte de detaliu sau de interpretare și aplicare a legii (cuantificarea situațiilor în care s-ar aplica textul; tipologia actului pe care îl adoptă Guvernul).

231. Curtea constată că susținerile referitoare la art. XXXI alin. (1) din lege sunt neîntemeiate. Stabilindu-se că numărul consilierilor din cadrul cabinetelor președinților consiliilor de administrație, președinților, vicepreședinților, directorilor

generali, directorilor generali adjuncți, precum și din alte cabinete ale conducătorilor de la nivelul operatorilor economici se reduce cu 50% din numărul de posturi aprobate, Curtea observă că motivele formulate vizează chestiuni de detaliu, care țin fie de actele normative de reglementare secundară, fie de aprecierea fiecărui operator economic în parte, în funcție de specificul său organizatoric. Curtea reține, totodată, că jurisprudența invocată, respectiv Decizia nr. 55 din 5 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 136 din 25 februarie 2014, nu este aplicabilă în cauză, având în vedere că, în prezenta speță, este vorba despre consilieri de la cabinetele unor funcționari de conducere din cadrul unor operatori economici, și nu de personal din cadrul administrației publice centrale/locale.

232. Curtea constată că susținerile referitoare la art. XXXIII din lege sunt neîntemeiate, întrucât acestea pornesc de la premisa potrivit căreia întreprinderile publice sunt în aceeași situație juridică cu cele private, astfel că indemnizația membrilor consiliilor de administrare ale acestora trebuie determinate potrivit dreptului comun, de adunarea generală a acționarilor; se mai susține că o asemenea orientare legislativă în privința întreprinderilor publice la care unitatea administrativ-teritorială este acționar echivalează cu încălcarea principiului autonomiei locale. Or, Curtea reține că, în realitate, întreprinderile publice, fiind operatori economici la care statul deține toate sau majoritatea acțiunilor sau deține controlul operatorului economic, sunt, sub aspectul modului de cheltuire a disponibilului lor bănesc, într-o situație diferită de operatorii privați. Ca atare, Curtea reține că statul poate stabili formule pentru determinarea remunerației membrilor consiliilor de administrație ale acestora. Curtea observă că și reglementarea în vigoare stabilește modul de determinare a indemnizației membrilor executivi și neexecutivi ai consiliilor de administrare a întreprinderilor publice, cea stabilită prin legea criticată nefăcând altceva decât să modifice formula potrivit căreia se calculează această remunerație. Prin urmare, Curtea constată că nu se încalcă art. 1 alin. (5) și art. 120 din Constituție. Cu privire la criticile ce vizează modul de calcul al indemnizației variabile, Curtea constată că cele relevate sunt chestiuni de aplicare a legii, iar, astfel cum s-a arătat, legea nu poate fi exhaustivă, ci stabilește principii generale, în funcție de care cei chemați să o aplice realizează operațiunea de interpretare a acesteia în corelare cu întregul ansamblu legislativ existent. De altfel, Curtea Constituțională este chemată să realizeze un control de constituționalitate, și nu să determine modul de interpretare a legii supuse controlului. Prin urmare, Curtea reține că nu se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

233. Curtea constată că susținerile referitoare la art. XXXIV din lege sunt neîntemeiate, întrucât textul normativ nu poate cuprinde justificări, acesta trebuie să aibă un stil precis și concis. Se critică faptul că numărul de membri ai consiliilor de supraveghere/comitetelor de specialitate, precum și ai altor comitete organizate pe lângă consiliile de administrație sau alte organe de conducere ale operatorilor economici ale căror acțiuni sunt listate la bursă, precum și ale instituțiilor de credit, fondurilor de garantare și contragarantare la care statul este acționar unic/majoritar nu este limitat la 5, ca în cazul celorlalți operatori publici. Curtea observă că domeniul de activitate al acestora, precum și specificul activității desfășurate constituie criterii suficiente pentru ca legiuitorul să poate aplica un tratament juridic diferențiat în privința acestora. Ca atare, Curtea reține că nu se încalcă art. 16 din Constituție.

234. Curtea constată că susținerile referitoare la art. XXXV din lege sunt neîntemeiate, textul fiind clar, precis și previzibil (de altfel, analiza Curții este una principială, având în vedere că

prin critica formulată nu se detaliază motivul pentru care textul nu este coerent). Totodată, Curtea reține că mențiunea că sintagma „*conducătorii autorităților publice centrale/județene și locale*” nu ar fi consacrată juridic nu este o critică propriu-zisă de constituționalitate, ci pune în discuție o chestiune de interpretare și aplicare a legii. Prin urmare, Curtea constată că nu sunt încălcate prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție.

235. De asemenea, Curtea constată că motivele de neconstituționalitate referitoare la art. XXXVI și XXXVII din lege, potrivit cărora obligația renegocierii contractelor de mandat ale membrilor neexecutivi și executivi din consiliile de administrație, ai operatorilor economici ale căror remunerații aflate în plată la data intrării în vigoare a legii supuse controlului depășesc limitele prevăzute de aceasta ar încălca libertatea contractuală și, implicit, securitatea raporturilor juridice, sunt neîntemeiate. Astfel, Curtea reține că contractele de mandat menționate trebuie să fie permanent racordate la cadrul normativ în vigoare sub aspectul remunerației, având în vedere natura publică a întreprinderilor pe care le reprezintă. Ca atare, ori de câte ori statul regândește formula de calcul a remunerației, contractele de mandat în curs se modifică în mod corespunzător, ceea ce înseamnă că mandatarul cunoaște încă de la data încheierii contractului faptul că, sub aspectul remunerației, al formulei de calcul, se supune legilor adoptate în intervalul temporal acoperit de contractul de mandat. Prin urmare, Curtea constată că nu se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

236. Curtea constată că susținerile referitoare la art. XXXVII alin. (3), (5) și (7) din lege pun în discuție fie aspecte de interpretare și aplicare a legii (ce înseamnă sintagma „*conducătorii operatorilor economici*”), fie aspecte de detaliu și de interpretare și aplicare a legii (efectele desființării unor structuri organizatorice din cadrul operatorilor economici). Curtea reține că invocarea Deciziei nr. 1.039 din 9 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 21 august 2009, nu este pertinentă, având în vedere că, în decizia precitată, Curtea s-a pronunțat în sensul neconstituționalității unei reglementări de natură subiectivă („*încrederea prim-ministrului*”) care conducea la menținerea sau încetarea raporturilor de muncă ale unei anumite categorii de personal. Or, Curtea observă că, în situația de față, legea vizează o condiție obiectivă ce constă în reorganizarea structurilor organizaționale ale operatorilor economici. Ca atare, Curtea constată că dispozițiile criticate nu încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

237. Curtea reține că susținerile referitoare la art. XXXVII din lege, în raport cu art. 16 din Constituție, nu pot fi analizate, întrucât sunt formulate prin prisma unui raționament *mutatis mutandis* (mai exact „*observațiile sunt valabile și pentru art. XXXVII*”), preluat de la art. XXXIV din lege. Or, Curtea reține că cele două texte nu au un conținut juridic asemănător, astfel că argumentele utilizate prin raportare la art. XXXIV din lege nu se pliază pe conținutul normativ al art. XXXVII din lege.

238. Curtea constată că motivele de neconstituționalitate formulate cu privire la dispozițiile art. LI alin. (1) din lege sunt neîntemeiate, întrucât, contrar celor susținute de autorii obiecției de neconstituționalitate, textul în discuție vizează fie fuziunea institutelor, centrelor, stațiunilor de cercetare-dezvoltare, institutelor naționale de cercetare-dezvoltare, încadrate în clasa a III-a de performanță, cu alte organizații de cercetare, fie desființarea acestora. Ca atare, Curtea observă că noțiunea de „*lichidare*” este reglementată ca un efect al desființării, iar nu ca o modalitate alternativă de organizare a acestor institute/centre/stațiuni. Curtea precizează că aceeași mențiune este valabilă și în privința art. LIV alin. (1) din lege. Prin urmare, Curtea constată că nu se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

239. Cu privire la critica referitoare la nesolicitarea avizului Academiei Române, având în vedere că, potrivit autorilor obiecției, legea vizează și institutele și centrele de cercetare din sistemul Academiei Române, Curtea observă că legea se referă expres la institutele, centrele sau stațiunile de cercetare-dezvoltare [prevăzute la art. 8 lit. A.a) din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002] și la institutele naționale de cercetare-dezvoltare [prevăzute la art. 7 lit. a) din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002], nu și la institutele, centrele sau stațiunile de cercetare ale Academiei Române și de cercetare-dezvoltare ale academiilor de ramură [prevăzute la art. 7 lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002]. Prin urmare, Curtea constată că nu se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție prin raportare la art. 8 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 299 din 7 mai 2009, care prevede că Academia Română avizează proiecte de acte normative care privesc domeniile sale de activitate.

240. Curtea constată că motivele de neconstituționalitate formulate cu privire la dispozițiile art. LIV alin. (1) lit. b) și d) din lege sunt neîntemeiate, întrucât, pe de o parte, stabilirea condițiilor pentru desființarea și lichidarea entităților, care nu au consacrat constituțională, aflate în coordonarea/subordonarea/autoritatea/controlul Parlamentului și a Secretariatului general al Guvernului ține de opțiunea legislativă a Parlamentului, iar, pe de altă parte, temerea autorilor obiecției că cele două condiții vizate pot duce la interpretări și aplicări arbitrare sunt aspecte de fapt, eventuale, și pun în discuție aspecte de interpretare și aplicare a legii. Prin urmare, Curtea constată că nu se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție. Curtea constată, totodată, că susținerile referitoare la art. LIV alin. (3) din lege sunt neîntemeiate, întrucât, astfel cum s-a arătat și mai sus, chiar dacă legea stabilește îndeplinirea unei anumite activități începând cu data de 1 octombrie 2023, în realitate, dat fiind modul în care s-a desfășurat procedura legislativă, data respectivă a fost depășită, urmând ca, în cazul de față, procesul de desființare și lichidare a patrimoniului entităților vizate să fie realizat în condițiile art. 78 din Constituție, respectiv la data intrării în vigoare a legii — la 3 zile de la publicarea sa în Monitorul Oficial al României, Partea I. Prin urmare, Curtea constată că nu se încalcă dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție.

241. Criticile referitoare la art. LV din lege nu sunt motivate, în sensul că autorii se limitează să invoce art. 5 lit. x) și art. 77—80 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, art. 1 alin. (5), art. 120—122, 136 și 147 din Constituție, jurisprudența Curții Constituționale referitoare la descentralizare (Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014), precum și fraze apodictice — precum: „*golirea de conținut a regulilor în materia descentralizării*”, „*crează un climat de neclaritate, imprevizibilitate și instabilitate normativă, prezentând vicii de neconstituționalitate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție*” —, fără a arăta în mod exact prin ce anume textul criticat încalcă Constituția. Or, Curtea nu se poate substitui autorilor obiecției pentru ca ea însăși să invoce critici de neconstituționalitate punctuale, la care tot instanța de control constituțional să răspundă [a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 12 din 6 ianuarie 2012]. Curtea remarcă faptul că legea realizează, de principiu, un transfer de patrimoniu de la autoritățile publice centrale la autoritatea publică locală, însă acest aspect va fi determinat și concretizat printr-o lege ulterioară, care, de asemenea, poate fi supusă examinării Curții Constituționale.

242. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi în ceea ce privește Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, în ansamblul său, precum și în ceea ce privește art. III pct. 19 [cu referire la art. 138⁴], și cu unanimitate de voturi în ceea ce privește celelalte dispoziții din lege criticate,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 59 de deputați și constată că Legea privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, în ansamblul său, precum și dispozițiile art. III pct. 2 [cu referire la art. 18¹ alin. (1), (5) și (11), art. 18² și art. 18³], pct. 9 [cu referire la art. 60 pct. 5 lit. c)], pct. 10 [cu referire la art. 60 pct. 7 lit. c)], pct. 13 [cu referire la art. 117], pct. 19 [cu referire la art. 138⁴], pct. 28 [cu referire la art. 170 alin. (1) și alin. (3) lit. d)], pct. 29 [cu referire la art. 174], pct. 30 [cu referire la art. 174¹ alin. (12)], pct. 45 [cu referire la art. 291 alin. (3⁸)], pct. 65 [cu referire la art. 500³ alin. (1)], art. V alin. (1) și (2), art. VII alin. (1), art. XIV alin. (2) și (5), art. XV alin. (1), art. XVII alin. (3) și (4), alin. (5) lit. c), l) și n), alin. (7) și (8), art. XVIII alin. (2), art. XIX alin. (2) și (3), art. XX alin. (3) și (5), art. XXIII alin. (3), (4) și (5), art. XXVI pct. 1, art. XXVII alin. (3), (4) și (5), art. XXVIII alin. (1), art. XXIX, art. XXXI alin. (1), art. XXXIII, art. XXXIV, art. XXXV, art. XXXVI, art. XXXVII, art. LI alin. (1), art. LIV alin. (1) și (3) și art. LV din lege sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 18 octombrie 2023.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Prim-magistrat-asistent,
Benke Károly
Magistrat-asistent,
Mihaela Ionescu

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția adoptată prin Decizia nr. 523 din 18 octombrie 2023, formulăm prezenta opinie separată, considerând că obiecția de neconstituționalitate referitoare la Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung trebuia admisă raportată la criticile de neconstituționalitate extrinsecă referitoare la art. 1 alin. (4) și art. 114 alin. (1) din Constituție și, prin urmare, constatată neconstituționalitatea legii în ansamblul său.

Legea criticată a fost adoptată prin procedura legislativă specială a angajării răspunderii Guvernului prevăzută la art. 114 alin. (1) din Constituție.

Atât doctrina, cât și jurisprudența Curții Constituționale au apreciat că „angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege reprezintă o modalitate legislativă indirectă de adoptare a unei legi, adică nu prin dezbaterile legii în cadrul procedurii legislative ordinare, ci prin dezbaterile unei problematice prin excelență politice, legate de rămânerea sau demiterea Guvernului”¹.

În literatura de drept constituțional s-a mai precizat că această procedură mixtă de control parlamentar și de legiferare constituie „singurul caz din regimul constituțional românesc actual în care un proiect de lege este adoptat fără a fi dezbătut efectiv. Cu alte cuvinte, tocmai în aceasta constă particularitatea instituției «angajării»; Guvernul obține o lege fără ca Parlamentul, strict teoretic vorbind, să fi legiferat”².

Art. 61 alin. (1) din Constituție prevede, cu caracter de principiu și ca regulă de bază, că „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.”

În raport cu această dispoziție constituțională cu valoare de principiu, Legea fundamentală a instituit două excepții, și anume: delegarea legislativă, aceasta însemnând adoptarea unor acte normative cu putere de lege de către Guvern, și angajarea răspunderii Guvernului pentru un „proiect de lege”. Acestea fiind excepții, sunt de strictă interpretare, se impune aplicarea lor cu precădere în litera prevederilor constituționale.

Față de doctrina juridică de drept constituțional, jurisprudența Curții Constituționale a fost mai îngăduitoare și a tolerat ca interpretarea sintagmei de „proiect de lege” pentru care se angajează răspunderea Guvernului, formulată fără echivoc în Constituție la singular, să poate fi înțeleasă și ca o lege complexă (formal o singură lege), dar care în conținutul său să modifice, să completeze un număr însemnat de acte normative cu obiect de reglementare diferit și deosebit de variat.

Ca atare, guvernele care s-au succedat în timp au format o practică contrară literei, dar și spiritului Constituției și chiar intenției puterii constituante, angajându-și răspunderea adesea pentru un „pachet de legi”.

Cu toată înțelegerea și confirmarea constituțională din partea Curții Constituționale a unor asemenea practici, s-a ajuns la denaturarea nu numai a raportului corect conform prevederilor

Legii fundamentale dintre Parlament și Guvern, dar a adus atingere și principiului separației puterilor în stat.

Curtea Constituțională în ultima s-a decizie în care a verificat constituționalitatea modului de adoptare a legii potrivit art. 114 din Constituție, Decizia nr. 61/2020³, a admis critica de neconstituționalitate extrinsecă în raport cu art. 114 alin (1) din Legea fundamentală, constatând că Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative este neconstituțională.

Curtea Constituțională, în considerentele deciziei sus-menționate, a stabilit:

„[...] prin promovarea unui proiect de lege cuprinzând reglementări dintr-o multitudine de materii pe calea angajării răspunderii Guvernului a fost încălcat art. 114 alin. (1) din Constituție. Acest text constituțional prevede în mod expres că o procedură de angajare a răspunderii Guvernului vizează un singur proiect de lege, iar rațiunea unei reglementări rezidă în faptul că în sine procedura de angajare a răspunderii Guvernului în fața Parlamentului este una care limitează rolul de legiferare al Parlamentului, astfel că aceasta trebuie și poate fi realizată doar în condiții restrictive. Or în cauza de față, Guvernul nu a făcut altceva decât să convertească o serie de proiecte de lege care ar fi vizat cele peste 20 de acte normative modificate/completate/prorogate într-unul singur tocmai în scopul de a se încadra, în mod formal, în prescripția normativă a art. 114 alin. (1) din Constituție. Un astfel de proiect de lege eludează, însă, atât litera, cât și scopul textului constituțional, astfel încât legea adoptată prin procedura angajării răspunderii Guvernului este neconstituțională” (paragraful 77). Prin Decizia nr. 61/2020 s-a subliniat că „modificarea și completarea unui număr atât de însemnat de acte normative nu pot fi realizate pe calea unei singure legi care nu reprezintă nici măcar o încercare de codificare în materie, ci una care exprimă diferite opțiuni legislative în domenii eterogene în sine” (paragraful 76).

Aceste considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 61/2020, care consacră o oarecare modificare de optică, de apreciere a practicii guvernelor în această materie, se aplică *mutatis mutandis* și în prezenta cauză, ceea ce, în mod normal, ar fi condus la aceeași soluție de admitere a criticilor de neconstituționalitate extrinsecă și declararea ca neconstituțională a legii criticate în ansamblul său.

Chiar și titlul celor două legi asupra cărora Curtea a exercitat un control *a priori* de constituționalitate sunt asemănătoare, indicând aceeași obiect de reglementare ce constă în reglementări fiscal-bugetare în cele mai diverse domenii.

Curtea Constituțională, în Decizia nr. 61/2020, invocând și valorificând jurisprudența sa anterioară în care a stabilit patru condiții/criterii în aplicarea prevederilor art. 114 alin. (1) din Constituție, în special că *obiectul de reglementare a proiectului de lege trebuie să se subsumeze unui domeniu unic*, a acceptat astfel că un proiect de lege poate avea un caracter „complex”, fără a avea semnificația de „pluralitate de legi”.

Curtea a stabilit că există deosebiri substanțiale între reglementările fiscale și cele bugetare, acestea având semnificația unor domenii diferite, chiar dacă există și corelații și conexiuni firești între acestea (paragraful 73).

În prezenta cauză, dispozițiile legii adoptate prin procedura angajării răspunderii Guvernului privesc modificarea, completarea, derogarea, prorogarea aplicării a 25 de acte normative, eterogene prin natura lor — aspecte fiscale, bugetare, de descentralizare, de reorganizare a activității unor entități din administrația publică centrală și locală — și, totodată, cuprind și reglementări proprii. O asemenea interpretare și punere în aplicare a excepției prevăzute de art. 114 alin (1) din Constituție de la regula generală cuprinsă în art. 61 alin. (1) din Constituție aduce atingere competenței cvasiexclusive de legiferare a Parlamentului, respectiv se îndepărtează nepermis de mult de sensul, spiritul și până la urmă de intenția originară a legiuitorului constituțional originar în privința instituției angajării răspunderii Guvernului.

În doctrina juridică de drept constituțional s-a precizat că această procedură constituțională de legiferare specială, respectiv mixtă, de control parlamentar și legiferare, s-a dovedit a fi una atipică, cu concluzia că guvernele care s-au succedat, prin această procedură, doresc să-și extindă puterea de a legifera, în dauna puterii legislative.⁴ „Caracterul prea general al prevederilor constituționale a permis guvernelor care s-au succedat de-a lungul vremii să recurgă adeseori cu exces de putere la practica legiferării, în locul autorității legiuitoare, cu consecințe greu de anticipat pentru întregul sistem legislativ românesc.”⁵

Adoptarea, prin procedura prevăzută la art. 114 alin. (1) din Constituție, într-un număr atât de însemnat și în domenii atât de diferite, variate a unor reglementări fiscal-bugetare cu scopul de a asigura sustenabilitatea financiară a României pe termen lung (cu semnificația unei veritabile reforme a statului în acest domeniu), cu împiedicarea puterii legislative de a-și exercita competența constituțională fundamentală de a legifera, constituie o încălcare a principiului separației puterilor în stat prevăzut la art. 1 alin. (4) din Constituție.

Recurgerea la această modalitate de adoptare indirectă a unui pachet de legi în lipsa oricărei dezbateri parlamentare în cadrul procedurii legislative, în condițiile în care Guvernul dispunea de o majoritate și susținere consistentă în forul legislativ [motiv pentru care opoziția a considerat inutilă depunerea unei moțiuni de cenzură, posibilitate prevăzută de art. 114 alin. (2) și (3) din Constituție], poate fi apreciată ca un exces de putere a Guvernului în dauna puterii legiuitoare.

Având în vedere cele expuse, apreciem că, în cauza de față, Curtea Constituțională trebuia să admită criticile de neconstituționalitate extrinsecă formulate în raport cu art. 1 alin. (4) și art. 114 alin. (1) din Constituție și să constate că Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung este neconstituțională în ansamblul său.

Judecători,

Cristian Deliorga

conf. univ. dr. **Varga Attila**

¹ Ioan Muraru, Elena-Simina Tănăsescu (coord.), *Constituția României, comentariu pe articole*, ediția 2-a, Editura C.H. Beck, București, 2019 p. 951.

² Ibidem, p. 953.

³ Decizia nr. 61 din 12 februarie 2020 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii privind unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 5 iunie 2020.

⁴ Ibidem, p. 957.

⁵ Ibidem, p. 958.